16 OLDAL * ARA 1½ DINAR

Poštarina plaćena u gotovom

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXIX. évfolyam. Szubotica, 1928. CSÜTÖRTÖK, február 9. 38. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10. 8—52. 370.
Megjelenik mindennap reggel, ünnep után és hétfőn is.

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és könyvosztály. Szubotica Zmaj Jovin trg. 3. (Minerva palota)

Adóegység — nemzeti egység

Annyi viszontagság után végre tető alá került az adóegységesitési törvény és miután ezzel az ország jelentős lépést tett a konszolidáció utján — a kormány lemondott.

Belpolitikai életünkre fölötte jellemző az a sajátságos reciprocitás, amely az adóegységesitési törvény sorsa és a Vukicsevics-kormány helyzete között fennállott. A kormány nem mondhatott le mindaddig, mig az adóegységesitést keresztül nem vitte, mert egyik kormányzópárt sem vállalta az ódiumot a nép szempontjából rendkivül fontos kérdés megoldásának ujabb elhalasztásáért. De ha a kormány a törvény meghozatalával tanuságot tett életképességéről és produktivitásáról, mi szükség van arra, hogy mint a mór, aki megtette kötelességét, nyomban távozzék helyéről? A külső ok: a demokrata miniszterek lemondása ellenére sem tudja ezt megérteni senki, aki nincs beavatva a kulisszák mögötti motivumokba.

Franciaországban mélyreható világnézleti különbségek vannak a nacionalista blokk és a baloldali kartell között s a két irányzat ugy belpolitikai rendszer, mint külpolitikai koncepció tekintetében lényeges eltéréseket mutat. Mégis Herriot nem sokáig élvezhette Poincaré fölött aratott választási győzelmét, mert a baloldali kartell nem tudott egyedül megbirkózni a pénzügyi és az adóproblémákkal s megalakult a nemzeti megegyezés kormánya, amely a pártok ellentétes mentalitásának áthidalásával a nép minden erejét a szanálás müvére koncentrálja. Ezzel szemben nálunk sem közjogi, sem gazdasági, sem szociális programban nincsenek számbavehető divergenciák a nagyobb pártok között és mégsem tud már évek óta létrejönni egy olyan tartós munkakormány, amely a politikum szétforgácsoló hatásának lekötésével a nemzet valamennyi konstruktiv tényezőjét a gazdasági válság leküzdésére összpontosithatná. Azok a politikai ellentétek, amelyek világnézeti okokban gyökereznek, ugy látszik, könnyebben oldódnak föl a nép veszélyeztetett egzisztenciális érdekeinek védelmében, mint azok, amelyek ideológiai alap hijján csak a személyi és hatalmi versengés fanatizmusából táplálkoznak.

Vukicsevics Velja miniszterelnök kijelentette a radikális klubban, hogy a kormánynak azért kell lemondania, mert programja megvalósitását a demokrata klub határozata megakadályozta. A kormány tagjai között teljes egyetértés és harmónia uralkodik, de a demokrata klub kötelességévé tette a minisztereinek, hogy mondjanak le tárcáikról és igy a válság elkerülhetetlen. A demokrata klub ismeretes rezolucziójának az volt a célja, hogy megteremtse az ugynevezett demokratikus uniót és azt Davidovics vezérlete alatt kormányra segitse. Radics azonban az adóegységesitési törvény fölötti szavazás küszöbén éles támadást intézett Davidovicsék ellen és bejelentette, hogy hogy nem hajlandó együttdolgozni olyan párttal, amely folyton bizalmat szavaz a vezéreinek, a miniszereit lemondásra kényszeriti, de a parlamentben a radikálisokra szavaz. A közvélemény joggal kérdi, hogy ilyen körülmények között mire volt jó a krizis felidézése.

Radics azért fakadt ki féktelen temperamentumának megfelelően Davidovics hivei ellen, mert azok az adóegységesitési törvény mellé állottak. A parasztdemokrata koalició vezére taktikailag elitéli az olyan kijelentést, amilyet például Grol Milán tett, hogy tudniillik a politikai konstellációra való tekintet nélkül meg kell szavazni az adóegységesitési törvényt, amely a szegény osztályoknak könnyitéseket hoz. Ámde a nép, amelyet sokkal sulyosabb terhek roskasztanak, semmint a politikai küzdelem kiélesedésében örömét lelné, fölcsillanó reménnyel látja, hogy végre sikerült egy üdvös törvényt kimenteni a szenvedélyek csatájából. Akármennyi hibát fedez is fel az ellenzéki kritika a most megszavazott törvényben, annyi tény, hogy az adóegységesités megtörtént és ezáltal a nemzeti egység a legszélesebb rétegeket érintő gyakorlati vonatkozásban is kifejezésre jut. A törvény fogyatkozásai végrehajtása közben fognak kiderülni és azok reparációját bizonyára elő fogja mozditani az a körülmény, hogy az adókra nézve most már nem egyes országrészek, hanem az egész ország lakosságának szolidáris érdekeiről lesz szó.

A demokrata párt kormányellenes csoportjának az adóegységesitési törvénnyel szemben tanusitott magatartása az első fecskéje annak a belátásnak, hogy a nép javára szolgáló törvényjavaslatokat nem szabad feláldozni a pártoskodás oltárán. Csak ennek a megkezdett utnak folytatásával lehetne megtalálni az Ariadnefonalat, amely kivezeti az országot a folytonos kormányválságok utvesztőjéből.

Vukicsevics Velja kapott megbizást koncentrációs kormány alakitására

A designált miniszterelnök megkezdte tárgyalásait a pártvezérekkel — Vukicsevics előbb Koroseccel és Spahóval, azután Davidovicsal és Radiccsal tanácskozott — Davidovics elvben hozzájárult a koncentrációhoz — Radics csak Pribicsevicccsel együtt hajlandó kormányba lépni

A koncentrációs tárgyalásokat pesszimisztikusan itélik meg

Beogradból jelentik: Az adótörvény kedd esti megszavazása után a szerdai nap folyamán *gyors tempóban megindultak az események a zavaros politikai helyzet kibonyolitására.*

Vukicsevics Velja miniszterelnök szerdán délelőtt benyujtotta a kormány lemondását

és a válság megoldása a parlamenti szokások keretében azonnal megkezdődött.

Őfelsége a király a parlament elnökének meghallgatása után ismét Vukicsevics Velját bizta meg egy koncentrációs kormány megalakitásával.

Vukicsevics a pártvezérekkel azonnal meg is kezdte a tárgyalásokat. Rendkivül jellemző, hogy először a kis pártok vezéreivel, Koroseccal és Spahóval tanácskozott és csak azután Davidovicscsal és Radics Istvánnal. Ez arra mutat, hogy Vukicsevics Velja a radikálisok szoros viszonyát Korosecékkal és Spahóval ezzel is dokumentálni akarta. Nagyon jellemző az is, hogy

Pribicsevicset este hét óráig nem hivta meg Vukicsevics tanácskozásra.

Politikai körökben pesszimisztikusan itélik meg a koncentrációs tárgyalásokat. Egy pártonkivüli beavatott személyiség a déli órákban, amikor a kormány lemondása nyilvánosságra került, a következőképpen jellemezte a helyzetet:

— A legvalószinübb lefolyása a válságnak az lesz, hogy a király először a legerősebb párt vezérét bizza meg koncentrációs kormány alakitásával. Vukicsevics előreláthatólag nehézségekkel fog találkozni már a demokratáknál is és ezért kénytelen lesz a mandátumot visszaadni. Utána Davidovics és Radics kaphatnak hasonló megbizatást. Radics, ha fel is ajánlanák neki a megbizást, azt Davidovicsra háritaná. Davidovics kisérlete is sikertelenségre van kárhoztatva, mert

a radikálisok visszautasitanának olyan megoldást, amelynek élén nem radikális politikus állana.

Radikálisok nélkül azért sem lehet koncentráció, mert

Spaho csak olyan koncentrációban hajlandó résztvenni, amelyben a radikálisok is benn vannak.

A radikális párt szakadására nem lehet számitani, mert ilyen helyzetben a radikálisok mindig megőrzik a pártegységet. Ezekután csak két megoldás lehetséges: akármilyen munkakormány, vagy választási kormány.

Minthogy pedig a koncentrációs kisérletek meghiusulása után ismét a parlament elnökének meghallgatása következik, aki állása természeténél fogva védeni fogja a mostani parlamentet,

ismét koalicios kormányra lehet számitani és pedig Vukicsevics Veljával,

akinek kedvező esélyei vannak arra, hogy ezt létre is hozza.

A kormány lemondása

Szerda délelőtt tiz órakor a kormány konferenciát tartott, amelyen a beteg *Marinkovics* Voja kivételével valamennyi miniszter megjelent. A konferencián a miniszterek aláirták az adótörvényt, hogy a miniszterelnök Őfelsége elé terjeszthesse szentesités végett. A miniszterelnök ezután bejelentette, hogy a kormány lemondását már előkészitette.

A konferencia után Vukicsevics Velja miniszterelnök Koroseccal és Spahóval tanácskozott, majd tizenegy órakor az udvarhoz ment. Az ujságiróknak arra a kérdésére, hogy a lemondást is magával viszi-e, a miniszterelnök azt felelte, hogy az adótörvényt viszi Őfelségéhez aláirás végett. Az ujságiróknak arra a megismételt kérdésére, hogy benyujtja-e a kormány lemondását, a miniszterelnök igennel felelt.

Félegykor jött ki Vukicsevics az udvartól és az ujságiróknak kijelentette, hogy

a kormány lemondott és Őfelsége a lemondást elfogadta.

Vukicsevics az udvartól visszatért a miniszterelnökségre.

Elnapolták a parlamentet

Délelőtt tiz óra negyven perckor nyitotta meg *Perics* Ninkó elnök a parlament szerdai ülését. Az elnök nyomban az ülés megnyitása után felolvasta a miniszterelnök levelét, amely a következőkép hangzik:

Elnök Ur!

Tisztelettel értesitem, hogy a királyi kormány ma átnyujtotta lemondását Őfelségének.

Beograd, 1928 februar 8.

Vukicsevics Velja
a királyi kormány elnöke.

Az elnök ezután berekesztette az ülést és közölte, hogy a legközelebbi ülést irásban fogja összehivni.

Vukicsevics a dezignált miniszterelnök

A kormány lemondása után Őfelsége az alkotmányos szokásoknak megfelelően *Perics* Ninkó dr.-t, a parlament elnökét hivta meg audienciára. Perics délután négy órakor jelent meg az udvarnál és azt a tanácsot adta Őfelségének, hogy

koncentrációs kormány megalakitására adjon megbizást és pedig a legerősebb parlamenti párt, a radikális párt valamelyik vezetőjének.

Perics távozása után a király nyomban audienciára hivta meg *Vukicsevics* Velját, mint a radikális klub elnökét, aki néhány perc mulva meg is jelent Őfelségénél. Az audiencián

Vukicsevics Velja megbizást kapott koncentrációs kormány alakitására.

Amikor Vukicsevics távozott az udvarból, a reá várakozó ujságiróknak kijelentette, hogy megbizást kapott

szélesköri koncentrációs kormány

Az ujságirók kérdésére, hogy *határidő-*

höz van-e kötve megbizatása. Vukicsevics azt felelte:

— *Ez természetes.*

Megkezdődnek a tárgyalások

Még mialatt Vukicsevics az udvarban tartózkodott, a miniszterelnökségre érkezett *Korosec* Antun, a néppárt vezére. Utána *Spahó* jelent meg a miniszterelnöki palotában és Vukicsevics visszatérése után konferenciát tartott velük.

Vukicsevics levélben fordult Davidovics Ljubához és Radics Istvánhoz

és közölte velük, hogy a király kormányalakitásra adott neki megbizást és ezért tanácskozásra hivta meg őket. Davidovicsot délután hat órára, Radicsot pedig hét órára kérette magához. Davidovics azonnal válaszolt Vukicsevics levelére és megkérte, hogy gyenge egészségi állapotára való tekintettel a tanácskozásokat ne a miniszterelnökségen, hanem a parlament miniszteri szobájában tartsák meg. Hasonló tartalmu levéllel válaszolt Radics István is.

A demokrata klub délután rövid ülést tartott, amelyen Davidovics közölte a képviselőkkel a kormány lemondását, kérve őket, hogy a krizisre való tekintettel

a klub maradjon permanenciában

és a képviselők legyenek naponként reggel kilenctől és délután öttől a parlamentben. Ugyanakkor ülést tartott a parasztdemokrata koalició is. Perics házelnök az udvarból a radikális klubba ment. Spahó és Korosec Vukicseviccsel együtt este hat órakor távoztak a miniszterelnökségről. *Vukicsevics* az ujságiróknak arra a kérdésére, fog-e tárgyalni az ellenzéki vezérekkel, ezt felelte:

— *Nem akarom elhuzni a dolgot, csak azokkal fogok tárgyalni, akikről tudom, hogy hajlandók résztvenni egy koncentrációs kormányban.*

Radics nyilatkozata Vukicseviccsel való tárgyalásairól

Vukicsevics Velja este háromnegyed nyolcig tanácskozott Radics Istvánnal. A tanácskozás után Radics ujságirók előtt a következőket mondotta:

— Nem léphetünk be egyetlen olyan kormányba sem, melynek elnöke Vukicsevics Velja,

annál kevésbbé, mert Vukicsevics Velja ur csak a horvát parasztpártot hivta meg a kormányba, pedig nagyon jól tudja, hogy a parasztdemokrata koalició több mint négy hónapja fönnáll és pedig nemcsak mint formális szervezet, hanem mint népi szervezet, amely kint a nép között szervezkedett meg kifejezetten nemzeti jelleggel és amely ugy a tartományokban, mint mindenütt manifesztálódik. Megmondtam Vukicsevicsnek, hogy az ön kötelességének tartjuk, hogy mint a korona tanácsadója és e pillanatban a korona mandatáriusa Őfelsége előtt kifejtse, hogy

a parasztdemokrata koalició nem dacolás és a prekói frontról képtelenség azt állitani, hogy annak Szerbia vagy a szerbek elleni tendenciája volna

és abszurdum arról beszélni, hogy Kajmakcsalán, helyesebben az a beszéd a Kajmakcsalánról ok legyen arra, hogy a parasztdemokrata koaliciót ne hivják meg a kormányba, amikor ezzel egyidejüleg a demokrata miniszterek azt mondják Pribicsevicsnek: Pribicsevics gyere a demokrata pártba, a radikálisok pedig azt üzenik nekem, hogy menjek velük. Megrendelik Pribicsevics fuzióját a demokratákkal, a miénket pedig a radikálisokkal. Ez ugyanazt jelenti, mint amit Pest, Bécs és Ferenc József csináltak és azt akarják, hogy a király is ezt csinálja és bennünket horvátokat és szerbeket azokon a területeken szétválasszon. Mi ugy el vagyunk azonban keveredve, mint — mondjuk két bor és ezt nem ehet elválasztani. Az, hogy összeze voltunk veszve, az csak egy incidens volt. Igaz, hogy hosszabb ideig tartott, de elmult. Ön azonban ahelyett, hogy örülne ennek, ebben bennünket megakadályoz. Az igaz, hogy mi az ellenzéken egyesültünk és mint harci erő léptünk föl a parlamentben. Ez bizonyos tekintetben akadály. De mi nemcsak a parlamentben vagyunk, hanem kint a nép közt is dolgozunk. Több tartományban többségük van és mi a rendért dolgozunk, mindenütt meg vannak elégedve és nagy a lelkesedés az államért és a királyért. Vukicsevics azt mondta nekem: Én nem követelem és nem is követeltem a koalició felbontását. Nem az én hibám és az öné sem, hogy ezt nem lehet. Erre én azt feleltem, hogy meg vagyunk győződve, hogy egyetlen kormány sem tudja az ön elnöklete alatt végrehajtani azt a programot, amit ön a királyhoz intézett levelében kifejtett. Mindezek előrelátásával hivtuk össze a klubülést, amelyen meghoztuk azt határozatot, hogy mint parasztdemokrata koalició megyünk kormányba, de semmi olyan kormányról nem lehet szó, melynek élén Vukicsevics áll. Ezzel széjjel mentünk.

Vukicsevics Radics nyilatkozatáról

Vukicsevics a Radiccsal folytatott tanácskozás után a radikális klubba ment. Az ujságirók megkérdezték tőle:

— Ugylátszik elnök ur, Radics nem akar.

— Nem akar — válaszolta Vukicsevics.

— Mi lesz Davidoviccsal?

— Davidovics még nem válaszolt.

— És mi lesz tovább?

— Azt majd meglátják.

Az ujságirók felhivták figyelmét Radics nyilatkozatának arra a passzusára, amelyben arról van szó, hogy Vukicsevics hogy nyilatkozott Pribicsevics kormánybalépéséről. Vukicsevics ezeket mondotta:

—Fogadják fenntartással Radics ur nyilatkozatát. Én azt mondtam: Sem én, sem ön nem vagyunk hibásak abban, hogy Pribicsevics Szvetozár Zagrebban ugy beszélt.

Davidovics nyilatkozata a koncentrációs tárgyalásokról

Davidovics fél óra hosszat tárgyalt Vukicsevics Veljával. Davidovics, amikor távozott, az ujságiróknak arra a kérdésére, hogy mi a véleménye Vukicsevics ajánlatáról, kijelentette, hogy

a koncentrációt elfogadja.

Arra a kérdésre, hogy mi lenne a koncentrációs kormány programja, azt mondotta, hogy Vukicsevics neki kijelentette, a programot Őfelségéhez nyáron intézett levelében kifejtette. Vukicsevics még hozzátette, hogy ezen a programon még esetleg változások is lehetnek.

Vukicsevics a konferencia után a radikális klubba ment, ahol párthiveivel tanácskozott. Davidovics pedig ezalatt a demokrata klubban konferált elvbarátaival a politikai helyzetről és Vukicsevics ajánlatáról.

Radics a parasztdemokrata koalició egységéről

A parasztdemokrata koalició délelőtt ülést tartott, amelyen Radics István érdekes beszédet mondott. Beszédében hangsulyozta, hogy

a parasztdemokrata koaliciót minden körülmények között fenn kell tartani.

Számos képviselőtől hallottam — mondotta Radics — hogy egyes miniszterek és pártvezérek állandóan azzal jönnek hozzájuk, hogy mi miért egyesültünk a független demokratákkal és különösen Pribicsevics Szvetozárral. Igy beszél Korosec, Kocics Vlajkó és maga Vukicsevics Velja is. Ha valamelyik képviselőnkkel beszélnek, azzal kezdik a beszélgetést: »Minek egyesültetek Pribicseviccsel és a független demokratákkal, hiszen azonnal beléphetnétek a kormányba?« Szükségesnek tartom, hogy erről a dologról komolyan beszéljek. Hangsulyoznom kell, hogy ez a politika nagyon hasonlit az egykori bécsi és pesti politikára. Ott sem csináltak mást, minthogy igyekeztek a szerbeket és a horvátokat elválasztani egymástól. Most ugyanezt a politikát kezdik Beogradban is. Korosec azt mondja: »Hagyjátok ott Pribicsevicset és megkaptok mindent.« Kocics Vlajkó pedig azt mondja a mi embereinknek: »Nem vagytok emberek, ha nem szakadtok el Pribicsevicstől«! Az egész mai helyzet abban áll, hogy

ha a kormányba be akarunk lépni, ezt öt percen belül megtehetjük.

Más radikálisok igy beszélnek: »A kölcsön kész és a földmivelésügyi miniszter kaphat egymilliárd dinárt, az épitésügyi miniszter ugyanennyit s ilyen módon sokat tehetnénk az államért és a horvát népért«. Még a kamatláb sincs megállapitva és Kocics mégis azt mondja: »Gyertek velünk és költsük el együtt ezeket a milliárdokat«.

Radics igy fejezte be beszédét:

— Mi azonban egységesek maradunk. A parasztdemokrata szellemet ki fogjuk terjeszteni a Vajdaságra, Boszniára és Dalmáciára is. Davidoviccsal szemben tudjuk, hogy állunk. Ő még mindig számithat a mi nyolcvanöt emberünkre, kilenc földmivespártira és Petrovics Nasztázra. Hogy mit fog tenni, azt majd meglátjuk.

én nem vagyok amellett, hogy mi szabjunk neki feladatokat.

Ő csak végezze el, amit tud és amit akar, ha ez összhangban lesz azzal, amiben eddig megállapodtunk, együtt maradunk. Ellenkező esetben az ő kezeik közé kerülünk. Szükség esetén folytatjuk a harcot a parlamentben és a nép között.

Ha belépünk a kormányba, akkor belép az egész koalició, Radics is, Pribicsevics is.

Első feladatunk a pénzügyi viszonyok rendezése és a nép élelmezése volna.

Alaposan meg kellene fontolni, hogy belépjünk-e olyan kormányba is, amelynek alapja a jelenlegi radikális demokrata koalició volna, mert abból minden pillanatban kidobhatnának minket.

Ha azonban becsületes koncentrációról lesz szó, akkor azt el lehetne fogadni. Beszéde végén Radics figyelmeztette a képviselőket, hogy ne bocsájtkozzanak politikai vitába az ellenpártok képviselőivel.

Az ülésen felszólalt Pribicsevics is, aki teljesen azonositotta magát Radics álláspontjával.

Ki rabolta ki a pacséri állomás pénztárát?

A pacséri állomásfőnököt betörés gyanuja alatt letartóztatták, de a főnök ártatlanságát hangoztatja

A szuboticai vasuti rendőrség letartóztatta és a szuboticai ügyészség fogházába szállitotta Komlenov Dusan pacsiri állomásfőnököt, akit azzal gyanusitanak, hogy ő követte el a pacsiri vasuti pénztár kirablását. Mint ismeretes mult héten, szombat éjjel ismeretlen tettesek kirabolták a pacsiri vasuti pénztárat, ahonnan *tizenháromezer dinár készpénzt vittek el.* A pacsiri állomásfőnök vasárnap reggel nyomban jelentést tett a rablásról a szuboticai vasuti rendőrségnek, ahonnan Matijevics Gyura a vasuti rendőrség helyettes vezetője ment ki a helyszinre és meginditotta a nyomozást. A nyomozás vezető rendőrtisztnek feltünt, hogy a Wertheim-záru pénztárszekrényt minden nehézség nélkül álkulccsal nyitotta ki a betörő és a szobába is álkulcs segitségével hatolt be. Miután a vasuti pénztár helyiségébe idegeneknek nem szabad bejárni és igy senkinek sem volt alkalma a pénztárszekrény kulcsához hozzájutni, az a gyanu merült fel, hogy Komlenov Dusan állomásfőnök, aki egyuttal pénztáros is, maga vette ki a pénzt a pénztárból és hogy a gyanut elháritsa magáról, ismeretlen tettesek ellen feljelentést tett a rendőrségen. A rendőrség kihallgatta az állomásfőnök cselédjét is, aki azt vallotta, hogy a kritikus éjjel gyanus zajt hallott a pénztárszobából és szólt is édesanyjának, de azt hitték, hogy a zajt a szél okozza. Arra a kérdésre, hogy miért nem szólt az állomásfőnöknek, a cselédlány kijelentette, hogy félt szólni gazdájának, mert az nagyon durva ember. Komlenovics viszont azzal védekezik, hogy a betörés idején szobájában tartózkodott és aludt amit azonban nem tud igazolni. Miután az a gyanu, hogy önbetörés esete forog fenn, a vasuti rendőrség szerdán ujból kihallgatta Komlenovet, de az állomásfőnök tagadja, hogy része volna a betörésben. A vasuti rendőrség az ügyészségre kisérte Komlenovet. A vizsgálóbiró valószinüleg csütörtökön délelőtt fogja kihallgatni a pacsiri állomásfőnököt. A vasuti rendőrség tovább folytatja a nyomozást.

Bál perekkel egybekötve

A noviszádi radikális párt pervesztes lett a Pasics-csoport elleni pörben

Noviszadról jelentik: *Markovics* Radoszláv, a noviszadi járásbiróság vezetője szerdán tárgyalta rendkivül nagy érdeklődés mellett, a noviszadi Pasicscsoportnak a hivatalos radikális párt ellen inditott birtokháboritási és jogviszony megállapitási perét. A per — mint ismeretes — akörül forgott, hogy melyik párt rendezteti meg a Szlobodában a Tri Jerarcha ünnepélyt, amelyre a Pasics-frakció bérelte ki a termet, viszont a hivatalos radikális párt kapta meg a rendőrségi engedélyt. Markovics Radoszláv, járásbiró a tárgyalás megkezdésekor, egyezségre hivta fel a feleket, mire dr. *Hadzsi* Koszta kijelentette, hogy szivesen hozzájárul az egyezséghez, ha az ellenfél elismeri, hogy a terem február tizenkettedikén, a megbizójáé és ha az ellenfél megfizeti a felmerült költségeket.

Markovics járásbiró kihallgatta ezután Freud Miksát, a Szloboda r.-t. igazgatóját, aki kijelentette, hogy a termet Klicin Mita már mult évi julius harmincegyedikén kibérelte február tizenkettedikére és erről irásos nyugtát is adott. A terem tehát Klicin Mitáé.

A hivatalos radikális párt elnökének, dr. Rajkovics Misának képviseletében dr. Aradszki Mita ügyvéd helyettese, Kéhl Fülöp ügyvédjelölt jelent meg, aki a kereset elutasitását kéri ,mert a felperes birtokháboritási pert inditott és a felperes még nincs birtokban és igy nem állhat fenn a birtokháboritás ténye.

Markovics biró: Hisz Önök falragaszokon, február tizenkettedikére mulatságot hirdettek, noha a terem nem volt az önökké.

Kéhl: A mulatság megtartása attól függ, hogy a Szloboda beengedett volna bennünket a terembe. Amikor a hivatalos radikális párt a termet kérte, akkor még nem tudta, hogy Kliciné kibérelték a termet. Az engedélyt a rendőrhatóság megadta és igy természetes, hogy Kliciné későbbi kérelmét a rendőrhatóság elutasitotta. Rosszhiszemüség részükről nem állot fenn.

A járásbiró megkérdezte Freud Miksát, hogy amikor a termet bérbeadta, tudta-e, hogy azt melyik pártnak adta bérbe?

Freud: A radikális mulatság céljaira adtam bérbe, Klicin nem mondta, hogy melyik frakciónak és azt sem mondotta, hogy ő az elnöke a rendezőbizottságnak.

Dr. Hadzsi Koszta hosszabb beszédben fejtegette, hogy az alperes álláspontja tarthatatlan. A rendőrségnek nem volt joga tisztán magánjogi kérdésekbe beleavatkozni. A birtoklás tényét megsértették azáltal, hogy a biróságnak is bemutatott falragaszokon, ugyanabba *a* terembe, ugyanarra az időre második mulatságot hirdettek.

Markovics Radoszáv, ezután kihirdette az itéletet, amely megállapitja, hogy dr. Rajkovics Misa birtokháboritást követett el azáltal, hogy falragaszokon hirdette és engedélyt kért a február tizenkettediki mulatságnak a Szlobodatermébe való megtartására, noha tudta, hogy a terem a radikális párt másik frakciójának volt bérbeadva, amiről Freud Miksa levélben értesitette. *Az itélet huszonötezer dinár pénzbüntetés terhe mellett megtiltja dr. Rajkovics Misának és a hivatalos radikális pártnak, hogy a Pasics-frakció mulatságát február tizenkettedikén megzavarják,* egyben dr. Hadzsi Kosztának kétezer dinár költséget itélt meg. Kéhl Fülöp a járásbiróság itélete ellen felebbezett a törvényszékhez.

A monopol, a vám, a vasut jövedelme és a forgalmi adóbevételek biztositékai az uj külföldi kölcsönnek

A Londonban aláirt prelimináris szerződés felbontja a Bleer-kölcsönt — A Bleer-csoport hozzájárult a londoni szerződéshez — Az ötvenmillió fontos kölcsönből közmunkákat fognak végezni és stabilizálják a dinárt — Március végén adják át a kölcsön első részletét, tizenkétmillió font sterlinget

Markovics Bogdán pénzügyminiszter ismertette az ötven millió fontos kölcsön feltételeit

Beogradból jelentik: *Markovics* Bogdán pénzügyminiszter szerdán délelőtt fogadta az ujságirókat és nyilatkozott az uj külföldi kölcsön feltételeiről. Ezt megelőzően a pénzügyminiszter átvette hivatalát *Spaho* dr. kereskedelmi miniszterről, akit távollétében helyettesitett. Spaho ez alkalommal beszámolt a pénzügyminiszternek a távolléte alatt történt pénzügyi vonatkozásu eseményekről.

Markovics Bogdán pénzügyminiszter az ujságiróknak a következőket mondta:

— Önök már bizonyára kaptak adatokat arról, hogy milyen bankcsoportok vállaltak magukra kötelezettséget, hogy a dinár stabilizálására és a közmunkák elvégzésére prelimináris kölcsönszerződéseket kössenek.

A kölcsönszerződés ötvenmillió font sterlingről szól

és a csoport, amely a rendelkezésünkre bocsátja, két részből áll. Az egyik részt angliai bankok teszik, amelyeknek élén a *Rotschild és Fia* bankház van, a másik részre az amerikai bankok tartoznak és pedig elsősorban a *Jack Kuhn és Löw cég.*

— A kölcsönt a királyi kormány különféle munkák elvégzésére fogja felhasználni.

Az első tranche tizenkétmillió font sterling lesz, amelyet 1928. március végén vagy április elején bocsátanak rendelkezésünkre.

A királyi kormány kötelezte magát, hogy a kölcsön felhasználása tekintetében

reális programmot fog kidolgozni az elvégzésre kerülő közmunkákról

és azt az approximativ kiadási összeget, amennyibe ezek a közmunkák kerülnek, a kölcsönadó tudomására hozza.

A Bleer-csoporttal kötött szerződést, amely 1922-ben emelkedett törvényerőre, ez a preliminális szerződés véglegesen megsemmisiti.

Amit a százmillió dolláros kölcsönből realizáltunk, azt a megállapitott amortizációs terv szerint fogjuk lefizetni. A Bleer-kölcsön többi része nem lesz realizálva és

ehhez a Bleer-csoport is hozzájárult

és a prelimináris szerződést aláirta.

— Az uj kölcsön realizálására szolgálnak azok a jelzálogok, amelyek eddig a Bleer-csoportot illették és

a monopoligazgatóság tiszta jövedelme, a vám- és vasut bruttó bevétele és a forgalmi adó jövedelme.

Az összes emissziókat a külföldi tőzsdék kurzusai szerint eszközlik és a kibocsátási árfolyamot makszimálni fogjuk. Meg van állapitva az amortizáció is hathavi részletekben a tőzsdei árfolyamoknak megfelelően.

A prelimináris szerződés azonnal életbe lép és a bankárokat s a kormányt egyaránt kötelezi, amint azt a minisztertanács magáévá teszi.

Ha a kölcsönt hat hónapon belül nem realizálják, az semmisnek tekintendő.

— A királyi kormány az utóbbi hónapokban hat-hét évre terjedő programot dolgozott ki a közmunkák elvégzésére. Erre tizenötmilliárd dinár szükséges. Az összeg legnagyobb részét a vasutépitésre szolgáló kiadások abszorbeálják, azonkivül mocsarak lecsapolása és a passziv vidéken eszközlendő meliorizációk. A kölcsönszerzés során enyhébb feltételekhez juttattak bennünket azok a körülmények, hogy a kölcsönt olyan produktiv munkákra akarjuk felhasználni, amelyek az ország gazdasági fejlődését vannak hivatva szolgálni. Azonkivül gazdasági és pénzügyi életünk stabilizálása érdekében szükséges, hogy stabil nemzeti pénzünk legyen. A dinár stabilizálására nagyobb összeget fogunk felhasználni. Jelenleg már elértük, hogy a dinár állandó ponton van, ami azt jelenti, hogy a bizalom a dinár belső értéke iránt teljesen stabil.

— Azok a tervek, amelyek a költségvetés során inveszticiós hitelekről felmerültek, el fogjuk ejteni, mert ezentul a beruházásokat a kölcsön terhére fogjuk eszközölni. Ezeket a terheket a jelenlegi generáció fogja viselni és elérjük, hogy a költségvetés a jövőben egyensulyban lesz.

Az ujságirók ezután több kérdést intéztek a pénzügyminiszterhez.

— A 12 millió font sterlingből fel fognak-e használni bizonyos összegeket a dinár stabilizálására? — kérdezték az ujságirók.

— Nem, ezt kizárólag közmunkákra forditjuk.

— *A Rotschild-csoport az egész országra majdnem kizárólagos monopoliumot kapott* — mondotta az egyik ujságiró.

— *Ezek a bankárok a mi bankárjaink lesznek* — válaszolt a pénzügyminiszter, nekünk jogunkban áll más kölcsönt is kötni. Én nem menekülök az elől, hogy Rotschild a mi állandó bankárunk legyen, mert ők jobb feltételeket szabtak, mint Bleerék.

Elmondotta még a pénzügyminiszter, hogy az Adria-vasutat az első transcheből ki fogják épiteni a kormány által már elfogadott terv szerint. Majd közölte, hogy a Bleer-kölcsön megsemmisitése már csak attól függ, hogy ehhez a parlament hozzá fog-e járulni, ami nagyon valószinü, mert

a dollárkölcsön után nyolc százalék kamatot kellett volna fizetni, mig az angolok csak négy százalékot, a Kuhn-csoport pedig öt és egynegyed százalékot kérnek.

Végül megjegyezte a miniszter, hogy a prelimináris szerződést február 2-án irták alá Londonban.

Beogradi gazdasági körökben a pénzügyminiszter nyilatkozatának az a része, hogy a kölcsön garanciájaképen lekötötték a forgalmi adót is, nagy elkeseredést keltett, mert a beogradi kereskedelmi kamara és más gazdasági szervezetek már régen harcot inditottak a forgalmi adó eltörlése érdekében. Ha a forgalmi adót lekötik garanciának, akkor ez azt jelenti, hogy ezt az adónemet belátható időn belül nem fogják megszüntetni.

Kedden dönt a tábla Hatvany Lajos szabadlábra helyezéséről

Hatvany Lajos báró a fogházban folytatja irodalmi munkásságát — Feleségének felajánlotta, hogy elválik tőle

Budapestről jelentik: *Hatvany* Lajos báró a törvényszéki itélet kihirdetése után teljesen megtört. Napokig nem nyult ételhez és azokkal a hozzátartozóival sem váltott egy szót sem, akik ügyészi engedéllyel meglátogatták a fogházban. Ez a lethargia most már valamennyire felengedett. Hétfőn, amikor felesége meglátogatta a fogházban, Hatvany minden előzmény nélkül a következőkép szólt hozzá:

— *Nem kivánhatom, hogy megvárja az én raboskodásom hét esztendejét.*

Hatvanyné először nem értette meg, hogy férje mit akar ezzel mondani és kérdőn nézett rá, mire Hatvany igy folytatta:

— *Maga fiatal, nem várhat rám, válljunk el, ha akarja.*

Hatvanyné azonnal megnyugtatta férjét és kijelentette, hogy szó sem lehet erről, mert nagyon szereti és nem hagyja el soha. Hatvany ezután könyveket kért feleségétől, Rákóczy számüzetését, Kossuth irattait az emigrációból és Tolsztoj Háboru és békéjét olvassa cellájában. Általában

Hatvany nagyon sokat olvas a fogházban délutánonként pedig novelláit és egyéb cikkeit forditja németre

és az »Urak és Emberek« cimü regényének német forditását korrigálja. Látogatók, rokonok, jóbarátok és ügyvédek csaknem mindennap jelentkeznek az ügyészségen, ahol azonban csak a legközelebbi hozzátartozóknak és a védőknek adnak engedélyt a Hatvanyval való beszélgetésre.

A Hatvany-ügy természetesen foglalkoztatja a politikai köröket is. A képviselőház folyosóin kedd délelőtt is szóba került a Hatvany elleni itélet és ujságirók Pesthy Pál igazságügyminiszter előtt megemlitették, hogy

a szigoru itéletet külföldön kedvezőtlenül itélik meg és abból a magyar kormány engesztelhetetlenségére következtetnek, amire az igazságügyminiszter azt felelte, hogy a kormányzatot nem lehet a biróságal azonositani

és a biróság ebben az esetben épugy, mint minden más eléje kerülő ügyben függetlenül és minden befolyástól menten járt el.

Felemlitették az ujságirók az igazságügyminiszter előtt azt is, hogy abból, hogy a vádat maga *Sztrache* Gusztáv az ügyészség elnöke képviselte, arra következtetnek, hogy ez az igazságügyi kormány rendelkezésére történt, mire Pesthy Pál a következőket mondotta:

— A Hatvany-ügy eredetileg Miskolczy Ágostonnál volt, őt azonban időközben táblabiróvá nevezték ki, rajta kivül pedig egyedül Sztrache főügyész ismerte az ügyet, mint akinek Miskolczy részletesen referált. A Hatvany-ügy egész milieu-jével együtt deus ex machina-ként támadt fel és

Sztrache Gusztáv főügyésznek csak azért kellett a vád képviseletére vállalkozni, mivel ezt az egész milieut és a Hatvany-ügy teljességét Miskolczyn kivül egyedül ő ismerte.

Más célzatossága Sztrache szerepének — fejezte be nyilatkozatát az igazságügyminiszter — egyáltalában nem volt.

Hatvany Lajos báró ügyvédje — mint ismeretes — az itélet kihirdetése után kérte, hogy százezer pengő óvadék ellenében helyezzék szabadlábra Hatvanyt, akinek szökésétől nem kell tartani, mert hiszen önként állt a biróság elé. A törvényszék azonban ezt a kérelmet visszautasitotta és elmondotta, hogy Hatvanyt óvadék ellenében nem helyezi szabadlábra. A határozatot a védő felebbezéssel támadta meg, amit soronkivül és sürgősen kell felterjeszteni a táblához. Miután a tárgyalásról felvett gyorsirói jegyzőkönyv már elkészült és az itéletet is irásbafoglalták, a periratokat szombaton felterjesztik a táblához és

az itélőtábla kedden vagy szerdán foglalkozik Hatvany Lajos szabadlábrahelyezése ügyében beadott javaslattal.

Az itélőtábla határozatát igen nagy érdeklődés előzi meg, mert a jogászok szerint ebből a határozatból következtetni lehet majd a törvényszék itélete ellen benyujtott felebbezés eredményére is. Amennyiben a tábla szabadlábra helyezi Hatvanyt, ebből a jogászok azt a következtetést vonnák le, hogy iratok és a főtárgyalási jegyzőkönyvek ismerete alapján a tábla is tulszigorunak tartja a törvényszék által kiszabott büntetést, amelynek jelentős mérséklésével lehetne igy számolni. Ha azonban a tábla elutasitaná a felfolyamodást, akkor a jogászok szerint, amennyiben az itélőtábla le is szállitja a törvényszék által kiszabott büntetést, az itélet enyhitése nem lesz olymérvü, mint azt sokan várják.

A Hatvany-családból kiszivárgó hirek szerint Hatvany védőinek személyében változás készül

és miután a törvényszéki főtárgyaláson a védők közt nem volt meg a teljes összhang, a család egy ismert nevü kriminálistát fog felkérni báró Hatvany Lajos kérelmére.

Hogy történt a sécsényi határincidens?

Bécsből jelentik: A burgenlandi tartományfőnökség hivatalos közleményt juttatott a sajtóhoz, amelyben a récényi határsértés előzményeiről és körülményeiről a következőket közli:

Róth Antal bányászt a magyar vámőrség feljelentette Wandorfban a csendőrőrsnél csempészés miatt, mert állitólag titokban bort vitt Magyarországról Récénybe és a bányában eladta a bort munkástársainak. Ezért Róthot csempészésért negyven pengőre itélték és miután nem fizette meg a birságot, a büntetést *átváltoztatták ötnapi elzárásra.* Amikor Róth nem jelentkezett a büntetés kitöltése végett, két csendőr ment érte. A lakásán nem találták s erre utána mentek az osztrák határon át és az Ilonatárnához érkezve az üzemvezetőt megkérték, hogy hivja ki. Az üzemvezető megtagadta a kérés teljesitését azzal, hogy csak osztrák hatóságoktól fogad el utasitásokat, mire *a két csendőr megvárta, amig a munkások, köztük Róth, ebédszünetkor kijöttek a tárnából.* A két magyar csendőr ekkor *bilincset tett Róth Antal kezeire* és ennek minden tiltakozása ellenére átvitték Magyarországra.

Az ügy politikai hullámai egyébként elsimultak azzal, hogy Seipel kancellár dr. Bauer Ottó keddi interpellációjára adott válaszára kijelentette, hogy miután *a magyar csendőrség vezetője az esetet követő napon már sajnálkozását fejezte ki a burgenlandi osztrák hatóságok előtt,* az esetnek nem lehet tulzott lehetőséget tulajdonitani, mindazonáltal a szociáldemokraták kivánságára az osztrák kormány megfelelő lépéseket tett Budapesten.

Mennyit fizet adóba

a szuboticai kereskedő, iparos és a — földbirtokos?

A szabadfoglalkozás aránytalanul magasan adózik

A szuboticai adóhivatal ezévi kimutatása szerint — amint közöltük — Szuboticán 8452 személy fizet harmadosztályu kereseti adót. Ezek iparosok és kereskedők, orvosok, ügyvédek, gyógyszerészek, ügynökök és más ugynevezett szabad foglalkozásuak. A mult évben ezek harmadosztályu adó cimen, nem számitva be a pótadókat és a városi és községi pótadókat, rokkant adót és kamarai pótadót, összesen egymillió 148.994 dinárt fizettek be. Most jelent meg közben a pénzügyigazgatóság jelentése a mult évi forgalmi adóbefizetésekről. Eszerint a mult évben a szuboticai kereskedők és iparosok forgalma és mindazoké, akik harmadosztályu adót fizetnek 156,035.800 dinár volt. Ebből forgalmi adó cimen 1,560.368 dinárt fizettek be az állampénztárba.. Hónapok szerint a befizetések igy történtek: Januárban 309.610.08, februárban 80.263, márciusban 39.421, áprilisban, 188.613, májusban 32.808.50, juniusban 12.141, juliusban 188.093.60, augusztusban 39.656, szeptemberben 401.602.50, októberben 187.150, novemberben 50.080, decemberben 30.930 dinár. Összesen 1.560.368 dinár 68 para.

Amint a kimutatásból látható, a szuboticai kereskedők és iparosok számszerint 8452-en csupán harmadosztályu adó és forgalmi adó cimen százötvenhatmillió dinár évi bruttó forgalom után összesen 2,709.362 dinárt fizettek. Ehhez az összeghez kell venni a rokkant adót, a jövedelmi adót, a kamarai adót, a tartományi és községi pótadókat, ami folytán legalább háromszorosára növekszik ez a szám és látható, hogy a kereskedők *mindössze mintegy nyolcmillió dinárt* fizettek be adóba. A kimutatás szerint a szuboticai kereskedők és iparosok a bruttó jövedelmükből fejenkint átlag ezer dinárt fizetnek évente adó cimén. Ez az összeg igy nem tesz ki sokat, de Szuboticán vannak iparosok és kereskedők, akiknek évi *tiszta jövedelme nem* tesz ki többet ötezer dinárnál s igen sokan vannak a csődök, nyilt és titkolt fizetésképtelenségek, a kisiparosok munkanélkülisége bizonyitja ezt, — akik ráfizetnek az üzemükre.

Összehasonlitásul megemlitjük, hogy Szuboticán 27.876-an fizetnek földadót s a közel huszonnyolcezer adózó a mult *évben 510.598 dinárt fizetett be földadó* fejében az 500 százalékos pótadóval együtt. A földtulajdonosok adója, ha a pótlékokat is az állami adó kétszeresének számitjuk, egy és félmillió dinárt tesz ki. Eszerint a földtulajdonosokra fejenkint átlag 30 dinár évi adó esik. A termőföldterület, ami után adót fizetnek, 169.192 kat. hold, eszerint egy hold földterület adója nem egészen 10 dinár.

Ezeknek a számoknak a tükrében ugy tetszik, hogy a kereskedők joggal panaszkodnak az adóterhek sulyossága és aránytalansága miatt.

Börtönbüntetésre emelte fel Kraft István támadóinak büntetését a felebbviteli biróság

Az, hogy szerbek támadták meg a németet, nem enyhitő, hanem sulyositó körülmény — mondotta ki az indokolás

A noviszadi felebbviteli biróság szerdán reggel kilenc órakor nagy érdeklődés mellett tárgyalta dr. *Kraft* István és dr. *Grassl* György németpárti nemzetgyülési képviselők ellen elkövetett ismeretes támadás bünügyét.

Az 1925-ben lefolyt választás előtt Sztáriszivácon sulyosan összeverték a képviselőket, akik agitációs gyülést akartak a községben tartani. A nyomozásnak sikerült a tettesek személyét megállapitani, akik ellen eredetileg *az ügyészség hivatalból nem emelt vádat*, ugyhogy Kraft István és Grassl György szándékos emberölés kisérlete miatt magánvád alapján állitották a tetteseket a biróság elé. A mult év május 24-ikén Szomborban megtartott főtárgyalásnak az volt a szenzációja, hogy *az ügyészség jelen volt képviselője a tárgyalás folyamán átvette a vád képviseletét és szándékos emberölés kisérlete cimén kérte a tettesek megbüntetését.*

A szombori főtárgyaláson megállapitott tényállás szerint 1925. január hó 25-ikén, a képviselőválasztások idején, dr. Kraft István, a német párt elnöke Sztanisicson, Bezdánban és Sztáriszivácon agitációs gyülést tartott. A sztanisicsi népgyülésről autón ment Sztáriszivácra, vele voltak dr. Grassl György nemzetgyülési képviselő, dr. Pertz Ferenc, a Deutsches Volksblatt főszerkesztője és annak felesége. Az autót Hudoli Rudolf sofőr vezette. A sztáriszivási népgyülés délután négy órára volt hirdetve, de Krafték autója defektet kapott és csak hat órakor érkezett Szivácra. Az ottani németség, látva, hogy Krafték nem jönnek, öt óra táján szétszéledt. Maga a helyi német párt elnöke: Káriusz Péter is hazament, de *Jankovics* községi jegyző Káriuszt öt óra felé a községházára hivatta. Mikor Káriusz a községházáról hazament, az utcán megtámadták és ugy megverték, hogy eszméletlen állapotban egy közeli házba, Müller Jánoshoz kelletett bevinni. Kraftékat a falu határában Kuhn Péter tekintélyes szivási gazda várta és ijedten ujságolta, hogy Káriuszt majd agyon verték és hogy eszméletlenül fekszik Müller Péter házában. Krafték erre Müller házához hajtattak, ott fel akarták tenni Káriuszt az autóra, hogy a vrbászi szanatóriumba szállitsák. Miközben Káriusszal foglalatoskodtak, a sötét utcán nyolc-tiz ember közeledett az autóhoz, akik igazolásra szólitották fel Kraftot, de ez kijelentette, hogy csak a községházán igazolja magát. El is mentek a községházára, de ott már nem találtak senkit. Onnan távozva az igazoltatók megtámadták ***boxerekkel és botokkal Kraftot és Grasslt, akiket ugy összevertek, hogy mindketten sulyos sérüléseket szenvedtek.*** Majd nekiestek Hudolin Rudolf soffőrnek, akit ugy megvertek, hogy az két fogát vesztette el. Kraft néhány hétig feküdt sérüléseibe a novivrbászi szanatóriumban és onnan való hazaszállitása után még további két hétig állt ápolás alatt Indiján.

A szombori törvényszék mult évi május huszonnegyediki főtárgyalásán a közben kinyomozott tettesek: Tanurdzsics Sztanko volt szivási, legutóbb bajsai községi aljegyző, Leszkovác Szlávkó szivási kereskedelmi alkalmazott, Plavsics Milán községi forgasztási adókezelő és Vlaskalics Ciriloy Jovan szivási gazdálkodó vádlottak tagadták, hogy bármilyen szerepük lett volna Káriusz vagy Krafték bántalmazásában, a biróság Kraft, Grassl, Hudolin Rudolf terhelő tanuvallomásai alapján bünösnek mondotta a négy vádlottat a magánosok személye ellen erőszak büntettében, valamint a személyes szabadság megsértésében, sulyos testi sértés vétségében, amelyet dr. Kraft István ellen követtek el és könnyü testi sértés vétségében, amit dr. Grassl György és Hudolin Rudolf ellen követtek el, továbbá életveszélyes fenyegetés vétségében és ezért a törvényszék a büntetőtörvénykönyv 176-ik szakasza alapján Tanurdzsicsot négy havi, Leszkovácot két havi, Plavsicsot három havi és Vlaskalicsot két havi fogházra itélte és kötelezte a vádlottakat 8500 dinár perköltség megfizetésére. A felek felebbezése folytán szerdán foglalkozott a bünüggyel a noviszadi felebbviteli biróság Marics Rafotanácsa, amelyben szavazóbirák voltak Zorics Milán és Stefanovics Jován.

A biróság felolvastatta a szombori törvényszék itéletét és annak indokolását, majd dr. Vukovojac Zsarkó mondotta el vádbeszédét, amelyben az elsőfoku itélet szigoritását kéri. Dr. Tapavica Szima védő beszéde után a biróság itélethozatalra vonult vissza és rövid tanácskozás után kihirdette az itéletet, mely szerint megsemmisiti az elsőfoku biróság itéletét és

Tanurdzsics Sztanko, Leszkovac Szlávkó és Plavsics Milán büntetését nyolc-nyolc havi börtönre, Vlaskalics Ciriloy Jován büntetését hat havi börtönre emeli fel.

Az itélet indokolásában kimondja, hogy a szombori törvényszék tévesen minősitette a cselekményt és alkalmazta a büntetést, mert az első három vádlottal szemben, akik közhivatalnokok és a rend fentartásáért felelősek, nem szabadott volna alkalmazni a 92-ik enyhitő szakaszt, ellenkezőleg cselekményük sulyosbitó megállapitást érdemel meg. A szombori törvényszék indokolásában kiemelte, hogy a támadók, akik szerbek, nemzetiségi antagonizmusból támadták a német sérülteket,

a felebbviteli biróság ezt a körülményt nem enyhitő, hanem sulyosbitó ténynek veszi.

Az indokolás semmilyen enyhitő körülményt nem tudott a vádlottak javára találni és alkalmazni és cselekményük nem sulyos testi sértés vétsége, hanem büntett és igy a büntetést fel kellett emelni.

Az ügyész tudomásul vette az itéletet, abban megnyugodott, a védő semmiségi panaszt jelentett be. A hallgatóság körében jelenvolt vádlottakban az itélet látható mély hatást és megdöbbenést keltett.

Egy kritikus albumából

Irta: Baedeker

Derék, szorgalmas és jóeszü fiatal nőről volt szó, aki kitünően végezte gimnáziumi és főiskolai tanulmányait és fényes bizonyitványokkal a réticule-jében indult az élet küzdelmeibe. Egy ismerőse elragadtatással mondta róla:

— Kiválóan tehetséges nő.

Egy másik ismerőse, aki szintén rokonszenvvel kisérte a pályáját, rövid gondolkozás után igy szólt:

— Kérdés... Bizonyára van tehetsége. De hogy *tehetséges nő-e*, az vitás. Igazán tehetséges nő, ahogy én nézem, az, aki a kacérságban fejt ki tehetséget s bizonyos határidőn belül tud fogni magának örökférjet vagy hosszulejáratu szeretőt, aki »rangszerüen« (tehát *jól*, mert minden nő tart a rangjára) eltartja s a női életét ki- és végigélni hagyja. Akiről beszéltek, kétségkivül *tehetséges ember*, ám, hogy mint nő boldogulni fog-e, a jövő titka. Az a tudatlan, de formás és ügyes nőstényke, aki haragban van az ortografiával s nem sokkal jobb viszonyban a többi tudományokkal, de magánál nem egy százszorta bölcsebb (s egyszersmind szamarabb) férfit tud az orránál fogva vezetni s egyet közülük állandóan a jármában tartani, határozottan tehetségesebb nő. Akit itt mindnyájan dicséretel emlegetünk (én tisztelem a legjobban), igazán derék hölgy, kiváló karakter, nemének igen becsületreméltó példánya, de mint nő, meg kell vallani, egyáltalában nem tehetséges, sőt kontár. A közönséges férfinak a mindennapi erényei — szorgalom, kitartás, lelkiismeretesség — elfojtották benne azokat az asszonyi tulajdonságokat, amelyekkel boldogulni lehet az életben, — a nőnek a férfi életében. Ez a nő igen tiszteletreméltó, de egy csöppet se érdekes, s ha tanügyi szempontból talentumos is, női szempontból (azaz a férfi szemében) egy csöppet se az. Nem jósolhatok neki szép jövőt, pedig a tehetségeknek azt szoktunk jósolni... Az ily derék nő a tanulásával, a tudásával, sőt a tudományával se érheti el azt soha (ha ez a tudás még oly imponáló), amit ez a másik nőcske játszva tud kivivni magának a nemi tökéletességeivel. A nő csak ezekkel a tökéletességekkel (helyesebben: gyarlóságokkal) érvényesül a világban, s nem azokkal az erényekkel, amelyekkel a legjobb esetben is csak kivételesen (egyes nagy és ritka példáiban) tudja elérni a férfit. Csak néhány matematikus akadt köztük, aki jóvátette azt, hogy a többi a kétszerkettővel sines egészen tisztában és konkurrálhatott ezen a téren a férfiakkal, s ezer meg ezer győzi le őket egy szemrebbenéssel, ügyes kacérkodással (amelyet nem az egyetemen tanult)) és egyéb szexuális hatásokkal. Nem tehetek róla: *ezek* a tehetséges nők és nem azok, akik majdnem olyan jó eredménynyel érettségiznek és doktorálnak, mint korlátolt talentumu férfikollégáik.

✲

A legtökéletesebb nők bizonyára azok, akik a legszebbek, de a legérdekesebbek s a legvonzóbbak nem ők. A szoborszépek rendesen kevésbbé kacérak, mint azok, akiknek szépséghibáik vannak, s akik ezeket a fogyatékosságokat fokozottabb koketteriával igyekszenek feledtetni. Ezért a nem tökéletes szépségek olykor több veszedelmet csinálnak, mint azok a nőremekek, akik a milói Vénuszra emlékeztetnek.

✲

A szép nő nem szorul rá, hogy kacér legyen. Hogy (a legtöbb esetben) mégis az, annak a belátásától jön, hogy a diadala a kacérság segitő fegyvere nélkül még se biztos. Ha nem egészen buta, rájön ő is, hogy a kacérság mégis csak hatalmasabb fegyver a szépségnél.

✲

Kacérságra nem kell és nem lehet a nőket megtanitani. Akit tanitani kell rá, azt hiába tanitják. A kacérság vele születik a nővel. S ez a szerencséje. Milyen alárendelt poziciója volna az életben e rettenetes és szerencsés tulajdonsága nélkül!

✲

A kacérsággal meghóditott férfit csak kacérsággal lehet megtartani.

✲

Egy asszony panaszkodott a barátnőjének:

— Kellemetlen a mi sorsunk. Örökké kell kacérkodnunk. Ez a müvelet engem már fáraszt.

— Szegény barátnőm! — felelte amaz. — Téged fáraszt? Engem felüdit.

— Igen, — sóhajtotta ez — Téged felüdit, mert *játszol*, mindenkivel kacér vagy. Én ellenben *munkát végzek*, az urammal kell állandóan kacérkodnem, — máskülönben elpártol tőlem.

✲

A kacérság szépség nélkül nagyobb sikereket ér el, mint a szépség kacérság hijján.

✲

A szépség kacérság nélkül — mondta egyszer valaki — olyan tőke, amely kamatozatlanul fekszik.

✲

A nő jobban hódit a kacérságával, mint a szépségével. Az ember nem is hinné, ha a maga kárán végre meg nem tanulná, hogy a nők fegyvertárában mily jelentéktelen szerepet játszik a szépségük.

✲

A női szabók sokat rontottak a nők erkölcsein, de tagadhatatlanul megtanitották őket arra, hogy szépek tudjanak lenni. Ezért van az, hogy némely nőszabó olyan büszke, mint a legkiválóbb nőábrázoló. Gainsborough és Lawrence hozzá képest szerény ibolyák voltak.

✲

A kacérság nem zárja ki a hűséget, s a hűség se a kacérságot.

✲

A kacér asszony minden férfival, aki csak egy kicsit tetszik neki, olyan tonusban beszél, mint az urával és sokszor még bizalmaskodóbban. Az igazi jó feleség s az igazán tisztességes asszony, még ha kacér is, bármennyire barátságos legyen idegen férfiakhoz, mindig megőriz valamit az ura részére, a hangnak bizonyos melegségét s a tekintet egy-egy intimitását, amely egyedül a hitestársé és senki másé.

✲

A kacérság legildomtalanabb neme, mikor az asszony a nyilvánosság előtt megvetően bánik az urával és elárulja idegenek előtt, hogy a férjével elégedetlen. Igazán finom uriember az ilyen nőnek nem udvarol.

✲

A nő csak azzal tudja elhitetni, hogy nem kacér, akivel kacérkodik.

✲

A nő mindent elkövet, hogy a testével tessék, s aztán azt akarja, hogy a lelkéért szeressék. Jutalma és büntetése egyaránt az, hogy a lelkével nem törődnek. Pedig az néha szebb a testénél is.

✲

Ha egy kacér nőt ki akarsz gyógyitani a hibájából: állitsd kacér férfival szembe. Meg fog riadni magától, mint a ragyás ember, aki nagyitó tükörbe néz.

Háztartási és konyhafelszerelési cikkekben

„BARZEL“ vasüzlet kiállitása minőség és árakban szenzációs!

Személyi változások a becskereki járásbiróságon

A birói kar nagyrésza kiép a járásbiróság kötelékéből

Becskerekről jelentik: A becskereki járásbiróság, amelynek birói kara egyike a legjobbaknak a Vajdaság területén, nagy személyi átalakulások előtt áll, amennyiben az öt becskereki járásbiró közül *három előreláthatólag rövidesen megválik a becskereki járásbiróság kötelékéből.*

Klenovsek Karlo, a járásbiróság vezetője a közelmultban adta be kérvényét az igazságügyminiszterhez, amelyben Ljubljanába való áthelyezését kérte. Miután kérését — mint értesülünk — a miniszteriumban teljesiteni fogják, Klenovsek Karlo, a népszerü és kitünő jogász, aki becskereki müködése alatt csak megbecsülést és elismerést szerzett, *rövidesen elhagyja Becskereket.*

Ugyancsak távozni készül a becskereki járásbiróság kötelékéből *Podgorszki* József járásbiró is, aki valószinüleg még ebben a hónapban lemond állásáról és ügyvédi pályára készül. Podgorszki járásbiró értesülésünk szerint dr. *Mijajev* Luka becskereki ügyvéd irodájába lép be mint ügyvédjelölt. *Nikovics* Milos büntetőjárásbiró is itt akarja hagyni Becskereket. Áprilisban beadja kérvényét a kattarói öbölbeli haditengerészeti birósághoz való áthelyezéséért. Nikovics Milosnak a kattarói öböl a szükebb hazája és állandó nosztalgiát érez csodaszép szülőföldje iránt. Távozásával nemcsak a járásbiróság veszíti el egyik legszorgalmasabb biráját, hanem a becskereki társadalom is szegényebb lesz egy szimpatikus fiatalemberrel.

A járásbiróság birói karának csak két régi tagja marad meg, dr. *Ignjics* Szlávkó és *Zdelár* Ljubomir. Viszont dr. *Pavics* Jekaszláv módosi járásbiró a becskereki járásbirósághoz kérte áthelyezést, amit előreláthatólag teljesit az igazságügyminisztérium. Hogy kik jönnek még a becskereki járásbirósághoz és hogy Klenovsek helyett ki lesz a járásbiróság vezetője, azt most még nem lehet tudni.

Nagy hátralékok a telekkönyvi ügyeknél

A noviszadi törvényszék területén levő járásbiróságok müködése

Noviszadról jelentik: Dr. Belajdzsics Vladimir törvényszéki elnök most készitette el a noviszadi törvényszék területéhez tartozó noviszadi, sztaribecseji, bácskapalánkai, titeli és zsabalji járásbiróságok mult évi müködéséről szóló jelentését, amelyet az igazságügyminisztériumnak fog felterjeszteni.

A jelentés szerint a noviszadi járásbirósághoz az elmult évben 13.788 uj ügydarab érkezett be, ezek között 4.765 vagyonjogi, 1.049 váltójogi ügydarab. Beadatott 2.326 végrehajtási kérelem. 876 uj büntetőügy volt. Makacssági itéletet 2.518 esetben hoztak. Polgári ügyekben 1.258 érdemleges végitéletet hoztak, büntető ügyekben pedig 288-at. Az elmult évben 7.573 uj telekkönyvi ügy érkezett a járásbirósághoz, elintéztetett 4.633, elintézetlen maradt 2.534.

A sztaribecseji járásbirósághoz 6.920 uj ügydarab érkezett, köztük 1.134 vagyonjogi, 201 váltójogi ügydarab, 1.407 végrehajtást kértek, 551 uj bünügyi eljárás indult, 415 makacssági itéletet hoztak, érdemben 736 polgári, 238 bünügyben hozatott végitélet. A járásbirósághoz 6.467 uj telekkönyvi ügy került. Elintéztetett 6.786, elintézetlen maradt 5.979.

A bácskapalánkai járásbirósághoz 2.716 uj ügydarab érkezett, közte 327 vagyonjogi, 50 polgári, 512 végrehajtávagyonjogi, 50 polgári, 512 végrehajtás iránti kérelem, 293 büntetőjogi, 98 esetben hoztak makacssági itéletet, érdemben végitélettel elintézést nyert 184 polgári, 150 büntető ügy. Uj telekkönyvi ügy érkezett 3.450, elintéztetett 2.841, elintézetlen 2.600.

A titeli járásbiróságnál 2.263 uj ügydarab futott be, köztük 650 vagyonjogi, 80 váltójogi, 300 végrehajtás iránti kérelem, 304 büntetőjogi. Makacssági itélet 218 esetben volt, végitéletet 263 polgári és 108 büntetőügyben hoztak. Uj telekkönyvi ügyirat 4.470 érkezett, elintéztek 4.458, elintézetlenül maradt 12.

A zsabalji járásbirósághoz 3.431 uj ügydarab érkezett, köztük 483 vagyonjogi, 123 váltójogi, 754 végrehajtás iránti kérelem, 340 büntetőjogi. Makacssági itélet utján 223 ügy intéződött el. Érdemben 206 polgári és 141 bünügyben hoztak végitéletet, 2.923 uj telekkönyvi ügy érkezett, elintéztek 2.536-ot, elintézetlen maradt 1.018.

Feltünő nagy az elintézetlen telekkönyvi ügyek száma, ugyhogy *a noviszadi törvényszék területén müködő öt járásbiróságnál még mindig 12.143 telekkönyvi ügy van elintézetlenül,* ami ugyan lényegesen kisebb, mint amennyi az elmult években volt, de még mindig igen nagy. Ennek oka kizárólag a csekély személyzeti létszámban keresendő.

Franciaország nem támogatja kölcsönnel a jelenlegi román kormányzatot

A Quotidien feltünő cikke Titulescu párisi kölcsöntárgyalásairól

Párisból jelentik: *Poincaré* miniszterelnök kedden közölte *Titulescu* román külügyminiszterrel, hogy a választások előtt

Franciaország nincs abban a helyzetben, hogy nagyobb összegü kölcsönt nyujtson Romániának.

Titulescu kölcsöntárgyalásaival kapcsolatban a baloldali *Quotidien* szerdai számában többek közt a következőket irja:

— A mi külügyminisztériumunkban sok apró politika érvényesül és Titulescu meg *Diamandi* párisi román követ teljesen felkavarták a Quai d'Orsay belső rendjét.

Arról van szó, hogy Bratianu Vintilla kormányának a francia közönség néhány száz milliót kölcsönözzön abból a célból, hogy a liberális párt fenntarthassa diktátori uralmát.

Ez a párt egész más eszközökkel dolgozik most, mint az előbbi Bratianu alatt, mert Bratianu Jonel az erős kéz kormányzását alkalmazta, Bratianu Vintilla pedig pénzzel akarja a diktaturát fenntartani és érthető, hogy

Bratianu a közeledő választások előtt meg akarja tölteni kasszáit, mert pénz nélkül elkerülhetetlen lenne bukása.

Érthető az is, hogy a nagy francia pénzügyi hatalmasságok némelyike jó alkalmat lát ebben arra, hogy Romániában kézzelfogható előnyöket biztositson a maga számára és ebből a célból a jó népet hivja fel a kölcsön jegyzésére.

A jó népnek azonban nincs köze sem Bratianuhoz, sem a francia pénzügyi hatalmasságokhoz és Franciaországban nincsen pénz Románia belső politikájának támogatása számára.

Az éleshangu cikk nagy feltünést keltett politikai és diplomáciai körökben.

Terhelően vallanak a tanuk a sztapári-uti gyilkosság bünperében

A vádlottaknak nem sikerült alibit igazolni — Felvonultak a rablások károsul jai

Csütörtök estére várható az itélet kihirdetése

Szomborból jelentik: A szombori törvényszéken szerdán folytatták a tanukihallgatásokat a *Sztapári-uti rablógyilkosság* bünperében. A szerdai tárgyalás iránt is óriási érdeklődés nyilvánult meg, a tárgyalóterem zsufolásig megtelt. A *tanuk* csaknem valamennyien terhelően vallottak a vádlottakra. Még azok is, akiket a vádlottak jelentettek be, mint mentőtanukat, terhelő vallomást *tesznek.*

Dr. *Masirevics* Brankó törvényszéki elnök kilenc órakor nyitotta meg a tárgyalást és elsőnek *Braics* Steván sztapári napszámost szólitotta az emelvény elé. Braicsot Necin Szima jelentette be alibi-tanunak, annak igazolására, hogy a gyilkosság éjszakáján odahaza tartózkodott.

Az elnök: Maga tudja, hogy a vádlott a gyilkosság éjszakáján odahaza tartózkodott?

A tanu: Nem tudom, hogy odahaza volt-e vagy sem.

A tanu kihallgatása után *Csóvics* ügyész előterjesztést tett, hogy a biróság idézze be tanukihallgatásra *Martinovics György* rendőrfőkapitány-helyettest, aki jelen volt az ügyészségen Brankov Zsárkó kihallgatásánál és tudja, hogy Brankov minden kényszerités nélkül, önként vallott.

A biróság az előterjesztés felett később fog dönteni.

Amikor a gyilkost elfogták

A következő tanu *Pangerc* Emil csendőrszázados, aki a gyilkosság ügyében megindult nyomozásnak egyik irányitója volt. Elmondotta, néhány héttel a gyilkosság után *Szalaics* csendőrőrmester közölte vele, hogy tudomása szerint Szimics Anka bábaasszony azt beszéli, hogy Brankov gyilkolta meg Jelasicsot. Később Szalaics őrmester elfogott egy képeslapot, amelyen Brankov Zsárkó közölte zagrebi czimét Szimics Ankával.

— Azonnal intézkedtem — folytatta vallomását Pangerc csendőrszázados — és Szalaicsot egy másik csendőrrel még az éjszaka a gyorsvonattal Zagrebba küldtem. Csendőreim egyenesen Brankov lakására mentek és a gyilkost, aki még aludt, letartóztatták. Brankov eleinte folyton arról kérdezősködött a csendőröktől, hogy miért fogták el, de amikor Szomborban kiszálltak a vonatból, egyszerre csak felkiáltott: — »*Tudom már, Jelasics Sztankó meggyilkolása miatt tartóztattak le...*« — Az nem igaz, hogy a csendőrlaktanyán verték volna, söt én is, a vallatás alatt, amelynél különben jelen volt a királyi ügyész, valamint két ügyészségi tisztviselő, cigarettát adtam neki. Brankov többizben tett vallomást, de azt állandóan változtatta, csupán amellett tartott ki végig, hogy Brantobránszki Tósót ő lőtte le, mig Jelasicsot a társai, Szegedi és Molnár, akikről pedig azt állitotta, hogy Oszijekre menekultek. Később azután kiderült, hogy miért ragaszkodott ehhez a két nemlétező tettestárshoz. A csendőrségen ugyanekkor lopásért le volt tartóztatva egy napszámos, aki egy cellába került Brankovval. Ennek a napszámosnak Brankov kijelentette, csak azt várja, hogy Oszijekre vigyék, mert utközben megszökik. Amikor pedig Brankovot átadtuk az ügyészségnek, előbb orvosi látleletet vétettünk fel.

A kis Csaruga

Pangerc csendőrszázados ezután elmondta, hogy Cigics Parcsetics Sztipán előtte mindent beismert és azt mondta, hogy a rablóbanda vezere Brankov volt, akit ők maguk között »kis Csarugá«-nak neveztek.

Az elnök Brankov Zsárkóhoz: Mit szól ehhez Brankov?

A vádlott: Vertek is, én azért vallottam... a láncot sem vették le rólam.

A tanu: Nem igaz. Hiszen *ahányszor én megkérdeztem, mindig azt mondta, hogy senki sem bántotta.*

A vádlott: De ha kapitány ur kiment, mindig azt mondták, ha nem vallok, jön a botozás.

A tanu: Ez sem igaz. Amikor pedig átadtuk az ügyészségnek, három-négy nap mulva engem hivatott és akkor azt mondta, hogy a csendőrségnél tett vallomását visszavonja, mert azt igértem neki, hogy érdekeit az ügyészségnél védeni fogom, de igéretem nem tartottam meg.

Az ügyész: Ott volt kapitány ur is, amikor Parcsetics Cigics Péró a helyszinen mindent pontosan bevallott és megmutatott?

A tanu: Igen.

A biróság a tanut vallomására megeskette.

Szalaics Milán csendőrőrmester a következő tanu, aki mindenben megerősitette Pangerc csendőrszázados vallomását.

A vádlott érdeklődik

A biróság ezután Lukics Szlávkó és Csapdarics Milán sztapári földmiveseket, Neczin szomszédait hallgatta ki. Neczin velük is alibit akart bizonyitani, de ez nem sikerült, mert a tanuk kijelentették, nem tudják, hogy a vádlott odahaza volt-e, vagy sem a gyilkosság éjszakáján.

Csapdarics Milán: Neczin sokszor volt éjjelente távol hazulról.

A vádlott a tanuhoz: Maga és Jerkovics Nikola mesélték másnap nekem, hogy Jelasicsot megölték.

A tanu: Dehogyis... Maga mesélte nekünk.

Neczin megkéri a biróságot, hogy megkérdezhesse szomszédjától, mi történt a butorával.

A tanu: A felesége elvitte magával.

Csapdarics Milánné, majd *Vukimirovics* Todor csendőrőrmester jelentéktelen vallomása után a biróság *Novoszel* Mátyás topolai postást, Neczin sógorát hallgatta ki. Novoszel a gyilkosság idején együtt lakott Neczinnel. Elmondta, hogy a gyilkosság éjszakáján Neczin odahaza volt és este tizenegy órakor lefeküdtek.

Az elnök: Melyik este volt az?

A tanu: Nem tudom.

Az elnök: Milyen nap volt?

A tanu: Nem tudom.

Az elnök: Hogyan lehet az, hogy ezt

nem tudja, de azt tudja, hogy a vádlott odahaza volt?

A tanu hallgat.

Az elnök: Nem lehet az, hogy Neczin később felkelt és elment?

A tanu: Nem, mert egy szobában aludtunk és én éjjel kétszer is kimentem az udvarra, ugyhogy akkor észrevettem volna.

A biróság a tanut *nem eskette meg.*

A következő tanu Novoszel Mátyásné. Kijelentette, hogy a gyilkosság éjszakáján Neczin odahaza volt.

Az elnök: És nem mehetett el később?

A tanu: Nem, mert észrevettem volna.

Az elnök: Az éjjel senki sem ment ki a szobából?

A tanu: Nem.

Az elnök: Látja, a férje kétszer is kint volt.

A tanut szintén nem eskették meg.

Felvonulnak a károsultak

A biróság áttért a különböző betörések ügyére és kihallgatta a károsultakat. Vallomást tettek Margarics Anica, Belcser Sztána, Krsztics Mladen, Gáll Róza, Barta Ferenc, Farkas József, Mészáros Erzsébet, Pincz Ádám, Lugumerszki Dávid, Budincsevics József, Lugumerszki Gyurica.

A rablóbanda valamennyiöktől különböző holmit vitt el.

Brantobranszki Mara, a meggyilkolt Brantobranszki Tosó anyja lényegtelen vallomást tett.

Dr. *Makszimovics* Szteván szombori polgármester, dr. Bugarszki Nenád közjegyző, *Vlaskalin* Zsifkó, *Jelasics* Milorád és *Anisics* Milorád detektiv tettek ezután lényegtelen vallomást.

Jelasics Milutin, a meggyilkolt csárdatulajdonos unokatestvére, akinek a tanyája közel van a csárdához, elmondta, hogy a gyilkosság éjjelén egy lövést hallott. Fellármázta a szomszédokat, akikkel a csárdához ment. A küszöbön találták a haldokló Brantokranszki Tósót, a szobában pedig Jelasics holtteste feküdt.

Az elnök Vlaskalics Ljubica károsultat hallgatta még ki, azután a d''előtti tárgyalást berekesztette.

Az óvatos Parcsetics

A délutáni tárgyaláson Angyal Nándor szombori épitészt hallgatták ki először. Angyal tanyáján dolgozott Cigics Parcsetics Péró. Elmondta, hogy a gyilkosság után Parcsetics elment hozzá és közölte vele, hogy szakállas, katonaruhás rablók jártak a tanyán, akik pénzt követeltek.

Az ügyész: Látta-e Néczint a tanyán?

A tanu: Egy alkalommal láttam, amikor dohányt hozott Parcseticsnek.

Martinovics György helyettes főkapitány, akit szintén beidéztek a délutáni tárgyalásra, elmondta, hogy a gyilkosság után megjelent nála Parcsetics és bejelentette, hogy rablók jártak a tanyáján.

— A bejelentés gyanusnak tünt fel — mondotta — és behivattuk Parcsetics feleségét is, aki rémült arccal nyitott be hozzám és azzal kezdte, hogy nem az ő férje gyilkolta meg Jelasicsot. Az első pillanatban látszott, hogy Parcsetics csak óvatosságból jelentette be ezt a mesét a rablókról.

Egy fekete kicsi alak futott ki az ajtón

Lukics Fülöp tanu együtt volt Brantobranszki Tósóval bálban, de előbb ment haza és amikor kapujukhoz ért, hallotta a lövést. Azonnal visszafordult, de mire odaért, Brantobranszkit a zárda előtt fekve találta.

Lukics Fránjó szintén Brantobranszkival volt. Együtt mentek haza, velük volt Brantobanszki Zsárkó, a meggyilkolt bátyja is. Két lövést hallottak a zárda felől, mire odamentek.

— Brantobranszki Tósó — mondotta, — bezörgetett az ajtón, mire kinyilt az ajtó és kilőttek. A következő pillanatban *egy fekete kis alak futott ki az ajtón* és eltünt a kukoricásban.

A tárgyalást 8 órakor rekesztették be.

Az elnök felállitotta Brankov Zsárkót: Ilyen forma volt?

A tanu: Igen.

Dr. Vlajkovics védő: Hallott füttyöt?

A tanu: Nem.

A biróság azután még Brantobranszki Zsárkót, Nasztasics Jeftót, Radojevics Ivánt, Nasztasics Ljubust, Karolics Nikolát, Sefcsics Rozát, Füries Istvánt, Dudás Istvánt, Filipovics Irmát és Kanyó Jánost hallgatta ki.

Százezer dinárt csalt ki a novivrbászi cukorgyártól egy ismeretlen váltóhamisitó

Nemlétező martonosi répatermelők nevében vett fel előlegeket

Titokzatos váltóhamisitási ügyben tett feljelentést a novivrbászi cukorgyár a szuboticai ügyészségen. Az elmult őszszel a cukorgyár igazgatósága azt tapasztalta, hogy rendkivül sok olyan martonosi répatermelő, akik a cukorkampány elején felvették a gyártól a szokásos pénz-, cukor- és répamagelőlegeket, egyáltalában nem szállitottak be cukorrépát. A gyár egyik tisztviselője, Gráf József inspektor, titokban nyomozni kezdett és kideritette, hogy a martonosi előlegfelvevők teljesen ismeretlenek Martonoson. Kikeresték ezeknek a váltóit és a legnagyobb megdöbbenéssel megállapitották, hogy valamennyi váltót ugyanegy kéz irta alá. A cukorgyár erre kiküldötte Martonosra több tisztviselőjét, akik felkeresték a gyár ottani megbizottját, Vigh Mártont és nála érdeklődtek, hogy ki vette fel az ötven-hatvan termelő számára a százezer dinárt és a nagymennyiségü cukrot. Minthogy Vigh Márton nem tudott pontos fölvilágositást nyujtani, átmentek a községházára a kiküldöttek és ott az összehivott előljárók és esküdtek jelenlétében megállapitották, hogy azok az egyének, akiknek neve a váltókon szerepel és akik állitólag felvették volna az előlegeket, egyáltalán nem is létező személyek. Martonos lakossága a községháza előtt összegyülekezve a tárgyalások alatt a késő esti órákig várta a fejleményeket. A cukorgyári tisztviselők kedden tették meg Szuboticán a feljelentést ismeretlen váltóhamisitók ellen. A közeli napokban szenzációs letartóztatások várhatók.

A román parasztpárt hatalmas tüntetése a Bratianu-kormány ellen

A fogarasi népgyülés szónokai a legélesebb harcra hivták fel a paraszt tömegeket

Kolozsvárról jelentik: A román nemzeti parasztpárt fogarasi nagygyülése nagyfontosságu eseménye a román belpolitikának. A népgyülésen sok ezer erdélyi és sok száz ókirálysági paraszt gyült össze, hogy tiltakozzék a Bratianu-uralom ellen és hogy együttérzését fejezze ki Maniuval a kormány elleni küzdelemben.

A nagygyülést Clinciu szenátor nyitotta meg, majd a gyülés első szónoka Vajda-Vojvoda Sándor azzal kezdte beszédét, hogy 1910-ben Fogarason magyar főispán volt, mégis két román képviselő jutott be akkor Fogarasról a magyar parlamentbe. A mostani prefektus testvérünk: román — mondotta Vajda-Vojvoda — és mégis megfoszt bennünket jogainktól, mert csak egy képviselőnk van. Hangsulyozta ezután, hogy amig Ferdinánd király élt, addig Bratianu terrorja alatt nyögött az ország és a liberálisok nem teljesitették a király utolsó akaratát, ugy hogy most olyan járom alatt él a nép, amely nem rendelkezik sem az uralkodó, sem a nép uralmával.

— *A jilavai börtönbe a kormánnyal! Éljen a Maniu-kormány!* — hangzott a tömeg kiáltása.

A következő szónok *Madgearu* képviselő volt, aki többek között a következőket mondta:

— Tiz év óta olyan kormány alatt élünk, amely nem tiszteli a törvényeket, hanem csak a lopásban, zsarolásban és más erőszakosságokban jártas. *Nem a nép uralkodik az országban, hanem ezer ember zsarnokoskodik 18 millió felett.*

Több felszólalás után Mihalache képviselő beszélt, aki a kormány elleni legélesebb harcra hivta fel a népgyülés résztvevőit.

A gyülés utolsó szónoka *Maniu* Gyula volt, aki rámutatott arra, hogy a parasztpárt azt akarja, hogy Románia, amelyet tönkretettek a liberálisok és ezek szolgája, *Avarescu,* a nép által, a nép javára kormányoztassék. *Mi nem a bajonettek hegyére,* —mondotta Maniu — *hanem a szivekre akarjuk felépiteni az országot.* Tizenegy év óta mind rosszabbul megy a sorsotok, de mi most el vagyunk szánva a legvégsőre, hogy az ország sorsát jóra forditsuk. A nemzeti parasztpárt fogadalmat tett a harcnak az utolsó csepp vérig való folytatására. Menjetek most haza — fejezte be beszédét Maniu — de ha hivunk benneteket Gyulafehérvárra, vagy Bukarestbe, legyetek készen és jőjjetek mindnyájan, hogy győzelmünk biztos legyen.

Nagy feltünést keltett, hogy a népgyülésen egy szónok sem tett emlitést a nemzeti kisebbségekről. A népgyülés teljes rendben oszlott szét, mert bár a város tele volt rendőrséggel és katonasággal, a karhatalom nem mutatkozott az uccákon.

LEGUJABB

Vukicsevics Velja visszaadta mandátumát Őfelségének

Radics István kap megbizást koncentrációs kormány megalakitására

Beogradból jelentik: Vukicsevics Velja dezignált miniszterelnök Radicsccsal folytatott tanácskozás után a királyi udvarhoz ment és kihallgatáson jelent meg Őfelségénél. Az audiencia közel egy óráig tartott és utána Vukicsevics kijelentette az ujságiróknak, hogy a mandátumát visszaadta, miután Radics nem volt hajlandó a koncentrációs kormányba belépni.

Este kilenc óra után Radics Istvánt hivatták az udvarhoz és valószinü, hogy ő kap megbizást koncentrációs kormány megalakitására.

Az angol ellenzék bizalmatlansági inditványt tesz a kormány ellen

A munkáspárt és a liberálisok nem fogadják el a kormány feliratterezetét

Londonból jelentik: Az a vita, amely az angol alsóházban a trónbeszéd nyomán megindult, azt bizonyitja, hogy

az ellenzék a legélesebb harcot inditja meg a parlamentben a kormány ellen.

Nem csalódnak azok, akik azt jósolták, hogy az angol parlamentárizmus történetében szokatlanul éles harc kezdődik a parlament uj ülésszakán. A Labour Party és a szabadelvüpárt

a trónbeszédre adandó válasz helyett, amelyet a kormány előterjesztett, külön-külön más szöveget ajánl és ennek kapcsán bizalmatlanságát fejezi ki a kormány iránt,

azzal a megokolással, hogy a konzervativ kormány semmit sem tett a munkanélküliség enyhitésére és a legfontosabb iparágak gazdasági nehézségei a Baldwin-kormány alatt csak növekedtek.

Szerdán Lloyd George több liberális társával együtt módositó javaslatot nyujtott be a trónbeszédre adandó válaszfelirathoz. Lloyd George inditványa többek közt a következőket tartalmazza:

A trónbeszédben nincs semmiféle jele annak, hogy a kormány kellőképp figyelembe venné a nép nehézségeit és szenvedéseit szociális és ipari téren,

vagy hogy olyan politikát igyekeznék követni, amely a nemzeti segélyforrások fejlesztésével és munkaalkalmak létesitésével törekednék megjavitani a nép jólétét.

Az angol sajtó majdnem egyöntetüen megállapitja, hogy

a trónbeszédben körvonalazott törvényhozási programmot szokatlanul szükre szabták.

A konzervativ lapok ezzel szemben azt irják, hogy a két legfontosabb rendszabály a női választói jognak huszonegy éves korig való kiterjesztése.

Erkölcstelenek-e az orosz nők?

Emigráns orosz tábornokok becsületsértési pöre a becskereki törvényszék előtt

Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszék felebbviteli tanácsa szerdán tárgyalta *Spakovszki* Arkadia emigráns orosz tábornok becsületsértési pörét *Lostakov* Alekszander emigráns orosz generális ellen.

Spakovszki, mint ismeretes, »Az asszony« cimen még a mult évben könyvet adott ki, melyben igen élesen birálta az orosz asszonyok erkölcsi életét. A könyv nagy felháborodást keltett az orosz emigráns kolonia körében, mely Lostakov generális elnöklete alatt ülést tartott és Spakovszkit bojkott alá helyezte. A bojkotthatározatra a könyv szerzője éles hangu hirlapi nyilatkozattal válaszolt, amelyben megtámadta Lostakov generálist, aki sajtópört inditott Spakovszki ellen. A sajtópörben Spakovszkit fölmentették, a járásbiróság viszont, ahol Spakovszki inditott becsületsértési pört Lostakov ellen, *ezer dinárra itélte a bojkotthatározatnál elnöklő orosz generálist.*

Spakovszki védője, dr. Dosen Vojiszláv a járásbirósági itélet ismertetése után kifejtette, hogy a járásbiró nem olvashatta el az orosz generális könyvét, mert különben sulyosabb itéletet hozott volna. Bratics Dusán dr., Lostakov védője ezzel szemben rámutatott arra, hogy Lostakov *joggal mondta a könyvről, hogy utálatos, mert az valóban utálatos és köpedelem.*

Dosen dr. kérte a biróságot, hogy vagy magát Lostakovot, vagy védőjét a köpedelem szóért itélje el *ujabb becsületsértésért.* Ő, mint védő, azonositja magát Spakovszki állitásaival, mert az orosz *nők tényleg erkölcstelenek, az orosz paraszt jellemtelen, az orosz hadsereg pedig gyáva volt.*

Lostakov vádlott kijelentette, hogy a bojkotthatározattal azonositja magát és beismerte, hogy Spakovszki könyvéről valóban mondotta, hogy utálatos és ezt a kijelentését most is fenntartja.

Dosen Vojiszláv dr. kérte a biróságot, hogy Lostakovot ezért a kijelentéséért itélje el ujabb becsületsértésért. A biróság itélethozatalra vonult vissza, majd az elnök közölte, hogy az itéletet szombat délelőtt kilenc órakor hirdetik ki.

HIREK

VÁROSI SZINHÁZ. Csütörtök február 9: *Dohnányi Ernő* világhirü zongoraművész és zeneszerző hangversenye. (A művész a Kain hangszeráru gyár által szállitott Bösendorfer zongorán játszik.)

*

— **Szusak uj polgármestere.** Szusakról jelentik: Kucsics Juraj polgármesternek a tengermelléki tartomány főispánjává történt kinevezése után kedden ülést tartott a városi képviselőtestület, amelyen Szmokvina Veljkó gyógyszerészt választották meg Szusak polgármesterének.

— **A noviszadi Vöröskeresztegylet főtitkárának kitüntetése.** Noviszadról jelentik: A király Ruzsics Dusán noviszadi tanárnak, a Vöröskeresztegylet tartományi főtitkárának a gyermeknevelés terén kifejtett érdemes működése elismeréseül a Szent-Száva-rend negyedik osztályát adományozta.

— — **Időjárás.** A Meteorológiai Intézet jelenti: Egyelőre változékony, szeles és inkább enyhe idő várható, gyenge éjjeli faggyal, később javulás valószinü.

— **Segitsünk az éhezőkön.** A főispáni hivatal szerdán ujabb kommünikét adott ki, amelyben felhivja mindazokat a polgárokat és egyesületek vezetőit, akik a csütörtök délután három órai kezdettel megtartandó értekezletre az éhezők segélyezése ügyében meghivót kaptak, hogy az ülésen feltétlenül jelenjenek meg. Az ülés a közgyülési teremben lesz.

— **Uj tanrendi beosztás a noviszadi fögimnáziumban.** Noviszadról jelentik: A noviszadi fiugimnáziumban február tizenhatodiki kezdettel uj tanrendi beosztás lesz, mely szerint az I. b, II. b, III. b, IV. b, V. b, V. v, VI. v, VII. b. és VIII. b. osztályok, amelyekben eddig délután volt tanitás, ezután délelőtt részesülnek iskolai oktatásban, mig azokban az osztályokban, amelyeknek eddig délelőtti foglalkozásuk volt, ezentul délután lesz tanitás. A délutáni tanitás két órától hat óra husz percig tart.

— **Uj póstamester Bajsán.** Bajsáról jelentik: A postaügyi miniszter a bajsai postahivatalhoz ideiglenes postamesternői minőségben N. Prodánovics Vida loki postamesternőt nevezte ki.

— **Redukálják a tanfelügyelőségek számát.** Beogradból jelentik: A közoktatásügyi miniszter rendeletileg megszüntette a harmincezer lakosunál kisebb városok területén működő tanfelügyelőségeket és azokat a járási tanfelügyelőségek hatáskörébe utalta át.

— **Pályázat a vajdasági városokban megüresedett tanitói és tanitónői állásokra.** Beogradból jelentik: A közoktatásügyi miniszter pályázatot hirdet a vajdasági városokban megüresedett következő tanitói és tanitónői állásokra: Szubotican 4 tanitói, 4 tanitónői 2 vegyes, Szomborban 1 vegyes, Velikibecskereken 2 tanitói és 2 tanitónői, Vrsacon 1 tanitói, 1 tanitónői és 1 vegyes, Pancsevón 1 tanitói és 1 vegyes állásra. A pályázat határideje 1928. február 20. A kérvényeket közvetlenül a közoktatásügyi miniszterhez Beogradba kell benyujtani. A pályázatban csak olyan végleges tanerők vehetnek részt, akik jugoszláv alattvalók.

— **A noviszadi katholikus olvasókör közgyülése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi katholikus olvasó és gazdakör február tizenkettedikén, vasárnap délelőtt fél tizenegy órakor tartja évi rendes közgyülését, Epres-uccai helyiségében.

— **Uj neveket kapnak a zagrebi uccák.** Zagrebből jelentik: A zagrebi uccák ujból való elnevezésére alakult bizottság kedden tartott plenáris ülésén az ideiglenes elnevezésü uccáknak végleges névvel való megjelölését határozta el. A bizottság ugy döntött, hogy elsősorban a fontosabb belvárosi uccákat keresztelik el és csak ezután kerül majd sor a külvárosi uccák ui elnevezésére.

— **Szerb tanfolyam Adán.** Adáról jelentik: Ambrus Géza tanitó hatósági engedéllyel szerb tanfolyamot nyitott, amelyre számosan jelentkeztek.

Olcsóbb lett a Trieszt—dubrovnikí hajóut. Dubrovnikból jelentik: A »Dubrovacska Plovitola« hajózási vállalat elhatározta, hogy az adriai fürdőhelyek idegen forgalmának sikeresebb propagálása érdekében leszállitja hajóinak személydijszabását. Egy elsőosztályu jegy Triesztől Dubrovnikig a vállalat »Kumanovo« nevü luxushajóján hatszáz dinárba fog kerülni.

— **Tizenöt napi fogház hatóság elleni erőszakért.** Szomborból jelentik: A szombori törvényszék dr. Rapp-tanácsa szerdán tárgyalta Keller Ferenc krnjajai mészáros bünügyét, akit az ügyészség a szerb büntetőtörvénykönyv alapján hatóság elleni erőszak büntettével vádolt. A vádirat szerint Keller a mészárszék hivatalos felülvizsgálását végző Placz Károly községi állatorvost 1925. február 20-ikán tettleg bántalmazta, majd a földre teperve fojtogatni kezdte. A vádlott a tárgyaláson azzal védekezett, hogy Placz először őt megsértette, majd amikor ez ellen tiltakozott, az állatorvos botjával a fején megütötte. Az ütés után támadt rá az állatorvosra, akit arculütött, majd leteperte a földre. A biróság rövid tanácskozás után bünösnek mondta ki Kellert és hatóság elleni erőszak miatt tizenöt napi elzárásra itélte. Az itélet ellen dr. Vlajkovics Mirkó védő és dr. Radulics ügyész felebbezést jelentett be.

— **Letopisz Matice Szrpszke.** Megjelent a noviszadi Matica folyóiratának ez évi második száma a következő tartalommal: Dr. Nikics Fedor: A szubotican jogi fakultás. Szavics-Rebac Anica: Ének a felkelő naphoz. Males Brunimir: Az antropológia és a jugoszlávok. Troicki Szergej: Az oroszországi élőegyház. Zvekics B. Alekszandar: A népszövetség és az állami szuverénitás. Dr. Milankovics M.: Világegyetemen és évszázadokon át (XXIII.) Jerkovics Dusán: Versek. Gyuricsics Szt. Mladen: Roszics Trivun redukálása. Dr. Holecsek Jelena: Csapek Károlyról. Csapek Károly: Novella. — Gazdasági, zenei, festőművészeti szemle. — Jegyzetek. — Könyvbirálatok: Dr. Sztajics Vásza: A cincárokról. Dr. Seltmann Rezső: Szocializmus és fasizmus Olaszországban. — Oroszország és Románia. Éhinség Oroszországban. Az iszlám világ. Hogyan jutott Raszputin a cári udvarba. Oroszország diktátora. A tudományos szabadság Amerikában. Szinház. M. Aldanov történeti regényei. Beethoven. Az angol regény Szerb lira magyarul. Makszimovics Deszánkáról. — Dr. Maletin Márkó: A Nova Evropa és a Szerb Matica.

— **Körözőlevelet adtak ki egy megszökött mosztári bankigazgató ellen.** Mosztarból jelentik: Bilics Izidor, a Szerb Hitelbank igazgatója bünös üzelmeivel csődbe juttatta a vezetése alatt álló pénzintézetet. Amikor látta, hogy az összeomlás elkerülhetetlen, megszökött Mosztarból. Azt hiszik, hogy Franciaország felé menekült. A rendőrség körözi.

— **A pálinka áldozata.** Zagrebből jelentik: Keddre virradó éjszaka a cirkáló rendőrőrszemek eszméletlen állapotban találtak rá Havoics Pál ötvenkilencéves munkásra. A szerencsétlen embert kórházba szállitották, ahol megállapitást nyert, hogy Havoics az öntudatlanságig ittas. Hosszas kisérletezés után sem sikerült eszméletre tériteni és még az éjszaka folyamán kiszenvedett.

— **Öngyilkossági kisérlet éhezéssel.** Budapestről jelentik: Rodik Ernő, huszonkét éves kispesti fiatalember hosszabb ideje nem kapott sehol alkalmazást és ezért elkeseredésében öngyilkosságra szánta el magát. Az öngyilkossághoz különös módot választott. Bezárkózott szobájába, befeküdt az ágyba és hozzátartozóinak rimánkodása ellenére most már kilenc napja semmit sem evett. Hozzátartozói végre is rátörték az ajtót és erővel próbálták táplálni, azonban ez a próbálkozás sem vezeteteredményre. Az orvosok, akiket Rodikhoz hivtak, sulyosnak mondják az elhatározásához makacsul ragaszkodó öngyilkosjelölt állapotát.

— **Kinevezés a szuboticai vasuti rendőrségen.** A belügyminisztérium Matijevics Györgyöt a szuboticai vasuti és határrendőrséghez főnökhelyettesnek nevezte ki. Matijevics György már elfoglalta hivatalát.

— **Hatezer dinár jótékony célra.** A szuboticai Müpártolók Köre a Falu rosszsza előadásainak tiszta jövedelméből négyezer dinárt Páter Vazul népkonyhájának, kétezer dinárt a kör kebelén belül működő iparos cserkészcsapat zászlóalapja javára juttatott.

— **Sämich vezet a berlini sakkversenyen.** Berlinből jelentik: A sakkverseny állása a harmadik forduló után a következő: Sämich 2 (1 függő játszma), Boguljobov 2, Retti és Stolz 1 és fél, (mindkettőjüknél 1—1 függő játszma), Brinkemann és Tartakower 1 és fél, Nimzovics 1 (2 függő játszma), Ahnes és Jonner 1 (1 függő), Celling, Koch, Leonhart és Steiner 1, Schlag 0 (1 függőben.)

— **A beogradi tartománygyülés megválasztotta a tartományi kórházak igazgatóit.** Beogradból jelentik: A beogradi tartománygyülés szerdai ülésén felolvasták azt a jegyzőkönyvet, amely arról szól, hogy a tartománygyülés 1927 márciusában *Krsztics* Vásza helyettesévé dr. Jovanovics Vláda pancsevói ügyvédet választották meg. Ennek alapján Jovanovics Vládát behivták az állandó választmányba, ahol a pénzügyi osztályt fogja vezetni. Az elnöki osztály betöltéséről később fognak dönteni. A tartománygyülés megválasztotta a tartományi kórházak igazgatóit. A becskereki kórház igazgatójának dr. Kamenkovics Zorán sebészfőorvost választották meg, belgyógyászati osztály vezetője dr. Matics Misa lett, a venerologiai osztályé Krsztics Dimitrije. Novakanizsán kórházigazgató dr. Matin Szima lett. Jasa-Tomicson pedig dr. Mogics Grga. Tartományi pénzügyigazgatónak Radovics Velját választották meg.

— **Rendet teremt a becskereki főkapitány.** Becskerekről jelentik: Dimitrijevics Tihamír Becskerek uj főkapitánya kedden magához kérette a becskereki szállodatulajdonosokat, akiket felszólitott, hogy a hatóság által láttamozott szállodai árakat minden szobába függesszék ki. A főkapitány legközelebb a vendéglőket veszi sorra.

— **Felrobbant egy Németországból Moszkvába irányitott vagon.** Varsóból jelentik: A lengyelországi Rzeszov állomáson felrobbant egy teherwagon, amely Németországból Oroszországba volt irányitva. A vagon ismeretlen okokból kigyuladt és mielőtt a tüzet eloltották volna, a vagon borzalmas dörrenéssel felrobbant. Emberéletben szerencsére kár nem esett. A vizsgálatot azonnal megindították anna kkideritése végett, hogy mi volt a tartalma a Bresiauban feladott és Oroszországnak cimzett vagonnak.

— **Óvadéksikkasztó hercegnő.** Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség kauciósikkasztás és csalás miatt eljárást inditott herceg Portia Aladárné ellen, akinek a Lipót-körut 4. szám alatt trafikja van. A hercegnő maga vezette a trafikját, miután azonban nem volt elég forgótőkéje, hirdetés utján társat és kauciós alkalmazottakat keresett, akiktől különböző összegeket vett fel, amit most nem tud visszafizetni. A rendőrség az óvadéksikkasztó hercegnő ellen tovább folytatja a nyomozást.

— **Déloroszországban vasutakat és állomásokat temetett el a hóvihar.** Berlinből jelentik: A Montagspost moszkvai tudósitója azt táviratozza, hogy Déloroszországban, Délukrajnában és a nyugati uralban olyan hóviharok voltak, hogy a vasuti forgalom a legtöbb helyen szünetelt, vagy pedig 20—24 órás késedelemmel bonyolódik le. Több északkaukázusi vasuti állomás teljesen hó alatt van, a nyilt pályán eltemetett vasutakat a több méter hó alól kell kiásni, telefon- és táviróforgalom teljesen szünetel.

— **Halálosvégü szerelmi dráma egy zagrebi szállóban.** Zagrebből jelentik: Szerdán este fiatal pár jelent meg az egyik előkelő zagrebi szállodában. A férfi két egymásbanyiló szobát bérelt és a bejelentőlapot Jurak Mirkó és Mici névre töltötte ki. A személyzet előtt testvéreknek mondták magukat, korán visszavonultak szobáikba és itt költötték el vacsorájukat is. Másnap déltájban, amikor a szobapincér többszöri kopogtatásra sem kapott választ a testvérpár szobájából, gyanusnak találták a dolgot és a rendőrség jelenlétében felnyitották a szobákat. Itt borzalmas látvány tárult a szemük elé. A diványon feküdt holtan a leány és előtte a padlón a férfi, aki még holtában is görcsösen szorongatta a revolvert. Az asztalon hat bucsulevél feküdt. A nyomozás megállapitotta, hogy az áldozatok Jurak Mirkó elektrotechnikus és barátnője, Novák Mici. A bucsulevelek egyike a rendőrségnek szólt. Ebben azt irják, hogy ne is próbálják tettüknek okait kutatni, mert ugy sem tudhatják meg a valóságot sohasem. A rendőrség nyomozást inditott a dráma homályos részleteinek felderitése céljából.

— **Autóvizsgálat és soffőrvizsga Szentán.** Szentáról jelentik: Kedden Mánics Voin szentai rendőrkapitány, továbbá Protics és Mihajlovics noviszadi mérnökök autóvizsgálatot tartottak Szentán. Tíz autót vizsgáltak meg, melyeket teljesen rendben találtak. Az autóvizsgálat után három vizsgára jelentkező soffőrt levizsgáztatott a bizottság.

Dohnányi Ernő hangversenye. Dohnányi Ernő a kiváló magyar zongoramüvész csütörtök este tartja meg a Városi Szinházban hangversenyét. A nagy zenei eseménynek igérkező hangversenyre korlátolt számban még kapható néhány jegy a szinházi pénztárnál.

— **A hadifogoly kettős házassága.** Noviszadról jelentik: Babics-Markus Velimir farkasdini földmüves Krasznojarszkban mint orosz hadifogoly nőül vette Andrijevna Máriát, elhallgatva előtte azt, hogy idehaza törvényes felesége van. A pancsevói törvényszék Babics-Markust bigámia miatt két havi fogházra itélte. Szerdán tárgyalta az ügyet a noviszadi semmitőszék, amely helybenhagyta a törvényszék ítéletét.

— **Ady-est Vrbászon.** Noviszadról jelentik: A vrbászi kaszinó csütörtökön Ady Endre emlékezetére estélyt rendez, amelyen dr. Szenteleki Kornél »Ady nagysága« cimen előadást tart, dr. Fürst Sándor Ady-verseket olvas fel és Gábel János, Schuch Gyula zongorakisérete mellett Ady-dalokat énekel.

— **A kikindai Srbija álarcos bálja.** Kikindáról jelentik: A kikindai Szrbija sportegyesület most tartotta idei álarcos bálját, amelyen igen előkelő közönség jelent meg. Az estély rendezése Mirkov postafőnök, Popovics Jása iskolaigazgató és az egyesület titkárának, Grób Józsefnek az érdeme.

— **Halálos baleset.** Kikindáról jelentik: Sztepanov Gyóka banatszki-arangyelováci gőzmalom munkását, munka közben sulyos baleset érte: a gép elkapta, mindkét lábát levágta és az egyik karját eltörte. A szerencsétlen munkás belehalt sulyos sérüléseibe. Az ügyészség meginditotta a vizsgálatot, hogy a halálos balesetért kit terhel a felelősség.

— **Hetvenötezer pengővel kárositotta meg üzletfeleit egy kaposvári kereskedő.** Kaposvárról jelentik: Az utóbbi napokban egymásután érkeztek a feljelentések a rendőrségre Kreyner Jenő dusgazdag kaposvári gabonakereskedő ellen, aki somogymegyei kisgazdáktól a nyáron óriási mennyiségü gabonát vásárolt össze hitelbe és az árut máig sem fizette ki, ellenben eladta. Kedden a Magyar Östermelő Részvénytársaság tett feljelentést Kreyner ellen tizezer pengő elsikkasztása cimén és amint hire futott ennek a feljelentésnek, egymásután érkeztek a rendőrségre az ujabb feljelentések, amelyek szerint az eddig bejelentett kár, amit Kreyner üzletfeleinek okozott, hetvenezer pengő. Kreyner időközben megszökött Kaposvárról és az ügyészség elrendelte körözését.

— **Sikkasztó hivatalfőnök.** Becskerekről jelentik: A Francuszka Linija cimü kivándorlási hajótársaság becskereki kirendeltségének vezetője, Drakulics Emil egy hónappal ezelőtt eltávozott Becskerekről és azóta nem tért vissza hivatalába. A kivándorlási társaság zagrebi központja most feljelentést tett a becskereki államügyészségen Drakulics Emil ellen, mert 39.500 dinárt a cég pénztárából elsikkasztott. A feljelentés szerint Drakulics a kivándorolni szándékozó felektől nagyobb összegü előlegeket szedett be az utlevél beszerzése és a hajójegy költségek előzetes részlete cimén és amikor a cég rovancsolást folytatott a becskereki kirendeltségnél, megállapitást nyert, hogy az ilyen cimen beszedett előlegekből 39.500 dinárral Drakulics nem tud elszámolni. Drakulics akkor a rovancsolók előtt beismerte, hogy az összeget elsikkasztotta. A cég eredetileg nem szándékozott Drakulics ellen feljelentést tenni, hanem ugy egyeztek meg, hogy ő az összeget letörleszti, azonban ugy látszik Drakulics erre nem volt hajlandó, mert eltünt Becskerekről. A becskereki törvényszék meginditotta a vizsgálatot és amennyiben Drakulics rövidesen nem kerül elő, körözőlevelet fognak kiadni ellene.

— **Municiórobbanás Szalonikiben.** Szalonikiből jelentik: Szaloniki határában egy municiót szállitó szekérről leesett egy láda, amely felrobbant és az egész szállitmányt a levegőbe röpitette. A robbanás következtében hárman meghaltak és huszan megsebesültek és az ucca egyik oldalán minden ház falai megrepedeztek.

— **Jótékonycélu kereskedelmi bál Titelen.** Titelről jelentik: A titeli járási ipar- és kereskedelmi egyesület február 11-ikén az Anker-szálló szinháztermében jótékonycélu bált rendez, amelynek tiszta jövedelmét az elszegényedett iparosok és kereskedők családjainak felsegélyezésére fogják forditani. A fényesnek igérkező bál iránt járásszerte nagy az érdeklődés.

Legnagyobb választék
SELYMEKBEN
és divatárukban legolcsóbb árakon
részletfizetésre 13047
„ELITA" gyári lerakatnál NOVISAD, Miletićeva 19

— **Az oszijeki szinházból mozi lesz.** Oszijekről jelentik: Minthogy az uj költségvetés alapján megszünik az oszijeki állandó szinház is, a szinháztársaság engedélyt kért, hogy a szinház épületében mozit nyisson.

— **A becskereki magántisztviselők tiltakozó gyülése.** Becskerekről jelentik: A becskereki magántisztviselők és alkalmazottak a munkáskamara helyiségében vasárnap délelőtt tiz órakor a zárórarendelet ellen tiltakozó gyülést tartanak. A gyülés előadója a magánalkalmazottak szövetségének központi titkára, Colner István lesz.

Hafa Solid harisnyák
Braća Schönberger-nél Novisad, Jevrejska ul. 6

— **A szuboticai cionistaszervezet kulturestje.** A szuboticai cionistaszervezet vasárnap, 12-ikén este fél kilenc órakor a *Nacional-szálló nagytermében* (a Francia Klub helyiségében) tartja második kulturestjét. Az előadások tárgya: Vallásosság és népiség, A cionizmus a társadalomtudomány megvilágitásában és Sajtóreferátum. Beléptidij nincs. Vendégeket szivesen lát a vezetőség.

— **Rablógyilkos házaspár.** Noviszadról jelentik: Kovács József harminchárom éves domasincei földmüves és felesége 1923 juniusában az országuton megölték és kirabolták Tomasek Pál domasincei gazdálkodót. A szombori törvényszék csakoveci kirendeltsége még mult év januárjában elitélte Kovács Józsefet szándékos emberölés és rablás büntettéért életfogytiglani fegyházra, mig Kovácsnét felmentette. Fellebbezés folytán most került az ügy a noviszadi semmitőszék elé, amely ma elutasitotta a beadott semmiségi panaszokat és helybenhagyta az elsőfoku biróság ítéletét.

— **A cigarettától meggyulladt a szalma.** Özv. Schüll Lajosné bajmoki lakos házában kigyulladt az udvarban felhalmozott szalmakazal és más takarmány. A tüzet egy eldobott cigaretta okozta. A tüzet idejekorán lokalizálták, ugyhogy a kár mindössze háromezer dinár.

— **Duvnoból — Tomiszlavgrad.** Zagrebból jelentik: A nyugatboszniai Duvnó városkából küldöttség jelent meg Őfelségénél és kérte, hogy Őfelsége engedje meg a városnak Tomiszlavgradra való átkeresztelését. A király teljesitette a küldöttség kérését, valamint azt is megengedte, hogy az ott épült horvát régiségi muzeumnak a király második fia, Tomiszláv herceg legyen a védnöke.

— **Javult Vojnovics Ivó állapota.** Dubrovnikból jelentik: Vojnovics Ivó, a nagybeteg drámairó állapota örvendetesen javul. Dr. Vojnovics Lujo, az iró testvérbátyja kijelentette, hogy a beteg állapota nem ad okot aggodalomra.

— **Albán rablók megverték és kifosztották a korcsai angol konzult.** Tiranából jelentik: A korcsai angol konzult *egy albán rablóbanda megtámadta* és kifosztotta. A rablók az országuton megállitották Purcel konzul autóját, megverték a konzult és kifosztották. Ugyanigy jártak el egy az albán csendőrség szolgálatában álló angol őrnagygyal is, akit ezenkivül kövekkel megdobáltak és sulyosan megsebesitettek, azután elmenekültek.

Köhögést és mellbajokat legbiztosabban gyógyit a *Sirofen*. Minden gyógyszertárban kapható.

— **Jogerős a szuboticai Zsivot és Szlávia vezetőinek büntetése.** Noviszadról jelentik: A semmitőszék szerdán délben hirdette ki a szuboticai Zsivot és Szlávia kiházasitási és temetkezési egyesületek ügyében az itéletet, amelylyel elutasitotta a semmiségi panaszokat és jóváhagyta az első és másodfoku itéleteket. Eszerint Rukavina Oszkár, Dörfler Andor és Erdődi István kétkét évi börtön, Gradics Damján és Bacsa József egyenként másfélévi börtönbüntetése jogerőssé vált.

Dr. Vécsei Jenőné kozmetikai szalónja különleges arc- és bőrápolás, villany- és kvarcfénykezelés. Lakás: Trg Ciril i Metod 5, I. Tel. 539.

— **A noviszadi villamos alkalmazottak mulatsága.** Noviszadról jelentik: A noviszadi villamos alkalmazottak szombaton, február 11-ikén a Winkle-féle vendéglőben a »Sloboda« dalárda és zenekar közremüködésével mükedvelői előadást és táncmulatságot rendeznek, amelynek tiszta jövedelmét a beteg és munkanélküli villamos alkalmazottak segitésére forditják.

— **Királysértésért elitélt százados.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék mult év májusában Krusnyak Vilko nyugalmazott becskereki századost királysértés miatt három évi fogházra itélte. A semmitőszék szerdán helybenhagyta az itéletet.

Epe- és májbetegségeknél, epekő és sárgaság eseteiben a természetes »Ferenc József« keserüviz a hasi szervek müködését élénkebb tevékenységre serkenti. Klinikai tapasztalatok igazolják, hogy az otthoni ivókura különösen hatásos, ha a *Ferenc József* vizet kevés forró vizzel keverve, reggel éhgyomorra vesszük be. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben

Béke
és boldogság lakik a házban, ahol a gyermek egészséges, vidám és jól fejlődik. Mitől szinesedik a gyermek arca, mitől lesz pirospozsgás, mitől nő a testsulya, mitől élénkül, mitől szaporodik a vére, mitől fejlődik gyönyörüen? Mi ennek a titka? A titok megoldása: jól kell táplálni a gyermeket. Nem az a kérdés, mennyit eszik, hanem mit eszik? A hiányos, egyoldalu táplálkozás ellenszere: a vitamindus és tápsókban gazdag
ARNEA vitamintápszer.
Ize a csemegecsokoládéé, finom és kellemes. Minden gyermek öröme. Ha naponta 3—4 táblácskát elszopogat: büszkesége lesz az anyának. Ha még nem használta, kérdezze meg orvosát: ajánlani fogja. Kapható mindenütt. Egy doboz ára 22 din. KEMIKALIJA NOVISAD, bárki kivánságára ingyen küldi dr. Munk Artur szuboticai főorvos tollából „Mit kell tudni mindenkinek a vitaminokról" cimü munkát.
10164
ARNEA VITAMIN TAPSZER

KINTORNA

— Szeretném a jegyesemet valami meglepetésben részesiteni.

— Semmi se könnyebb annál. Vallja be neki az igazi életkorát!

*

A gazdag Pacauernétől azt kérdezi a nagy estélyén egy tanár:

— Ugyebár, a méltóságos asszony kedves leánya, a Renée, négy nyelven beszél? . . .

— De még mennyire! Németül, mint egy berlini, franciául, mint egy párisi, angolul, mint egy londoni . . .

— Söt ugy tudom, eszperantó nyelven is beszél.

— Azt meghiszem! Mint egy benszülött.

*

A nagyságos asszony kétségbeesve kéri az orvost:

— Doktor ur, csináljon valamit... az uram alvás közben folyton beszél.

— Ha csak ennyi az egész, ez nem olyan nagy baj.

— Már hogyne volna! . . . Nem tudok neki visszafelelni.

FILM

Don Juan

A Városi-Mozi uj filmje

A »*Don Juan*« ugynevezett nagy film, amelyet a hatalmas reklámon kivül világhir előz meg. Hogy a nagy siker ezzel a két tényezővel van-e összefüggésben, vagy valóban a film belső értékeiből folyik, ezt ma — amikor a reklám olyan kétségbeejtő ügyesen keveredik össze a kritikával — nehéz megállapitani. Tény azonban, hogy ez az amerikai film — minden értéke mellett is — erősen meghamisitja Don Juan alakját. Egy Casanova-szerü höst kapunk ebben a filmben, akinek egyetlen kalandját dolgozza fel tulságos részletezéssel tiz felvonás, anélkül azonban, hogy Don Juan igazi alakját adná vissza a kép. A másik hiba — ami a legtöbb amerikai filmnek közös baja — hogy egyetlen helyszini felvétel sincs benne és a Rómában játszódó hosszu jelenetek során mindvégig nélkülözünk egyetlen római helyszini felvételt.

Kétségtelen ezzel szemben, hogy a filmnek számtalan értéke is van. Valóban grandiózusan megrendezett, pompás kiállitásu nagy filmet kapunk, a rendezés szokatlan gondosságával. Minden kicsiny részletre kiterjedő milieu-rajz, a jelmezek, butorok, fegyverek korhüsége, mindez elsősorban a rendező érdeme és főerőssége a filmnek. Gyönyörük a fotográfiák is, amelyeknél a modern amerikai filmtechnika legjobb eredményeit használják fel, a tiszta szép felvételek képszerüségükkel különösen hatnak.

A film szereplői elsőranguak. A cimszerepben John *Barymore* ad egész figyelemreméltó alakitást. Nagyszerüen igyekszik visszaadni a szerep keretein tul is Don Juan alakját és ez sikerül is neki. Kitünő szinész, aki kiválóan alkalmas az ilyen feladatok megoldására. Méltóan sorakoznak melléje a tüneményes szépségü Estele *Taylor* Borgia Lukrecia szerepében és a szüzies tisztaságu Mary *Astor*, Adriane alakjának megszemélyesitője. Kifogástalan a többi szereplő is és valósággal csodálkozásba ejti a nézőt az a rengeteg szép nő, akiket a rendező ebben a filmben felsorakoztat.

A »*Don Juan*« hétfőig kerül szinre a Városi Moziban és bizonyos, hogy a filmnek itt sem lesz kisebb sikere, mint másutt.

(I. I.)

KÖZGAZDASÁGI
NAPLÓ
A BÁCSMEGYEI NAPLÓ ÁLLANDÓ HETI MELLÉKLETE

Az utódállamok agrárreformjai

CSEHSZLOVÁKIA

Irta: Dr. Seltmann Rezső

II.

A kilencvenes évek Franciaországban és Amerikában megkezdett és kitünően bevált házhelymentesitő (homestead) törvényei a csehországi agrárreformba is átmentek, sőt a parcellaképzés egyenesen ezen az alapon történt. A régebbi törpebirtokokat, amelyeket az állam a nagybirtok-kisajátitás utján nagyobbitott, szintén homesteadekké változtatták, tehát ezek sem el nem idegenithetők, sem nem terhelhetők meg, sem pedig végrehajtani nem lehet azokat. Ezek, valamint az öröklés utján való széttagolás csupán a földbirtokrendező-bizottság jóváhagyásával történhetnek rendkivüli esetekben. Az öröklés az érvényben lévő örökösödési törvény alapján történik.

Az egyes házhelyek (homostead) uj tulajdonosa az átvételi árnak csupán 10 százalékát tartozik készpénzben kifizetni, ellenben felvehet hosszu lejáratu, fixkamatozásu birtokhitelt a birtokára, egészen a föld árának 90% erejéig, épitkezésre és beruházásra pedig a tervbe vett beruházás értékének feléig. Mindezeket a kölcsönöket a kijelölt hitelintézeteknél veheti fel az uj telepes és az illető hitelintézet azért kölcsönkötvényeket, esetleg állami garanciákat adhat. Legionáriusok és katonák még további hitelsegélyt is kaphatnak az állami alapból. Szövetkezeteknek az állam birtokhitelt is nyujt.

Hogy a földet a nagybirtokosok tulajdonából minél gyorsabban átvehessék és hogy a kiutalás hosszas proceduráját megkönnyitsék, a földbirtokrendező hivatal 1921. év végéig a tulajdonosokat kötelezte arra, hogy a szokásos feltételek mellett hat évre bérbe adhassák földjeik megfelelő, illetve köteles részét az igényjogosultaknak. Ez az eljárás a végleges kiutalást némileg prejudikálja, de egyszersmind megkönnyiti.

A törvényhozás 1919. és 1924. közt gondoskodott a kisbérletek biztositásáról. A lefoglalt bérletek önállóan gazdálkodó bérlőinek, de ugyszintén az állami és egyházi birtokok bérlőinek is joguk van arra, hogy amennyiben tizennyolc év óta birják az illető bérletet, saját tulajdonukba vehessék azt, az 1913. évi árviszonyok alapján történő, törvényesen megállapitott összegen. Ha pedig ez az átvétel nem áll a módjukban, akkor igényt tarthatnak a bérletnek ujabb hat évi meghosszabbitására.

Az ilymódon történő uj birtokalakulat azonban nem lehet nagyobb 8 ha.-nál és a birtok tiz éven belül csupán a földbirtokrendező hivatal engedélyével idegenithető el. A vételár tiz évi egyenletes rátákban fizetendő. Az olyan törpebérlők, akik önállóan gazdálkodnak, bérletük lejárta esetén ujabb négy évi bérletre tarthatnak igényt ugyanazon a helyen. Másrészt a bérletpénzek felemeléséről is törvény gondoskodik.

A közföldekről egy 1921. évi törvény intézkedik oly módon, hogy azokat közvagyonnak nyilvánitja és az eddigi haszonélvezetet kártalanitás nélkül hagyja. A hitbizományokat már az 1918. őszén hozott törvény szünteti meg véglegesen.

Eddig csupán az uj állam agrártörvényhozását láttuk, annak kivitele nélkül. Más kérdés, hogy hogyan valósitották meg azt a gyakorlatban.

Az egész csehszlovák államterületen összesen 4 millió ha.-t foglaltak le 1732 tulajdonostól, tehát az egész terület 28 százalékát. Ebből 1.2 millió ha. szántóföld és legelő, két és félmillió, az egész termőterület 53 százaléka pedig erdőterület volt, mig a többi mocsár és parlag. Ezzel egyidejüleg 60 cukorgyárat, azaz az összes cukorgyárak harminchárom százalékát, 239 sörgyárat (41 %), 60 spirituszgyárat (36 %) és még számos más üzemet is lefoglalt az állam. Az 1.2 millió ha. mezőgazdasági területből 259.000 ha. a tulajdonosoké maradt, ugyhogy nem egészen 1 millió ha. maradt meg az agrárreform céljaira. Ebből a földterületből 1924. elejéig 170.000 ha. mezőgazdasági és 22.000 ha. egyéb föld az állam tulajdonába ment és felosztás alá került; 177.000 ha. bérletföld magántulajdonba ment át, huszezer ha.-t a földbirtokrendező hivatal jóváhagyása mellett eladtak. 6.000 ha.-t épitkezésre forditottak, ugyhogy egészben véve 373.600 ha., tehát 40 %-a a tervbe vett területnek már a reformmüvelet alá esett.

A 170.000 ha.-ból, amelyet az állam felosztás céljából átvett, 137.000 ha., azaz 78 % a kisbirtokosoknak jutott, mig 33.000 ha. tartalékban maradt. Összesen 177.000 egyént láttak el 1924. elejéig parcellával, ugyhogy átlagos számitással mindenki 1.18 ha.-t kapott a részesedettek közül. Jóllehet az agrárreform tervezete és az ezen alapuló törvényhozás 6—10 ha., esetleg 15 ha. terjedelmet ir elő, a valóság egészen más képet mutat, mert a statisztika szerint az uj telepeknek csupán 7.7 %-a 5—10 ha. terjedelmü, 3.6 %-a 10—20 ha., 56 %-a ellenben 2 ha.-on alóli és 88 % az 5 ha.-on alóli törpebirtok. Eszerint tehát a reformot nem lehetett a tervezett mód[illegible] sem végrehajtani a gyakorlatban ugy, mint a papiron.

1920—21.-ben a leirt kényszer utján történő bérletben 265.000 bérlő részesedett, összesen 141.000 ha. területen, tehát átlag mindössze fél ha. gyarapodással. A szocialista reformerektől tervezett földkiutalás a telepitő társaságok részére 1923.-ig mindössze azzal az eredménnyel járt a gyakorlatban, hogy 1923-ig 14 helyen összesen 1538 ha.-t juttatott. A törvényes uton lefoglalt erdő-nagybirtokokon politikai és katonai természetü okokból — minthogy többnyire a német és lengyel államhatárokon vannak ezek — állami kezelésbe vett üzemeket létesitettek és pedig 1925. elejéig teljes 100.000 ha. területen. 1925. óta az agrárreform éppen gyorsitott menetben halad, mert 1927-re be akarták azt fejezni. Már 1924-ben ujabb 220.000 ha.-t, 1925-ben pedig 370.000 ha.t vett át az állam, mely az egész emlitett területet kiosztani szándékozik.

Az ily módon keresztülvitt agrárreform Csehszlovákiában sem tudta célját elérni, főleg, mert nem a törvényben előirt középparaszti birtokkategóriákat, hanem a törpe- és kisbirtokokat szaporitotta. Ez azonban csak a pillanatnyi eredmény szempontjából nem hasznos, de humánus és szociális szempontból magánál a tervezetnél is fontosabb és célszerübb, mert az állam saját földnélküli lakosságának jóléteről gondoskodik ezáltal és az ipari centrumokba való állandó bevándorlást lepasztja. Káros oldala az agrárreformnak a tulságos nagyszámu felaprózása az addigi egységes birtokoknak, amely különösen sulyosan érinti az egész nemzetgazdaságot. A reform kivitele nem ütközik különös nehézségekbe, mert az állam nem gondoskodott felszerelésről, hanem csupán a kisbérleteket változtatta át a legtöbb esetben önálló telepre, másrészt az uj birtokok, amelyeket alakitott, csupán törpebirtokok és azoknak rendkivül kis parcellákkal való kibővitésében állott. Ezért van az, hogy a reform kivitele suródások nélkül és aránylag igen gyorsan ment végbe.

Maga a tulzott felaprózás nétségkivül a nemzetgazdaság rovására megy olyan államban, ahol a nagyüzemnek áldásos oldalai is vannak, mint ahogyan Csehországban tényleg voltak. Ezáltal a belső termelés nem tudja fedezni a hazai szükségletet s a városok élelemmel való ellátását éppen a kalászos növényekben, habár az állattenyésztés emelkedik is. Emiatt azután Csehszlovákia ma behozatalra szorul számos olyan cikkben, amelyből régebben exportált. Feltünő a cukoripar hanyatlása is ott, ahol régebben ez volt a legfőbb exportcikk. Mindezek a kereskedelmi mérleg eltolódására vezettek, akárcsak Romániában.

Külön emlitésre méltó az a tény is, amelyet az erdészet állami kezelése vont maga után. Az eredmény magától értetődően itt is káros, mert az eredményes gazdálkodás alapfeltétele a korlátlan szabad verseny, amely csupán a magántulajdonban levő birtokra vonatkozhat s amely elv az erdészetben is csak ugy érvényesül, mint más kategóriákban.

Az egész reformmüvelet egyébként itt is a németeket és a szlovákiai magyarokat érintette leginkább. Kétséges, hogy a tulzó nacionalizmus az állam közgazdaságára előnyt jelent-e vagy éppen annak megforditottját. A brutális birtokelvétel és az ezt követő protekció szerinti kiutalás a földmüveléshez nem értők részére számos jogos elkeseredés magvát rejti magában.

Kedvező kilátásai vannak a jugoszláv faiparnak

Jugoszlávia legjobb vásárlója Olaszország, ahol azonban az inkasszó a legnehezebb

Az elmult évben a fapiac az év első kétharmadában erős depresszió hatása alatt állott, mig a harmadik harmadban az üzletmenet stabilizálódott és az árak megszilárdultak, emelkedtek. Ez év januárjában ez a szilárdulás tovább tartott, különös tekintettel arra, hogy exportáru csak kisebb mennyiségben állott rendelkezésére.

Jugoszlávia legjobb vevője még mindig Olaszország, utána következnek Anglia, Németország, Hollandia és Belgium. Franciaország az elmult évben saját készleteit használta fel, de jó áru iránt, ennek ellenére már most érdeklődik, azonban még mindig nem akarja a világpiaci árakat megfizetni, ugy hogy a Franciaországba való kivitel emiatt szünetel. Kétségtelen azonban, hogy Franciaország 1928-ban kénytelen lesz majd a világpiaci árakhoz alkalmazkodni és akkor ismét a jugoszláv keményfakivitel egyik legjobb piaca lesz. Köztudomásu, hogy Franciaország még három évvel ezelőtt a jugoszláv keményfa legjobb és legnagyobb vásárlója volt, 1925-ben azonban a Franciaországba való kivitel teljesen megszünt, ami a frankárfolyam akkori erős hullámzására vezethető vissza. Franciaország azóta nagy mértékben termelte ki saját erdőségeit, különösen a Vogezekben és ennek az lett a következménye, hogy készletei ugyszólván teljesen kimerültek és Franciaország ismét erős behozatalra szorul.

Talpfa

A jugoszláv talpfa legnagyobb vásárlója az elmult évben Olaszország volt és ebben az évben is ő fogja uralni a talpfapiacot, amennyiben kétmillió darab talpfa kivitelre lehet Olaszország részére számitani. A belföldön háromnegyed millió darab talpfa lesz szükséges, Magyarország, amely eddig sok talpfát vásárolt Jugoszláviában, ebben az évben nem fog számottevő mennyiségeket átvenni, mert a magyar ipart védő rendeletek az odavaló talpfakivitelt igen megnehezitik. Számolni kell azzal, hogy a jugoszláv talpfapiac ennek folytán ezt a nagy vevőjét végleg elvesziti. Ezzel szemben uj vevőként lépett fel Németország és a szakkörök becslése szerint Németországnak ebben az évben közel egymillió darab talpfára lesz szüksége, ezek közül jelentékeny mennyiségü fenyőtalpfára, amelyek különben a nyugati államokban már régóta keresett cikket képeznek. A talpfaárak a nagy verseny következtében, amelyet kis és igen kicsiny vállalatok támasztanak, körülbelül tiz százalékkal hanyatlottak. Ennek ellenére szakkörök arra számitanak, hogy a piac egészségesebb lesz, mert a tőkegyenge cégek versenyképtelenségére számitanak. Érdekes, hogy talpfa iránt évek óta nem tapasztalt óriási érdeklődés mutatkozik, amely azonban nem mindig komoly. Kedvező hatással lesz a piacra, hogy a termelés az elmult évben megtanulta a szükségletet helyesen értékelni és ahhoz alkalmazkodni és nem fog ugy eljárni, mint az előző években, amikor nem volt áttekintése és ennek következtében nagy tultermelés volt.

Parketták

Tölgyparketták termelése és eladása a tavalyi aránylag élénk belföldi épitkezési tevékenység folytán kielégitő. Kivitelre csak kis mennyiség jut és tekintettel arra, hogy az épitkezési kilátások az 1928-ik évre ismét nagyméretünek mutatkoznak, a parkettpiacon a helyzet nyugodt.

Német kádárfa

Jugoszláviában az utóbbi időben körülbelül háromnegyed millió akó német kádárfa került eladásra, noha az árak nem voltak kielégitők. Általánosságban kádárfában a piac lanyha irányzatot mutat. A német kádárfa árai a háboru előtti paritáson állanak.

Furnirok

A jugoszláv furnirok számára Németország és Anglia a legjobb piac. Az idei termelésre kielégitő árakat remélnek elérni, ezidőszerint készletek egyáltalán nincsenek.

Puhafa

A puhafa piac a belföldön a téli hó-

napokban nyugodt volt és a helyzetet kedvezőnek lehet mondani. A külföldi piacok közül Jugoszlávia számára a középtengeri kikötők jöhetnek figyelembe, amelyek az elmult hónapokban ugyan kisebb mennyiségeket vettek fel, mint azelőtt, ami különben az áraknál is kifejezésre jutott. Ezidőszerint még nagymennyiségü boszniai fenyőkészletek vannak felhalmozva és maradtak eladatlanul, ennek következtében erős árhanyatlással kell számolni. Ma csak kifogástalan árut nagyrészt fix méretekben vásárolnak, azonban szintén nyomott árak nál, a kivitel ennek ellenére kedvezőbb, mint azelőtt.

Tüzifa

A tüzifaszükséglet nem volt olyan mérvü, mint azt a kereskedelem várta és igy nagy tüzifakészletek maradtak eladatlanul és az árak erősen visszaestek. A csökkenés legalább husz százalékot tesz ki. Még a nyáron kötött nagyobb mennyiségeket nem vettek, mert a vevők az átvételt, amennyire csak lehet, huzzák. A helyzet azáltal is sulyosbodik, hogy Olaszország és Svájc teljesen kikapcsolódtak a jugoszláv tüzifapiacról. Mint legjobb vásárló, a belföld és Magyarország szerepelt.

Az inkasszo

Az inkasszó a belföldön aránylag jó. Németország, Anglia, Svájc és az ézzaki államok kötelezettségek teljesitésében pontosak voltak, ellenben Olaszország a mult év első felében rossz fizető volt és ha az év második felében fizetőteljesitése meg is javult, mégis nagy tartózkodást kelletett az olasz vásárlókkal szemben tanusitani, mert a lira árfolyamhullámzása és a lira stabilizálódása az olasz ipart általánosságban gyengitette. Ennek ellenére Olaszország szemlátomást javitja fizetőképességét.

Árverések

A szlavóniai és horvát tölgyfafürészek nyersanyag beszerzése sok nehézséggel járt. A német furnirtuskókat vásárlók megjelenése a jugoszláv piacon szemlátomást idegességet okozott, ami erős hausseban nyilvánult meg. Ez a hausse azonban a termelési árakban nem fejeződött még ki. Az árveréseken az áru jóval a kikiáltási áron felül talált gazdára. A tulfizetés 60—100 százalékban fejeződött ki, de voltak esetek, amikor a kikiáltási áron felül négyszáz százalékos tulfizetés volt. Különösen december és januárban volt erős ez a tulkinálás. Bükfaerdők is nagymértékben árverésre kerültek, ahol szintén igen magas árakat kellett fizetni. Több fürész az elmult évben gazdát cserélt és tőkeerősebb kézbe jutott, mint a piac egészségessé tételéhez hozzájárult.

Kilátások a jövőre

A folyó évre a kilátások kedvezőek. Az üzemek ugyan még nem érték el teljes kapacitásukat, de ennek ellenére jól vannak foglalkoztatva. A jugoszláv fapiac legkomolyabb versenytársa Csehszlovákia és Románia.

MI UJSAG A LLOYDBAN?

A szubotica Lloyd közleményei

*

Az oszijeki kereskedelmi egyesületek fuziója. Az utóbbi időben igen élénk agitáció folyik az Oszijeken lévő három kereskedelmi egyesület fuziója céljából. Egyesülének: a kereskedők és gyárosok egyesülete, a kereskedők klubja és a kereskedők egyesülete. A jelek szerint a fuzió a legrövidebb időn belül sikerülni fog.

Napibéremelkedések az ausztriai iparban. A bécsi munkáskamara értesitése szerint a kedvező konjunkturák folytán a mult év második felében a munkások napibére az ausztriai iparban jelentékenyen emelkedik. Az emelkedés az egyes iparágakban a köcvtkező volt: a konfekciós iparban 5—18%; a prém iparban 12%, a vegyi iparban 4—8%, a cukoriparban 8%, az üvegiparban 5—18 százalék, a faiprban 4%, a grafikai iparban 3—7%, a teksztiliparban 5%, a szállitmányozási iparban 6—9%. a sütőiparban 5%. a vendéglői és kávéházi iparban 5—10%.

Magyarországon emelkedik a munkanélküliek száma. A legutóbbi statisztikai adatok szerint Magyarországon a munkanélküliek száma emelkedőben van. Igy a mult hóban 100 üres állásra 948 munkanélküli esett. Legrosszabb a helyzet Sopron és Miskolc kerületében, az előbbiben 9 üres állásra 348, az utóbbiban 6 üres állásra 359 munkanélküli jelentkezett.

Amerikában a pamuton uj növényi betegség jelentkezett. Amerikában a pamutültetvényeken uj növénybetegséget fedeztek fel, amelyet »boll weevill«-nek neveznek. Ezt a betegséget a földnek kénsavas mütrágyával való trágyázása idézte elő, a mi a pamutültetvényeseknek kiszámithatatlan kárt okozott. A pamutültetvényesek kénytelenek viszszatérni földjeiknek csili salétrommal való trágyázásához. Csili salétromban ennélfogva óriási kereslet mutatkozik, a mi abból is kitünik, hogy junius hóra eddig 1,750.000 tonna csili salétromról jött létre kötés.

A vajdasági bankok betétállománya. A vajdasági bankok betétállománya 1926-ban 1500 millió dinár, ezzel szemben 1913. évben 243 millió aranykorona volt. Összehasonlitva az aranykorona vásárló képességét a mai dinár vásárlóképességével, kitünik, hogy a mai betét értéke csak egynegyede az 1913. évi betétnek. A bankok tiszta nyeresége 1926-ban 24.9 millió dinár. 1913-ban pedig 16.7 millió aranykornoa volt, vagyis a nyolcszorosa az 1926. évi nyereségnek.

Különböző formáju üvegek vámo'ása. Kérdés merült fel, hogy az üvegből készült különböző formák, amelyek mint »üvegtéglák« kerülnek forgalomba, hogyan vámolandók el. A pénzügyminiszter döntése szerint ezek az üvegformák a behozatali vámtarifa 512 tétele szerint vámolandók el, tekintet nélkül arra, hogy azok szabályos vagy szabálytalan alakuak.

A munkások jegyzékének pontos vezetése. A noviszadi »Inspekcija Rada« arról értesiti a Lloyd-ot, hogy az egyes vállalatoknál megejtett ellenőrzései alkalmával megállapitották, hogy egyes vállalkozók, kereskedők, iparosok stb, akiknek az 1922. évi 19. sz. hivatalos lapban megjelent rendelet szerint kötelességük volna az általuk foglalkoztatott munkások jegyzékeit vezetni, azt egyáltalán nem, vagy pedig helytelenül vezetik. A Lloyd titkári hivatala figyelmezteti az egyesület tagjait, hogy az általuk foglalkoztatott munkásokról a jegyzéket pontosan vezessék. Az erre nézve szükséges nyomtatványok a Lloyd titkári hivatalában kaphatók.

Szorosabb gazdasági egységet kell teremteni a középeurópai államok között

A védővámok és a kereskedelmi szerződések rendszere helyett preferenciális vámrendszert, közlekedéspolitikai egységet és a középeurópai jegybankok karteljét kell megteremteni — Hantos Elemér dr. budapesti egyetemi tanár a Népszövetség megbizásából emlékiratot dolgozott ki a középeurópai államok valutáris helyzetéről

Hantos Elemér nyilatkozata

Pozsonyból jeentik: *Hantos* Elemér dr. budapesti egyetemi tanár, nyugalmazott államtitkár a napokban Pozsonyba előadást tartott a középeurópai államok gazdasági talpraállitásának lehetőségeiről. A Bácsmegyei Napló munkatársának erről a nagyjelentőségü problémáról Hantos Elemér dr. a következőket mondotta:

— Nagy előadási körut kezdetén állok. Pozsonyban, Bécsben, Lipcsében, Berlinben, Hamburgban és Kielben, a legkülömbözőbb és legellentétesebb körökben fogok előadást tartani a középeurópai gazdasági helyzet módositásának illetve javitásának eszközeiről.

— A békeszerződések a középeurópai s politikai egységével együtt szétbontották, de nem gondoskodtak a széttört gazdasági egység pótlásáról. Most az uj állapot tizedik évében gondolkozni kell utakon és módozatokon, miként lehet a mai politikai helyzetben egy olyan uj gazdasági rendet teremteni, amely az *egyes államok politikai és gazdasági szuverenitását nem érintik, de viszont a kis középeurópai államok gazdasági egységét lehetővé teszik.* A békeszerződés aláirása óta állandóan foglalkozom ezekkel a problémákkal és a további foglalkozásra nézve különösen biztatóan hatott az, hogy *1924-ben a Népszövetség gazdasági bizottsága megbizott azzal, hogy a középeurópai államok valutáris helyzetéről emlékiratot dolgozzam ki.* Ebben az emlékiratban, amely francia német és magyar nyelven jelent meg, a gazdasági közösségnek csak valutáris előnyeit fejtettem ki. Azóta kidolgoztam a középeurópai államok gazdasági rendszerének kereskedelempolitikai és termelés politikai részét is.

— A középeurópai ember gazdasági megélhetése tulajdonképen négy pilléren épül fel. *A termelespolitikai, a valutapolitikai, a kereskedelempolitikai és a forgalompolitikai pilléreken.*

— *A termelespolitikai közeledés* alatt értem azt, hogy a középeurópai államok termelési tényezői, első sorban az ipari termelés terén lennének megszervezendők olyképen, hogy ugyanazon termelési ágban

megszünjék a termelési tényezőknek az az esztelen pazarlása, amely minden államban ugyanarra a cikkre uj meg uj gyárakat létesit és a melynek legfőbb idája, hogy külföldi árut a belföldi helyettesithessé.

Ez a zárt gazdasági rendszer magában véve ideális is lenne, ha minden államaz általa termelt cikket a legolcsóbban is tudná kitermelni. De a vámvédelem és a behozatali tilalmak árnyékában nagyra nőtt az ipari termelési költsége és az áruk árát azáltal is fokozza, hogy az amugy is megcsappant vásárlóképességet még jobban leszoritja és a fogyasztási képességet csökkenti. Ott állunk ma hogy az egyik oldalon óriási tultermelés folyik a másik oldalon pedig itt áll ezzel szemben a fogyasztási képesség hatalmas csökkenése. A kartellek kifejlődése, amely oly szépen halad a középeurópai államokban, ellensulyozhatná ezt az esztelen termelési rendszert de hogy a kartellek sem hozták meg a termelési költségek csökkenését és ennek révén a fogyasztás emelkedését: ez azért van, mert

a magas vámokhoz és ehelyett, hogy a vámokat feleslegessé tennék.

sok helyen még a vámok fokozásához is hozzájárulnak,

Ha a termeléspolitikai helyzet nem kielégithető, még kevésbbé mondható annak *a kereskedelempolitikai helyzet.*

A kereskedelmi szerződések rendszere, amellyel a külkereskedelem forgalmát Középeurópában még mindig fenntartani akarják, mindenütt teljesen csődöt mondott.

Kereskedelmi szerződések jó szolgálatot tehettek a háboru előtt, amikor nagy gazdasági területek állottak egymással szemben és amikor csak feleslegeiket cserélték ki egymással. De ma a középeurópai államok legtöbbje elsőrendü életszükségleti cikkeiben szorul, bevitelre. Magyarország Európában a leggazdagabb állam volt sóban, a háboru előtt s az összes európai államok szükségleteit tudta volna fedezni. Most a saját határain belül egyetlen kilogrammot sem termel, bevitelre szorul fában is és még sok más elemi cikkben. Csehszlovákia viszont gabonában, liszthen és egyéb mezőgazdasági cikkben szorul bevitelre. És igy van ez minden államban. Államok, melyek életszükségletük primitiv részét a külföldön kénytelenek beszerezni, nem találhatják az egyszerü kereskedelmi szerződésekben külkereskedelmi viszonylataik rendezésének alkalmas módiát. Szorosabb kapcsolatokra van szükség és erősebb eszközökre, hogy a szét tagolt területeknek kereskedelempolitkáját összefoghassuk. Munkáimban, melyeket erről a kérdésről irtam,

állást foglaltam a középeurópai kis államok, elsősorban a volt monarchia utódállamainak olyan gazdasági szövetsége mellett, amelyben ezek egymásnak kedvezőbb, vagy is preferenciális vámokat nyujtanának

Az érv, amelyet ez ellen rendszerint felhoznak az, hogy ezt a többi államok a legtöbb kedvezményezési záradékban ütközőnek fogják tartani. Meggyőződésem szerint ez a kifogás alaptalan. A többi államokat a preferenciális rendszerből kár nem érheti. Hiszen a korábbi helyzet rájuk nézve változatlan marad, mivel az államok, melyek igy preferenciális viszonyba kerülnének, több mint fél ezer éven át, 1526. óta, gazdasági közösségben éltek. Sőt ellenkezőleg

a középeurópai gazdasági területek összefogása ezt a területet életképesebbé tenné

és a többi, elsősorban nyugati államoknak, sokkal felvevőképesebb piacot biztositana, mint ma a széttagolt gazdasági erejében megcsappant, egymással versengő kis országok nyujtanak.

— A világgazdasági konferencián is hallottam olyan hangokat, hogy Anglia ellenzi a preferenciális vámok rendszerét. Meg kell jegyeznem, hogy Anglia az, mely a világháboru után a preferenciális vámok rendszerét az egész vonalon meghonositotta saját gyarmataival szemben. Utána jártam a dolognak és illetékes helyen azt a felvilágositást nyertem, hogy Anglia tényleg ellenezte egy konkrét esetben. Ez akkor volt, amikor arról volt szó 1924-ben, hogy Csehszlovákia, Ausztria és Olaszország preferenciális vámok alapján egy erősebb összefogást teremtsenek. *Angliának akkor nem a preferenciális vámok ellen volt kifogása, hanem az ellen, hogy ebben a rendszerben egy nagy hatalom — Olaszország — is helyet foglaljon.* A preferenciális vámok gondolata benne van magában a békeszerződésben is és a világgazdasági konferencia szintén elismerte, hogy

preferenciális vámok olyan országok között, mleyek gazdasági közösségben éltek nem tekinthető a legtöbb kedvezményekbe ütköző rendszernek.

Sokkal könnyebben érhető el a gazdasági közeledés a forgalom terén.

— Középeurópa *mai forgalmi rendszere* hü tükre egész Középeurópa helyzetének.

Középeurópának a háboru előtt a legtökéletesebben megszervezett forgalmi rendszere volt.

Középeurópa vasuti hálózata és a vasuti egyezmény a forgalom legmagasabb

igényeinek megfeleltek. A háboru után azonban ez is szétforgácsolódott. Az utódállamok vasutai kiléptek a német vasuti kötelékből, amely a háboru előtt 105.000 kilométert ölelt fel. Igaz, hogy a német vasuti kötelék még ma is a német, holland, osztrák, magyar és svájci vasuti vonalakat öleli fel, de az egység mégis teljesen megbomlott, mivel a csehszlovák és lengyel vasut centrálisan huzza keresztül ezt a hálózatot. Egységes tarifa képezésére, egységes vasuti rendszerről, direkt vonalakról ily körülmények között alig lehet szó. Az igyekezetnek, melynek arra kell irányulnia, hogy vagy állitsák vissza a vasutnál a középeurópai köteléket, vagy ha ez a politikai okok miatt nem lehetséges, akkor nemzetközi vasuti kötelék keretében — amelynek székhelye Párisban müködik — középeurópai vasutak részére külön forgalmi rendszert létesitsenek. Mert

Középeurópában, ahol határ, határba ütközik, erősen közlekedéspolitika összefogására van szükség, mint bárhol másutt.

— A vasuti forgalomhoz hasonlóan

a postai forgalom is a visszaesés feltünő jelenséget mutatja.

A középeurópai penny-portó helyébe a legkülönbözőbb portórendszerek léptek, a csomagok szállitása, pénzesutalványok kiállitása, postatakarékpénztári átutalási forgalom lebonyolitása a legkülönbözőbb rendszerek szerint történik. A középeurópai postaegyezmény, amely a világ-postaegyezményének keretében évtizedeken át oly kifogástalanul müködött, most a leglehetetlenebb helyzeteket teremti. Nem szabadna előfordulnia annak, hogy

egy levél, Szegedről a szomszédos Horgosra kétszer anny portóba kerüljön, mint ugyanez a levél Szegedről Hamburgig.

— *A dunai forgalom helyzete is igen szomoru.* 1924-ben a forgalom a felét tette ki az 1913. évi forgalomnak. 1924-ben ez ugyan 60%-ra emelkedett, de a forgalom nehézkessége és költségessége ezzel mindjárt lépést is tartott. A forgalom csökkenése annál feltünőbb volt, mert ma a Dunán a hajóür 30%-al nagyobb, mint volt a békében. Valóságos versengés folyik az egyes államok között a hajóür szaporitásáért. A dunai szállitás még ma is 20%-al olcsóbb, mint a vasuti szállitás, de a vasuttal mégsem konkurrálhat, mivel

a sok megállás, vámvizsgálat, ármegállapitás rendkivül lassitja a dunai forgalmat.

Hinos Walter, a Népszövetség szakértője megállapitotta, hogy

a különböző hatósági megállapitások révén egy esztendőben 6000 munkanap vész el.

A dunaakta, mely a dunai jogviszonyokat szabályozza, megállapitja a hajózás teljes szabadságát, azonban oly kivételeket létesit a nemzeti hajózás részére, amely ezt a szabadságot lényegesen korlátozza. Igy azután a Dunának nemzetközivé való tétele nem hogy lendited volna a dunai hajózáson, hanem a dunai hajózás maga is védőbástyája lett a nemzetek gazdasági elzárkózottságának. Különösen szomoruak a viszonyok a Duna törkolatánál, ahol éveken át hatásköri vita folyt az európai Dunabizottság és a román kormány között. Ez a vita nemrég az utóbbinak vereségével ért véget. Az ut a Dunától a Fekete-tengerig hónapokon át el volt zárva, kotrások, szabályozások nem történtek, a többi dunai államoknak, melyeknek azelőtt beleszólási joguk volt, most minden jogukat nélkülözték, mert a békeszerződés kizárta őket. Ausztria és Magyarország, melyeknek ez volt az egyetlen kivezető utuk a világforgalomhoz, mit sem tehettek a Dunatorkolatnak rendbehozása érdekében. Bármi legyen is az általános felfogás, azt be kell látni, hogy

ezen a területen sokkal szorosabb gazdasági együttmüködésre van szükség, mint a világ bármely más területén.

— A gazdasági közeledés egyik lehetősége

a valutáris kapcsolatban lehetéges. Ez alatt a középeurópai államok jegybankjainak olyan kartelljét,

értem, amely kartell jegybankjai egymás bankjegyeit elfogadják és valutájuk között egy fix relációt állapitanak meg, amely mondjuk egy hónapon belül ingadozásnak nincs kitéve. Ez a külkereskedelmet annyira drágitó és nehezitő arbitraget teljesen feleslegessé tenné.

— Ezek a főbb gondolatok, amelyeket részletesen kifejtettem különböző munkáimban és amelyek végcélja, hogy a mostani kaotikus állapotok helyébe egy egységes gazdasági politikát vigyünk be. A gazdasági politikának számos nemzet egyéni aspirációival kell számolnia, de számolni kell a középeurópai területen élő 150 millió ember fizikai megélhetésével.

Ezek megélhetését biztositani kell és ez lehetséges is, ha a mai kicsinyes és egymást lenyomni akaró politika helyébe nagyobb együttmüködési hajlam lépne.

Középeurópának csak két utja van:

vagy létrejön a gazdaság összetartás, vagy gazdasági és politikai lezüllés következik be.

Harmadik lehetőség nincs. Gazdasági összetartás természetesen uttörője lenne a politikai megértésnek is, a politikai ellentétek enyhülésének és végül megszünésének. De

a munkának a gazdasági téren kell kezdődnie,

mert az embereket gazdasági érdekeiknél lehet legkönnyebben meggyőzni arról, hogy a kölcsönös megértés valamennyi középeurópai államnak létérdeke.

Előnyös-e a részletfizetési rendszer?

Irta: Török Árpád

Részletfizetésre való vásárlás mindég szokásban volt. Ez a szokás a közgazdaság nagy gépezetét nem érintette mindaddig, mig csak sporadikusan lépett, most azonban már nemcsak Amerikában, hanem Középeurópában is rendszerré kezd válni, miáltal közgazdasági problémává lesz. Ha a rendszert analizálni kezdjük, ugy a vevőre gyakorolt szubjektiv és a közgazdaságra gyakorolt objektiv hatását kell figyelembe vennünk. Tekintve, hogy ez a rendszer nálunk még sokkal fiatalabb, semhogy leszürt tapasztalatokkal rendelkeznénk, a problémának elsősorban a teoretikus oldalát kell megvilágitanunk.

A részletfizetési módszer szubjektiv oldalának vizsgálatánál két kérdésre kell feleletet keresnünk. Az első: *vajjon a vásárlásnak ez a módja nagyobb teret enged-e az egyéni pazarlásnak, illetve fokozottabb mértékben kelti-e fel a pazarlásra való hajlamot, mint a normális hajlamot?* Pazarlás alatt a bekövetkezendő jövedelemnek olyan foku megterhelését értjük, ami sem a jelenlegi, sem az előreláthatólag bekövetkezendő jövedelmi viszonyokkal nincsen indokolva. Itt természetesen egyéni tulajdonságok döntenek, miért is a kérdést pszichológiai szempontból kell elbirálni. Bizonyos, hogy a pazarlásnak nagyobb tere nyilik mint a vásárlási lehetőségnek *objektiv* határai kitolódnak. Nagyobb mérvü fogyasztási hitel igénybevételének a lehetősége már magában véve is hozzájárul ahhoz, hogy azok a pszichikai akadályok, amelyek rendes körülmények között a fogyasztást korlátozzák, itt részben felszabadulnak. Tényleg az az eset áll fenn, hogy a bőségesen rendelkezésre bocsájtott fogyasztási hitel a vásárlási kedvet fokozza, miáltal *mindinkább elmosódnak azok a határok, amelyek a jogos fogyasztás és pazarlás között különben fennállanak.*

A második kérdés: *vajjon ez a rendszer az igények kielégitésének kedvezőbb, azaz ésszerübb módját elősegiti-e vagy sem?* Itt is pszichológiai megfigyelésekre kell támaszkodnunk. Régi tapasztalat, hogy a legtöbb ember rendkivül könnyen hajlik arra, hogy kisebb« jövedelmi tételeket apró részletekben, az élet apróbb örömeiért kiadja. Ha már meg van az anyagi lehetőség ezeknek az örömöknek megszerzésére, ugy rendszerint nem kis akaraterő kell hozzá, hogy lemondjunk róluk, helyettük pedig magasabbfoku igények kielégitésére gyüjtsük össze a pénzt. A részletfizetési rendszer mentesiti az átlagembert ettől az akratmegfeszitéstől. Aki ily módon elégiti ki magasabbfoku igényeit, annak a befolyó kisebb jövedelmi tételeket törlesztésre kell felhasználnia és igy ezek már nem lesznek képesek az apróbb igények kielégitési vágyát fokozni. A rendszernek ez az oldala speciális szempontból is kedvezőnek nevezhető. A gazdálkodásnak célja és feladata az igények kielégitésének az *optimumát* elérni. A rendelkezésre álló gazdasági eszközöket oly módon alkalmazni, hogy általuk a kielégités határán belül eső igényeket *harmonikusan* lehessen kielégiteni. Eszerint tehát az az egyén, aki maximális alkoholfogyasztás mellett hiányosan öltözködik, nem érte el igényeinek optimális kielégitését.

A rendszernek vannak azonban más kevésbé kedvező oldalai is. Részletfizetésre való vásárlás az egyénileg még meg nem szerzett jövedelem elfogyasztását jelenti. Ilyen belső ellentmondással van dolgunk, hogy a fogyasztás mérve pedig a gazdálkodás *eredményétől függ. A gazdálkodás eredményét azonban lehetetlen minden esetre és minden időre előre megállapitani.* Ha egy társadalom a gazdálkodásának remélt eredményét már elfogyasztja, még mielőtt megszerezte volna, ugy gazdasági ténykedésébe a bizonytalanságnak oly momentumát viszi be, miáltal a gazdasági körforgás harmonikus lefolyását megzavarhatja. Ezen a tényen nem változtat az a körülmény, hogy a fogyasztás más periodusnak, vagy más gazdasági közösségnek a terhére megy. Ha világosan látjuk, hogy a részletfizetési módszer mellett a gazdasági tőkének egy része végleg el lesz fogyasztva, a nélkül, hogy reprodukálódnék, ugy el kell azt is ismernünk, hogy ez olyan hiba, amely az egész gazdasági folyamatot meghamisithatja. Ezt konkrét példával akarjuk ismertetni. Tegyük fel, az a tőke, amely egy autó előállitásához megkivántatik, átlagos jövedelemmel biró egyéntől öt év alatt akkumulálható. Mielőtt a termelési folyamat megindulna, ennek a tőkének már feltétlenül meg kell lennie, különben nem szerezhetők be a termeléshez szükséges eszközök. Ez el nem kerülhető. Ezen nem változtat a legkomplikáltabk hitelszervezet sem, egészen az inflációig. A külső szociális képet meg lehet ugyan változtatni, de nem a közgazdasági törvényszerüséget. Amint az autó elkészült és használatba kerül, a fogyasztó részéről már reprodukálva kell lennie annak a tőkének, a mely az előállitásához szükséges volt. Az autó kikerül ugyan a gazdasági folyamatból, mert a fogyasztó kezébe jut, de a tőke már meg van és végig megy ugyanazon a folyamaton, hogy egy másodikat termeljen. Ez a normális folyamat a részletfizetési rendszer mellett alapjában megváltozik. A vevő megkapja az autót, még mielőtt a szükséges tőke meg volna hozzá. Az autó kikerül a gazdasági folyamatból, anélkül, hogy meg volna az a tőke, mely az ujabb előállitáshoz szükséges. *Ez a tőke egyáltalán nem lesz többé reprodukálva.* Az autó vevője öt év alatt akkumulálta ugyan a szükséges tőkét, de *ezen idő alatt az autót el is használta,* a részletfizetési rendszer mellett *joga van ugyanoly feltételek mellett egy második autóhoz.* A vevő öt év alatt két autóhoz jutott, azonban csak az egyiknek megfelelő tőkeértéket volt képes termelni. Ha a részletfizetési rendszer nem lesz beszüntetve, ugy minden ujabb vásárláshoz meg lesz ugyan a szükséges tőke, de az első vásárlás ellenértékét egyáltalán *nem pótolják.* Ha a rendszer megszünik, ugy öt év alatt meg lesz a tőke, a fogyasztást visszamenőleg fedezni, ekkor azonban nem lehet ujabb vásárlást eszközölni, hanem be kell várni a további öt évet. Ekkor már tiz évre esik két vásárlás.

Ez a példa eléggé világosan bizonyitja, hogy itt oly eset előtt állunk, melynek egyébként *változatlan körülmények között* a közgazdaságra messzemenő kihatásai lehetnek. A részletfizetési rendszernek a lényege és célja a fogyasztásnak finanszirozása. Abban az esetben veszik igénybe, ha hiányzik az az összeg, mely bizonyos igéneylt áru megvételéhez szükséges. Ha valaki részletre vásárol, ugy ez azt jelenti, hogy a jövedelmét más célokra használta fel, *azonkivül* pedig oly cikket is fogyaszt, amelyért jövedelmének csak egy töredékét (egy részletet) adhatja. Mennél többen veszik ezt a fizetési módszert igénybe, annál erősebben fogja a közgazdasági élet menetét befolyásolni. Egy bizonyos közgazdaságban a normális vásárlástól a részletre való vásárlás átmenete akkor mondható befejezettnek, ha itten az összes jövedelem előleges fogyasztás törlesztésére van lekötve, mig a további fogyasztás későbbi jövedelem terhére megy. Azt a pontot, a melynél a rendszert tovább kiterjeszteni nem lehet, a rendszer telitési pontjának nevezhetjük. A telitési pontig terjedő időben eszerint a tényleges fogyasztásnak nagyobbnak kell lennie, mint az ugyanabban az időben szerzett *fogyasztóképes jövedelem.*

A rendszer telitési pontjáig azonban nemcsak a fogyasztás, hanem a termelés is megnövekszik, ez pedig magával hozza a termelési apparátus megnagyobbitását is. A többletfogyasztás konjunkturát idéz elő, a konjunktura pedig nagyobb befektetéseket von maga után. A telitési pontnál megszünik a többletfogyasztás: most már csak a periódusos fogyasztásképes jövedelem arányában történik a fogyasztás. A kibővült termelési apparátust nem használják már ki teljesen és az kapacitásán alul marad. Ha azonban a termelési apparátus kihasználása egy bizonyos ponton alul marad, ugy krizis fenyeget. A krizis annál hevesebb lesz, mennél rövidebb idő alatt terjedt el a rendszer és mennél nagyobbmérvü volt a termelési apparátus kibővülése. Ha ennek a rendszernek az egyénre nézve vannak is kétségtelen előnyei, a rendszernek a tultengése a közgazdaságra nézve könnyen veszedelemmel járhat.

Félmilliárdos belföldi kölcsönt akar kötni a kormány

Zagrebból jelentik: A kormány megbizásából a napokban Zagrebban volt *Protics* Jása, pénzügyminiszterhelyettes, *Zebics* Milorád kereskedelemügyi miniszteri osztályfőnök és dr. *Nedeljkovics* Milán, a postatakarékpénztár vezérigazgatója. Érintkezésbe léptek a pénzintézetek szövetségének és a zagrebi tőzsde képviselőivel és megbeszélték egy uj, a belföldi pénzpiacon elhelyezendő félmilliárdos beruházási kölcsön kilátásait.

A *Bácsmegyei Napló* tudósitójának értesülése szerint a pénzintézetek szövetségében kedvezőtlen választ kaptak a beogradi kiküldöttek. Zagrebban ugyanis az egész pénzvilág az Eszkomptbank és a Jelzálogbank fuziójának hatása alatt áll és készülődik a tavaszi uj kampányra, ugy hogy egy államkölcsön jegyzésére nem áll elég szabad tőke rendelkezésre, a politikai viszonyok ziláltsága pedig — a szövetség véleménye szerint — teljesen lehetetlenné teszi, hogy a pénzintézetek a kölcsön jegyzése érdekében sikeres mozgalmat indithatnának a szélesebb néprétegekben. Ilyen körülmények között a beogradi delegátusok dolgukvégezetlenül utaztak el Beogradból.

Traktorkezelő tanfolyam nyilt meg Noviszádon

Noviszadról jelentik: A Hofherr-Schrantz cég jugoszláviai igazgatósága hétfőn délután nyitotta meg noviszadi helyiségében a mezőgazdasági szövetkezetek szövetségének kezdeményezésére létesitett egyhetes trakor kezelő tanfolyamot. Kétszázötven hallgató jelentkezett a Vajdaság minden részéből a tanfolyamra, amelynek megnyitó előadásán többek között Popovics Petrija Pál, Petrovics Milivoj, Schweichler Antal, Kovacsevics Dusán noviszadi és környéki földbirtokosok, Kéri József, a Dungyerszki-birtok intézője, Gyakov Alekszandar rendőrkapitány, Rumpler Mihály az Agrária fogyasztási szövetkezet igazgatója és mások jelentek meg. A vendégeket Elek Jenő igazgató és a cég hivatalnokai fogadták. A tanfolyam hallgatói középen foglaltak helyet, kétféle jelvénnyel ellátva aszerint, hogy a négycilinderes Cornick-, vagy az egycilinderes Hofherr-traktor kezelését tanulják. Elszállásolásukról és ellátásukról a tanfolyam idejére a cég gondoskodik. A traktorkezelési tanfolyam péntekig tart és szombaton lesznek a vizsgák, azután a vizsgázottak oklevelet nyernek. Reisz Márkó mérnök szerb és német nyelven, Bergel Pál mérnök magyar nyelven ismertette a tanfolyam célját. Kifejtették, hogy a gőzgép már nem felel meg a modern mezőgazdasági követelményeknek, mert azt csak az év egy-két hónapjában lehet üzemben tartani, mig a motor bármikor az évben használható. A gőzgép hatalmas sulyu alkotmány, ezzel szemben a motor könnyü és olcsó. A motorok olcsóbbá és jobbá teszik a termelést. A gőzgép kezeléséhez államilag vizsgázott és képzett gépészek alkalmazása szükséges, mig a motorkezelés egyszerü és rövid idő alatt könnyen elsajátitható. Az ünnepélyes megnyitó előadás a résztvevők csoportjának lefényképezésével ért véget.

A német textilipar teljes üzemmel dolgozik

A nemzetközi pamutpiac helyzete is kedvező

A német textilipar összes ágai igen kedvező helyzetben vannak, annak ellenére, hogy a konjunktura teljesen elmult. A belső fogyasztás állandó emelkedése, az export megszervezése segitette az ipart abba a helyzetbe, hogy nem volt kénytelen ez év kezdetén az üzemeit korlátozni. A gyárak ugyszólván kivétel nélkül teljes üzemmel dolgoznak. Előreláthatólag nem is fog üzemkorlátozásra sor kerülni, annak ellenére, hogy a fonódák egy részének foglalkoztatása csak márciusig van biztositva. Amint a német textilipart nem fenyegeti krizis, ugyanugy a nemzetközi pamutpiacok is egészséges keretek között mozognak. Ebben csak egy kivétel van és ez az angol piac, amely a katasztrófáját egyedül a szervezetlenségének köszönheti.

A német pamutgyárakhoz megrendelések csak szórványosan érkeznek be, amiáltal a szilárd árak részben lefaragódtak. A délnémet pamutszövődék üzemei ez év első negyedéig biztositva vannak, mig az elmult években az év második negyedéig is biztositva szoktak lenni. Ennek az oka abban keresendő, hogy a nyers pamutpiac meglehetősen kiegyenlitődött és nagyobb áremelkedésre aligha lehet számitani. A szövők áraikat egészen a piac felvevőképességéhez szabták és ez idézte elő azután azt, hogy a nagykereskedők is leszállithatják az áraikat. A berlini pamutárunagykereskedők áraikat ezidőszerint négy százalékkal redukálták. A német textilipar sokat szenved az elszászi konkurrencia miatt, annak ellenére, hogy a német árak lényegesen olcsóbbak, de a francia kedvező fizetési feltételei sok vevőt hóditanak el a német ipartól. Az angol pamutimport jóformán megszünt, amit szakkörök azzal indokolnak, hogy a piacra kerülő angol fonalak minősége nem felel meg a német feldolgozó iparnak. Az angolok mindazonáltal vissza szeretnék hóditani a német piacot és igen kedvező kondiciókat nyujtanak, de üzlet a kedvező házis dacára alig jön létre. Az angol szövődék a német piacon egy-két nagyobb üzletet bonyolitottak le, ezt is a kedvező fizetési feltételeknek tulajdonitják, amennyiben az angolok 6 hónapra nyilt hitelt adnak, azután prolongálják 3 hónapra a Jegybank által leszámitolt elfogadvány ellenében. Ez a kihitelezés tulajdonképpen 9 hónapot jelent, mig a német pamutszövők a következő feltételek mellett adnak el: 30 napon belüli fizetéseknél 1 százalék skontót bonifikálnak. 60 nap után nettó fizetendő és 60 nap után már a Jegybank kamatláb fölött három százalékot kell fizetni a vevőnek. A westfáliai pamutszövődék sokkal jobb helyzetben vannak, mint a délnémet gyárosok, mert az elszászi konkurrenciát már csak sokkal kisebb mértékben érzik. Ugyszintén a fonók is lényegesen jobban vannak foglalkoztatva. A wesztfáliai fonódák nemcsak a szövődék részére dolgoznak, hanem termékeiknek igen nagy részét a kábel- és autókerékiparok vásárolják fel. A tarkaárukat előállitó szövődék üzemmenete igen csendes. A kikészitőgyárak igen jól vannak foglalkoztatva, ugy hogy kénytelenek még mindig két müszaki rétegben dolgozni, hogy a megrendeléseknek eleget tudjanak tenni.

A nagykreskedele mis meg van elégedve az üzletmenettel, mert a legtöbb detailüzlet az elmult hónapban kiárusitást rendezett és igy raktáraikat ki kell egésziteni.

A gyapjuipar munkája lefelé tendál. A szász ruhaszövetipar csak ez év márciusáig van foglalkoztatva. A kilátásai azonban megfelelőek, ugy hogy üzemredukálásra nem fog sor kerülni. A kereskedők nem rendelkeznek nagy készletekkel, ugy hogy igen felvevőképesek. Az exportüzlet még mindig csak háboruelőtti nivón mozog. A német textilipar többi ágának helyzete is teljesen kielégitő képet mutat.

Hirek a nagyvilágból

Megegyezés az angol szénbányák koncentrációja ügyében. Londoni jelentés szerint a szénbányák helyzetének javitása érdekében meginditott akció jelentős sikerekről számolhat be. A koncentráció sikeres keresztülvitele egyes kerületekben már biztositva van, ugyhogy Lancashire és Cheshire kerületekben már a közeljövőben érdekközösségre lépnek az összes bányák. Egy szakértőbizottság tovább fáradozik azon, hogy az egyes szénvidékeken minél nagyobb mértékben vigyék keresztül a bányaipar centralizálását és ilymódon remélhető, hogy az évek óta tartó szénharc Angliában elcsendesül.

A német-orosz gazdaság szerződések reviziója. A közeljövőben megtartandó német-orosz gazdasági tárgyalások, főleg a régebbi szerződések revizióját célozzák és ujabb megállapodások nincsenek tervbe véve. Elsősorban a német állampolgárok tartózkodási és letelepedési engedélye ügyében kiván a német delegáció bizonyos változtatásokat, azonkivül a Szovjetoroszországban müködő német vállalatok jogi helyzetének megváltoztatására van szükség, miután az eddigi szerződések nem alkalmasak német állampolgárok oroszországi érdekeinek védelmére. A német exporthitel és orosz részről a régi szerződések reviziójára vonatkozólag sem tettek ezideig konkrét javaslatot.

Becserélik az 5, 10 és 25 lirás olasz bankjegyeket. A legutóbb megjelent miniszteri rendelet véglegesen megállapitja a forgalmon kivül helyezett 5, 10 és 25 lirás bankjegyek becserélési határidejét, amely időponton tul a bankjegyek értéktelenné válnak. A 25 lirás bankjegy 1926. december 31-ike óta nem törvényes fizetési eszköz, utolsó beváltási határidő 1928. junius 30; az 5 és 10 lirás bankjegyek ez év junius 30-ig maradnak forgalomban és 1928. december 31-ig válthatók be.

Az egész világ érdeke a Dawes-tervezet reviziója. Reinhold volt német pénzügyminiszter a napokban előadást tartott Berlinben a német jóvátételi fizetések jelenlegi állásáról. A Dawes-tervezet szerint Németország a jóvátételi fizetéseket saját erejéből fogja fizetni; amennyiben ez nem lehetséges, akkor a fizetéseket beszüntetik és uj tárgyalásokat kezdenek. Kétségtelen, hogy a német gazdasági élet nem tudja a reparációs fizetéseket átutalni és az eddigi fizetések csak külföldi kölcsönök igénybevételével történhettek. Miután ez a végtelenségig nem mehet és a német gazdasági élet évenként 2½ milliárd értékü devizát nem nélkülözhet, a Dawes-tervezet reviziója az egész világ érdekében előbb-utóbb napirendre kerül.

Rotschild egymillió angol font kölcsönt szerez Palesztina számára. Londoni jelentés szerint Rotschild garanciát vállalt, hogy a palesztinai telepesek számára egymillió font összegü kölcsönt bocsájt aláirásra. A transzakció sikeres keresztülvitele ennélfogva biztositva van és a palesztinai munkanélküliség hathatós enyhitése rövidesen bekövetkezhetik. A Rotschild-akció következtében Palesztina nem folytatja tovább a tárgyalásokat egy népszövetségi kölcsön felvétele ügyében, miután ez idegen befolyást vonna maga után a zsidó kolonizációs politikában. A Rotschild-kölcsönt kizárólag zsidók között bocsátják alirásra.

Papirszindikátus Oroszországban. A kapitalista országok mintájára Oroszországban is megkezdték a kereskedelem racionalizálását. Miután a különböző papirtrösztök nyersanyagbeszerzése és eladási organizációja célszerütlennek bizonyult, az összes orosz papirgyárak szindikátusba tömörültek, amely egységesen bonyitja le az ország papirüzleteket.

Ujszerü propaganda Olaszországban a rizstermelés érdekében. A fascista orvosok szövetsége a kormány támogatásával február 19-ikén rizsnapot rendez. Ezen a napon Olaszország iskoláiban 40.000 adag rizst osztanak fel a tanulók között, jól elkészitve, hogy a rizsfogyasztást széles körökben népszerübbé tegyék. Ezenkivül az ujságok nagy reklámtevékenységet fejtenek ki és az összes üzletek reklámtáblákkal propagálják a rizsfogyasztást. Az olasz kormány tulajdonképpeni célja, *a rizsfogyasztással a gabonaszükségletet és ezzel a gabonaimportot csökkenteni.*

Olaszországban véglegesen szabályozták a vámtételek átszámitási árfolyamát. December 21-ike óta Olaszországban megszünt a vámtételek átszámitási árfolyamának hetenkénti megállapitása, miután a stabilizáció ezt szükségtelenné tette. Királyi rendelet szerint ezután az arany lirában megállapitott vámok átszámitása 3.67-es árfolyamon történik és ez a rendelkezés minden esetben alkalmazandó.

Világpiaci árak januárban. Londoni jelentés szerint az elmult hónapban nagyobb áresések az árupiacon nem fordultak elő. Különösen keresett volt gyapju és len, amely árukban emelkedő árak mellett kötöttek üzleteket. Tartott árfolyamok fordultak elő a következő árukban: gabona, cukor, kávé, tea, kakao, dohány, juta, selyem, nyersbőr, réz és ezüst. Kevés üzletet kötöttek a következő árukban: gyapot, gumni, ólom, vas, szén, petroleum és gyémánt.

A német vasutak számára külön táviróhivatalt állitanak fel. A német vasutigazgatóságok táviróforgalma olyan mértékben fejlődik, hogy szükségessé vált egy külön főtáviróhivatal felállitása, amely a postától függetlenül kizárólag vasuti hirszolgálat lebonyolitására szolgál. A berlini vasutigazgatóság táviró-osztálya eddig is 28.000 Morse-készüléket tartott üzemben és 150 táviró-géppel tartották fenn az összeköttetést az egyes vasutállomásokkal. A német vasutak ezenkivül 126.000 telefonnal rendelkeznek, amelyek hivatalos beszélgetések lebonyolitására szolgálnak és a közeljövőben a szikratáviró is bevonul a vasut organizációjába. Amennyiben a jövőben a német posta üzemzavar miatt nem tudja a táviróforgalmat lebonyolitani, a vasut fogja ideiglenesen a privát táviratok felvételét és továbbitását is végezni.

Németország vásárolja meg Jugoszlávia egész dohányfeleslegét. Berlini jelentés szerint a berlini Jordan-koncern képviselője Beogradba utazott, hogy a jugoszláv monopoligazgatósággal megegyezésre jusson az idei dohányvásárlásokra vonatkozólag. A *német koncern* képviselője kijelentette, hogy ez évben 8 millió kilogram dohányt importálnak Jugoszláviából és 3 éven belül Jugoszlávia egész dohányfeleslegét Németországba fogják importálni. Ez a mennyiség a mostani exportnak kétszerese: 16 *millió kilogram.* A *megegyezés szerint* a jugoszláv monopoligazgatóság még ez évben mintaraktárt rendez be Berlinben. A végleges szerződés aláirása még február hó folyamán megtörténik.

Lengyelország belföldi investicios kölcsöne. A lengyel köztársaság elnöke felhatalmazta a pénzügyminisztert egy 50 milliós zloty összegü belföldi investicios kölcsön felvételére. A kölcsön 4%-os kamatoztatással tiz éven belül fizetendő vissza sorsolás utján. A kötvények 100 zlotyról szólnak és az állam egész vagyona szolgál garanciaképpen.

Lengyelországban emelkedik a munkanélküliek száma. Varsói jelentés szerint az utolsó hetekben igen kedvezőtlen volt a lengyel munkapiac. A munkanélküliek száma január 8-ikán 170.000 volt, ami az utolsó statisztikával szemben 45 százalékos emelkedést mutat.

240 dináros havi részletre

már kaphat elsőrendü keményfa hálószobát, hajlitott széket, konyhaberendezést, iróasztalt és minden más butort

BOTHE I EHRMANN D. D. ZAGREB LERAKATA

GUSTAV FISTER ml. SUBOTICA

VII. Fra Ješe trg 6 Barátok temploma mellett

(1871)

Komlótermelők! Legmodernebb és legjobb komlószáritóberendezéseket

gyártja Braća Goldner, Subotica Jugovića ul. 20

1005

Telefon szám: 134. Számos köszönőnyilatkozat a vevők rendelkezésére áll. Kérjen árajánlatot!

A királyi alapitvány negyvenezer dinár pályázatot irt ki közgazdasági munkára. A királyi alapitvány beogradi igazgatósága pályázatot irt ki, olyan munkára, amely tények alapján ismerteti az egész ország közgazdaságának állapotát és amely áttekintést nyujtana mindazokról a feltételekről és tényezőkről, amelyektől a gazdaság irányai, ágai, technikai foka, a tőke, hozadék stb. függnek. Végül mindezek alapján rá kell mutatni a jövő lehetőségekre, kilátásokra és szükségletekre. A mü terjedelme nem lehet nagyobb husz nyomtatott nagyoktáv, garmondszedésü ivnél. A kéziratot a szerző megnevezésével, vagy jeligével október 1-ig kell beküldeni, mert az igazgatóság a pályanyertes müvet ez év végéig közre akarja bocsájtani. A pályadij negyvenezer dinár. A pályamunkákat szakemberek fogják elbirálni.

Életbelépett a jugoszláv-belga kereskedelmi szerződés. Jugoszlávia és Belgium még 1926-ban megkötötték a kereskedelmi szerződést, azonban a ratifikált okmányok kicserélése csak január 30-ikán történt meg Brüsszelben. Miután a belga külügyminiszter és a jugoszláv követ az összes iratokat kicserélték, amelyek a hajózási és kereskedelmi megállapodásokat tartalmazzák; a jugoszláv-belga kereskedelmi szerződés 1928. február 9-ike óta érvényben van.

Épül a szerémségi védgát. Mitrovicáról jelentik: A Száva-menti árvizvédelmi és lecsapolási szövetkezet értesitést kapott a földmüvelésügyi miniszteriumtól, hogy a miniszter jóváhagyta a nagyarányu Száva-szabályozási tervet. A tervezet szerint a Grunja és Mitrovica közötti 90 kilométeres Száva-vonalon védgátat épitenek ötvenhét milliós költséggel. A védgát révén százhuszezer hold árterület lesz megmüvelhető. Az épitkezést még ez év tavaszán megkezdik.

Végleges döntés az Adria-vasut épitése ügyében. A minisztertanács egyik legutóbbi gyülése alkalmával végleges határozatot hoztak az Adria-vasut épitése ügyében. Az 1928—29-es pénzügyi törvény a következő határozatokat tartalmazza: »A törvény 4. szakasza, amely az 1922. évi kölcsön felhasználására vonatkozik, megváltoztatandó és a 70 millió dollár a következő célokra forditandó: 1. a Beograd—Ripanj—Lazarevac—Topola—Kragujevac—Kosovska-Mitrovica—Podgorica—Kotor közötti vasutvonal kiépitésére; 2. a további vasutvonalak éptése, kivéve az eredetileg tervbevett másik két Adria-vonalat. Ezzel az intézkedéssel eldőlt az adriai vasutvonalak sorsa és a tervezett három vonal közül egyelőre csak egyet valósitanak meg. Szakkörökben erre vonatkozólag különböző véleményen vannak és igen heves harc előzte meg a minisztertanács döntését, hogy melyik terv keresztülvitele a legsürgősebb. Miután a minisztertanács döntése végleges, az első nagy adriai vasutvonal épitése aktuális. A másik terv, amely a Beograd—Visegrad—Kotor közötti vonalak kiépitésére vonatkozik, szintén elkészült, azonban egyelőre nem kerülhet kivitelre.

Vizállás

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Bezdán 120 (—1), Apatin 165 (—1), Bogojevó 185 (—1), Vukovár 130 (0), Palánka 124 (—2), Noviszad 122 (—8), Zemun 90 (—4), Pancsevó 84 (0), Szmederevó 196 (+7), Orsova 160 (—3). Dráva: Oszijek 60 (+4). Száva: Mitrovica 228 (+8), Beograd 48 (0). Tisza: Szenta 56 (+3), Becsej 4 (+4), Titel 124 (+2).

SPORT

Az SzMTC tisztujitó közgyülése. Az SzMTC most tartotta évi közgyülését, amelyen megválasztották az uj tisztikart. Az egyesület diszelnöke Stamberger Márk, elnök Markovics Gyuka, ügyvezető elnök Milodanovics Márton, alelnökök Budanovics Mátyás és Kovács Sándor, jegyző Lejkó Ferenc, egyesületi orvosok dr. Doroszlovacski és dr. Szántó Gábor, a futballszakosztály elnöke Konrád Sándor, intéző Nagy Dezső. Ellenőrök: Lejkó József és Mirnics Béla. Ezenkivül választottak még tizenháromtagu választmányt.

TŐZSDE

Zürich, febr. 8. *(Zárlat.)* **Beograd 9.135.** Párls 20.425, London 23.33 és egynyolcad, Newyork 519.90, Brüsszel 72.38, Milánó 27.51, Amszterdam 209.50, Berlin 124.025, Bécs 73.20, Szófia 3.75, Prága 15.41, Varsó 58.25, Budapest 90.85, Bukarest 3.195.

Szentai gabonaárak, febr. 8. A szerdai piacon a következő árak szerepeltek: Buza 320 dinár, tengeri morzsolt azonnali szállitásra 235—240 dinár, tavaszi szállitásra 225—230 dinár, takarmányárpa 250 dinár, zab 240 dinár, rozs 300 dinár, köles 230—240 dinár, heremag 1700 dinár, bab 330—340 dinár, burgonya 200—210 dinár; őrlemények: 0-ás liszt gg 500 dinár, 0-ás liszt g 500 dinár, kettes főzőliszt 480 dinár, ötös kenyérliszt 450 dinár, hetes 320 dinár, nyolcas 230 dinár, korpa 225 dinár, konkolydara 230 dinár. Irányzat: szilárd. Kinálat: csekély. Kereslet: élénk.

Noviszadi terménytőzsde, febr. 8. Buza: bácskai 77—78 kilós 2%-os 325—335, bácskai 78—79 kilós 2%-os 330—340, bánáti 322.50—332.50. Rozs: bácskai 72 kilós 2%-os 295—305. Árpa: bácskai 65—66 kilós 270—280. Zab 250—260. Tengeri: bácskai régi 240—250, bácskai 232.50—242.50, bánáti III.—IV. 242.50—250. Liszt: 0gg és 0g bácskai 465—480, 2-es számu 440—460, 5-ös 420—440, 6-os 345—365, 7-es 290—300, 8-as 225—240. Korpa: juta zsákokban 210—220. Bab: bácskai fehér 3—4%-os 360—365. Irányzat szilárd. Forgalom 105 vagon.

Budapesti gabonatőzsde, febr. 8. A gabonatőzsdén általában gyengült az irányzat. A határidőpiacon erősbödött a lanyhulás, a készárupiacon csak a rozs olcsóbbodott. Hivatalos árfolyamok pengő értékben a határidőpiacon: Buza márciusra 31.50—31.62, zárlat 31.52—31.54, májusra 32.08—32.22, zárlat 32.10—32.12, októberre 29.66—29.70, zárlat 29.66—29.68, rozs márciusra 29.89, zárlat 29.80—29.82, májusra 29.90—29.98, zárlat 29.88—29.90, októberre 24.70—24.80, zárlat 24.70—24.72, tengeri májusra 26.18—26.26, zárlat 26.18—26.20. A készárupiacon: Buza 31.20—32.25, rozs 28.50—29, árpa 26.75—27.75, sörárpa 30—32.25, köles 22.50—23.50, tengeri 23.80—24.40, zab 27.40—28, repce 49—51, korpa 21.45—21.70.

Budapesti értéktőzsde, febr. 8. Magyar Hitel 89.6, Osztrák Hitel 50.5, Kereskedelmi Bank 125, Magyar Cukor 196, Georgia 15, Rimamurányi 110.8, Salgó 72.8, Kőszén 855, Bródi Vagon 2.9, Becsini Cement 265, Nasici 184, Ganz Danubius 170.5, Ganz Villamos 159.5, Roskányi 14, Athenaeum 32, Nova 50.2, Levante 27, Pesti Hazai 230. Irányzat barátságos.

Chicágói gabonatőzsde, febr. 8. Buza márciusra 128.625, buza májusra 129.125, buza juliusra 127. Tengeri márciusra 89.25, tengeri májusra 91.75, tengeri juliusra 93.375. Zab márciusra 54.625, zab májusra 55.25, zab juliusra 51.625. Rozs márciusra 106.625, rozs májusra 107.25, rozs juliusra 102.25.

Newyorki gabonatőzsde, febr. 8. Buza őszi vörös 157, buza őszi kemény 148. Tengeri 103.75. Liszt 650—685. Irányzat buzánál és rozsnál tartott, tengerinél alig tartott.

SZINHÁZ

A Csárdáskirálynő vasárnap délután. Szabó Márton mükedvelő társulata vasárnap február tizenkettedikén délután félnégy órai kezdettel félhelyárakkal adja elő a szuboticai Népkörben a Csárdáskirálynő cimü nagy operettet. Az előadáson a bemutató szereplői játszanak és Edvin szerepet Köhalmy Jenő kreálja. Jegyek Krécsinél kaphatók.

A Marica grófnő tizenharmadik előadása. Vasárnap, e hó 12-én este kerül tizenharmadszor szinre a Marica grófnő a Katholikus Legényegylet szinpadán Jegyek Krécsi könyvkereskedésében kaphatók.

A »Gyimesi vadvirág« Sztaramoravicán. A sztaramoravicai iparosdalárda nagy sikerrel mutatta be a »Gyimesi vadvirág« cimü népszinmüvet. A szereplők közül Godár Kató, Cibere Lajos, Madárász Sándor, Sztanyó Bözsike, Horváth Gy. és Piukovics J. emelkedtek ki az együttesből ügyes játékukkal.

A TULSÓ PARTON

Claude Anet regénye (37)

Kollegáim gyakran használták benzinmotoromat, hogy visszatérjenek Terapiába. Ott letettem őket, mielőtt hazaértem, vagy ők kisértek el Csubukluba és én hazavittem őket. Látva, hogy senkit sem zavarnak, gyakran bejöttek a nagy földszinti szobába, ahova Agop, aki mesterségének minden csinját-binját értette, nemzetközi italokat hozott.

Igy hoztam egy nap magammal az amerikai követség titkárát és feleségét, akik nemrégiben érkeztek Konstantinápolyba. Az asszony ragyogó arcszinü irlandi nő volt. Sajnálta, hogy nem ismerkedett meg »a kissé gyengélkedő« Isabellel, de a jalink nagyon tetszett neki. Ez a nagy üres terem, amelynek fényüzése a falakon volt, és a fényes parkett »borzasztó előkelő« volt.

— Egy nagy bált kell itt rendezni velencei fáklyásmenettel, álarcosan.

Ide-oda járt, majdnem táncolva, és folyton beszélt. Mulattatott ez a nagy mozgékonyság; kis madárfeje volt, de a tollazata elragadó. A haja mahagóni szinü, — arcbőre olyan, hogy az embernek azt kellett hinni, hogy gyermekkora óta tejjel és rózsasziromma táplálkozott és hogy e rövid idő alatt egy isten, meg akarván őrizni ragyogó frissességét, könnyü ködfelhőbe burkolta, amely — hasonlóan a szülőföldje felett lebegő örökös ködhöz — bárhova is ment, mindig követte. Fénylő nagy szeme aranyszinü, szája olyan kicsi, hogy nem lehetett elképzelni: mi másra szolgálhat, mint lélekzésre és meglepett, amikor láttam, hogy három kortyra iszik meg egy pohár cocktailt. Azt az illatos irlandi nőt Dianának hivták, ő angolosan Dajanának ejtette ki a nevét.

Isabellenek elbeszéltem ezt a látogatást, megnevettettem a cocktailos Dajanával, bálterveivel és velencei fáklyásmenetével. Isabelle sok részletet kérdezett tőlem, még az idegen hölgy ruháját is le kellett irnom. Ebben, mint a legtöbb férfi, igen ügyetlen voltam. Isabelle nem akart a nagyvilági életbe belekeveredni, de a visszhang, amit én hoztam belőle, érdekelte, mert igy megtudta, hogy mi köti le a figyelmemet.

Szerettem a Boszporus éjszakai életét. A pompás vidék, az enyhe éghajlat, a keleti éjszakák szépsége mindig ujból és ujból elbüvölt.

Többféleképen élveztem azt.

Egy este kaikba ültünk Isabelle meg én. Csolnakunkat a hullámzó viz ringatta a két part között. Terápiából haldokolva értek hozzánk a zeneszó foszlányai. Nagy hajók siklottak észak felé és a Kelet megérintett bennünket. A Fekete tengerre mentek, orosz vagy török kikötőkbe és a nevek, amiket hangosan kiejtettem, Odessa, Batu, Poti, Trebizond, egy egész raj álomutazást elevenitettek meg előttünk. Félig fekve, fejem Isabelle ölében nyugodott, a csillagokkal telehintett ég sötét bársonya sátorként terjengett fölöttünk. A langyos éjszakában, fiatal testének illatában verseket mondtam, amelyek Ázsia ősi földjéből nőttek ki és ott is értek meg. Négysoros verseket, amelyekben Ómár Khayyam énekli meg boldogságunk mulandóságát, hogy becsesebbé tegye számunkra:

»Oh Khayyam, ha ránctalan arcu nő mellett ülsz, légy boldog«.

Isabelle nem beszélt, de kézszoritása jelezte, hogy a csodálatos költő minden szava hatott eszére és szivére. Boldog voltam.

És talán másnap épen ilyen boldog voltam egy kevésbé szép estén. Az európai oldalon, egy kert kivilágitott teraszán, kivágott ruhájú nők, cigányok, bor... A mulatozásnak ez a légköre kifárasztja az embert, ha állandóan beszivja, de nagyon hatott rám, ha elhagytam ázsiai yalimat. Vegyes, szeretetreméltó társaság, a világ minden részéről összeverődött emberek, akik mohón akarják kimeriteni a helynek örömét, ahol vannak, mert holnap már ki tudja hol lesznek. A kelet lappangó láza ez, amely meggyorsitja érverésünket. Ezt mind, mind megtaláltam, amikor távol voltam Izabellától.

Dajana is ott volt, sokat láttak bennünket együtt. Hófehér vállait mutogatta, lágy, hajlékony volt. Kedvem lett volna játszani vele, mint fiatal cicával, — meg is mutatta annak finom rózsaszin nyelvét — megsimogatni, a szőnyegen végig hempergetni és végül ölembe venni. Táncoltunk, szerettem a testéből kiáradó parfümöt, meg is mondtam neki. Néha rám emelte szemét, megjátszott ártatlansággal. Egyszer távol ültünk a társaságtól, ő naiv, lesütött szempillákkal kérdezte tőlem, kissé tulozva kiejtése idegenszerüségét:

— Adna nekem helyet a ... háremében?

Egy másodpercre megállt a »hárem« előtt. A vágás egyenes volt.

— Az a kalitka nem ilyen szép madárnak készült, — feleltem tréfálkozva. — Ilyen kiszámitott merész szavakat váltottunk. Hallgatásunknak is meg volt a jelentősége. Ki tartott volna engem vissza? Éreztem magamban a siker tüzes vágyát, amely már gyakran keritett hatalmába. Hiszen semmitől sem kellett félni. Tudtam, hogy bármily messze megyek ebben a játékban, nem dönti romba azt az épületet ott a tulsó parton. A szép irlandi nőnek férje volt. Csodálatos ellenszere nem a gyönyöröknek, hanem a szerelemnek.

Éjfélfelé yalinkba mentem vissza, amikor a csolnak a Boszporusz fekete vizét hasitotta, átadtam födetlen fejemet a szélnek, hogy elüzze azt az átható parfüm illatot, amely üldözött. Rá gondoltam, aki egy elzárt szobában várakozott reám; megremegtem arra a gondolatra, hogy tiszta testet találok és büntelen örömeket. Egyetlen szót mondtam a kormánynál ülő embernek:

— Gyorsabban!

— — — — — — — — — — — —

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR

Oglas

Na dan 26-og februara t. g. Uprava Drž. Uglednog Poljoprivrednog Dobra Kosančić (Torža — Bačka) održaće usmenu licitaciju od 10—12 časova u Hotel »Sloboda« u Kuli, Bačka, za prodaju 45.000 kgr. pirindža. Uslovi za ovu licitaciju kao i sva obaveštenja mogu se dobiti svakoga dana u kancelariji uprave. Licitanti će položiti kauciju 5% naši, a strani podanici 10% na kasi Drž. Dobra Kosančić do 26. februara do 9 časova.

Za upravnika,
računovodja
Nečitljiv potpis.

1205

Nyilatkozat

Volt utazóm Szalai Péter azt hireszteli, hogy gyáram megszünt és nem utaztatok. Ez az állitás nem felel meg a valóságnak, sőt ellenkezőleg merem állitani, hogy gyártmányaim a legjobbak közé tartoznak s azokat továbbra is előállitom. Egyben értesitem a nb. vevőimet, hogy utazóm a legrövidebb időn belül tiszteletét fogja tenni.

Tisztelt vevőim további szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

König Mór
Bačka Topola.

1192

MEGHIVÓ

A Szuboticai Önálló Iparosok és Polgárok Betegsegélyző Egyesülete az idén is megrendezi

farsangi vacsoráját

a szanatórium-alap javára február 11.-én este 8 órai kezdettel, a Bárány-szálloda összes termeiben, tánccal egybekötve, melyre a t. tagjait és pártolóit tisztelettel meghivja.

Menü: borjupörkölt, turós csusza. Ára **személyenkint** 25 dinár. Jegyek kaphatók a rendezőségnél és az egyesület irodájában (VI., Trumbićeva ul 8) 1149

Tisztelettel közöljük vevőközönségünkkel, hogy az eddig a Vilsonova ulica 7. szám alatt volt

irodánkat a Városi bérpalotába helyeztük át

Egyedüli telefonszámunk: 192

Weitzenfeld és társa

ELADO

1.) **uj teh rautó** osztrák „PERL" gyártmány, 5 tonnás, villanyvilágitással is,
2.) **fél teherautó** „MASON" gyártmány 1½ tonnás, preumatik gummikkal, nagyon jó állapotban lévő.
Kitünő alkalom! Nagyon olcsó!
ING. OKULIĆ irodája **Žabalj (Bačka)**

1197

Hová megy fényképeztetni magát?
Megyek Gergics foto Rekord mütermébe
Aleksandrova ulica (Nemzetivel szemben)

1012

Kékkő 99%-os
Montekattini olasz, még a régi árban kapható
SUGÁR MANÓ
SUBOTICA. TELEFON 47

1081

RÁDIO

KONRATH D. D.
RÁDIÓKÉSZÜLÉKEI
OLCSÓK, JÓK, MEGBIZHATÓK

Accumulátort, anyagpótlást és töltést
Wilhelm Lászlónál
Pašićeva ulica 1

VARRÓGÉP

Dürkop-varrógép
Columbia-gramofon
S. Ad. Engl-nél
Rudić ul.

KÉP ÉS KÉPKERET

A LEGSZEBB KÉPKERETET
művészi kidolgozásban a legolcsóbban
F. BACHINGER
cégnél, Aleksandrova ul. 13, B. Sudarevića ul. 34

KOSZORU

Menyasszonyi koszoruk
fátyolok gyára:
Andrija Kramer, Subotica
Sokolska 1 Legszebb párisi modellek

DIVAT

Kézmü- és divatárut
Pero Vujković
cégnél
mert a divatban ez az üzlet vezet

RUHA

Női felöltők, esőköpenyek, ragiánok, férfi öltönyök és gyermekruhák
Eisler Izsónál
Barátok temploma során

Tavaszi **RUHAJÁT** még az idény beállta előtt **rendelje meg**
OSZTROGONAC és KENEDIĆ
angol divatszabónál
Cara Dušana ulica 1 (Urikaszinóval szemben)
Original angol szövetekből dus választék

CSEMEGE

Füszer-, csemege- és déligyümölcs-szükségletét
Kovács és Gelányinál
szerezze be — Rudics-kitérő

RÉZÁRU

Csiszár József
rézöntő- és gépmühelyében
Miloš Obilić ulica 9
Réz-, fém- és szobo öntvények készitése, gépek javitása, diszöntvények, plakettek és asztalosok részére enyvező lakkok raktáron
NIKKELEZÉS
Galvanizálás Fémszinezés

Minden szálloda, étterem, kávéház, vendéglő, ha vendégeinek számát gyarapitani akarja, vegyen okvetlen még ma egy szabadalmazott

asztali tekepályát

Az általunk gyártott gyönyörü kivitelü asztali tekepálya nemcsak praktikus játékszer, hanem minden helyiségnek disze is.
Asztalosmestereknek eladjuk a gyártási jogot is. Közelebbi felvilágositással szolgál:

Ostravicky és Klapetek Crvenka
Bačka

1165

Eladó
Beodrán 75 kat. holdból álló elsőrendü
ingatlan a faluban levő **házzal**
teljes élő és holt felszereléssel együtt
1,300.000 dinárért
Átveheto azonnal. Értekezhetni lehet **dr. Rafajlović Miloš** ügyvédnél, Subotica

Hütünk és jeget gyártunk
az Audiffren-Singrün-rendszerü szab.
rotációs A—S hűtőautomatával

GELLÉRT IGNÁC és TÁRSA R.-T.
Budapest, VI., Podmaniczky u. 41. Telefon T. 212-91

977

PEKEK FIGYELMEBE!
Mindennemü pékmühelyberendezés
ŽIVKO KOZAREV
NOVISAD, Temerinska ulica 67.
Különböző kovászelosztógépek a legalacsonyabb áron

1601

Tüzifa I-a fürészgyári kemény hulladék 100 klgr.-ként házhoz szállitva **Din. 26·-** **J. Vujković i Drug** Jukićeva 41 1057 Telefon 66

Gyümölcsfákat

saját gyümölcsfaiskolából árusit és utánvét mellett szétküld

Vlastelinstvo Gladnoš, Beška

840 **Kivánatra árjegyzék!**

Felhivás!

A Dungyersky-sörgyárak sombori fölerakatának szándékában van a nb. fogyasztóközönség kényelmére a sombori körzet minden községében

fióklerakatot

létesiteni, miért is felkéri a sörraktárat tartani szándékozókat, hogy jelentkezni szíveskedjenek. A mérsékelt árak, elsőrangu sörök és kedvező feltételek előre biztositják a jó üzleti sikert.

Stovarište Piva
Lazar Dungyersky, Sombor

1020

848

UJ!

Telefunken - Konus - Hangszóró „L 666"

az elektromágneses rendszer, speciális munka, legjobb anyagból készül, lehetővé teszi a beszéd és a zene természetes felvételét

Ára csak 385 din.

Jugosiemens A. D. System „Telefunken"
BEOGRAD **Resavska 22a**

Hölgyek figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a nagyérdemü hölgyközönséget, hogy tavaszi modell ujdonságaim beérkeztek. Szives megtekintést kér vételkényszer nélkül „TESSZA" kalapszalon. Bálakra, estélyekre a legmagasabb igényeket kielégitő művészi virágaim megérkeztek. 1129

"AUTOMOBILIA"

Fiat autók képviselete és lerakata

Benzin- és olajállomás
Javitó-mühely
Garage

A legmodernebben felszerelt javitómühelyben

autók general-javitása

amerikai **Duco-Du-Pont-lakozás** és **kárpitozás**

„Michelin" gummik, „Varta" akkumulátorok

képviselete

FIAT autóalkatrészek és felszerelési cikkek állandó nagy raktára az összes FIAT-tipusokhoz!

Subotica, Skadarska ul. 7

A palički puti (Halbrohr-telep) **javitó-mühelyünket is ide helyeztük át**

Naponta friss, garantált természetes, saját gyártmányu

TEAVAJ
TRAPPISTA

és másféle

SAJTOK, TEJFEL, TEJ

stb. legolcsóbb árban kapható **Ruska Miekara**-ban Vilsonova ul. 20. (Főpostával szemben 1111

Legszebb és legizlésesebb tavaszi **cipő-különlegességek**

Koch Ármin

DANICA

cipőüzletében, Kiskápolna mellett kapható

10061

Vizesuborka
kg-ként 5 dinártól feljebb

Savanyitott paprika
kg-ként 6 dinártól feljebb

kapható a

KEMÉNY-féle ecet- és konzervgyárban

Telefon 643

A legjobb fog- és szájviz a

PERINUM

FENYŐSÓSBORSZESZ

lapos üvegekben és

elefántfej

védjeggyel 913

UJ CIPESZÜZLET!

Tisztelettel értesitem az igen tisztelt közönséget, hogy régi, jó hirnevnek örvén ő CIPÉSZETEMET ismét megkezdtem

Zmaj Jovna ul. 27.

szám alatt (volt Jókai-utca) Szives pártfogást kér

POLGÁR RUDOLF cipészmester

Börön és kollekció táskákat

és

speciális bőráruk

megrendelésre legpontosabban készit

FALKENSTEIN

szijgyártó és bőröndös Zmaj Jovin trg 5.

Javitások és sérvötök precizen és olcsón! 10

Jó állapotban levő

koros hordók eladók

Lager hordó 40 para
Transport „ 50 para } literje

Érdeklődni

Nojcsek Gézánál
Subotica 1206

BÖZENDORFER zongora, STEINVEY, FERSTER világmárkák, Erste Produktiv, Stelzhammer, Lira, Stingl, Lanberger Glosz, Pallik, Stiasznyz, L. Edmund, Hoffmann. Zongorák rendkivül nagy választékban kaphatók. Áraim Jugoszláviában legolcsóbbak és leghosszabb lejáratu részletre kaphatók. Kain hangszerkészitő, Subotica. Városháza 10311

A legkimagaslóbb

Kulić

speciál hölgyfodrászati müterme

Subotica, Manojlovićeva ulica 7

Csak jó könyvet vegyen!
Csak a jó könyv olcsó!
Csak jó könyvet szállitunk!
Bácsmegyei Napló könyvosztálya

Gazdák! Figyelem!

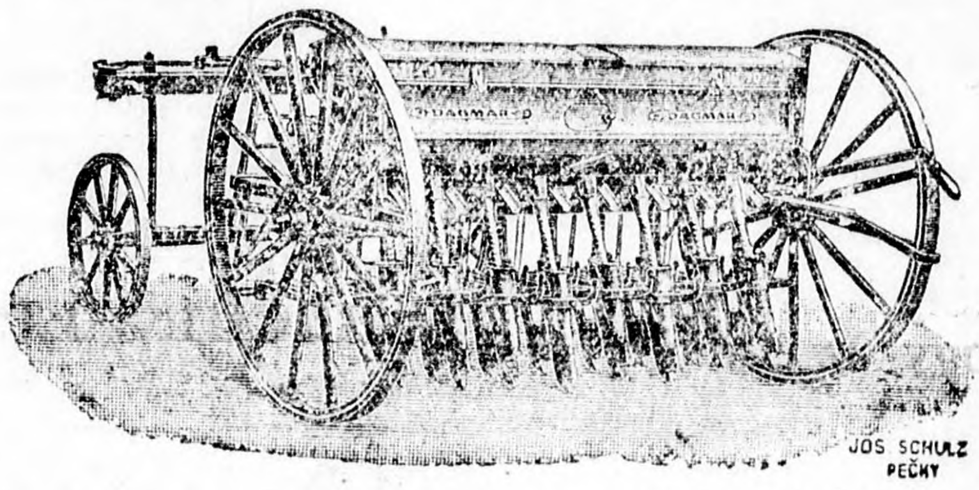

Mielőtt uj vetőgép megvételére határozná el magát, ne mulassza el

„Erma" Knotek és Társa Novisad

a legutolsó ujdonságát, az uj szabadalmazott **Schulz-féle eredeti „Dagmar" kanalas vetőgépet** megtekinteni

Kellemesen lesz meglepve a gép előnyeivel.

Felhivjuk figyelmét gazdagon felszerelt raktárunkra is

Alkatrészek fükaszálókhoz, marokrakókhoz és kévekötözőkhöz, Knotek-, Deering-, Milwaukee-, Massey Harris-, Cormick-, Johnston-, Walter Wood-, Westeras- stb. gyártmányok 1128

? Tud Ön már „rummy"-zni ?

!! Nem tud !!

Azonnal rendelje meg Bernáth Tibor

A rummy-játék és szabályai

cimü könyvét 12 dinárért Kapható a **Minerva r. t.** Subotica könyvosztályában. — Vidékre a pénz előzetes beküldése mellett szállitjuk

---

Fiatal füszerkereskedőségéd

3 nyelv tudással és aki jobb detail füszer- és csemegeüzletben már alkalmazásban volt, február 15-ikére keresztetik. — Ugyanott egy cső

inas is felvétetik.

Cim a novisadi kiadóban

Jj modern tejcsarnok

Frišić Tódor

Paragó mészáros mellett

Raktáron: **I-a teavaj, hegyi sajtok, nagy lyukacsos ementhali sajt, trappista sajtok, sombori és liptói turó, szardinia, ringli, olajos halak.**

Naponta friss péksütemény

1155 **Olcsó árak!**

Sikerült a legujabb

párisi modellek

mintáit megszereznem és igy módomban áll a legmodernebb orüsszeli szalaghimzést és több variációban **géphimzést, gyöngyözést és flitte ezést** a legizlésesebb kivitelben készíteni, továbbá gép- és sablonpliszirozás, gépazsurt, emailizést és gombbehuzást a legolcsóbban készitek. Vidékre postafordultával. **Géppliszé 40 dinártól**

Gombosné, Bün Juliska

Lebach-palota, Aleksandrova

Veszünk és eladunk

jó állapotban levő antiquar szépirodalmi könyveket és könyvtárakat

Antiquar

könyvkereskedés
Subotica, Pašićeva ul. 7

I-a bükkhasáb
I-a gyertyán

és vegyes keményhasáb felaprítva és hasábban

egolcsóbban kapható

DEUTSCH

fatelepén
B. Sudarevićeva ul. 72

189

Butorokat

ebédlő, háló, uri szobaberendezéseket,

portálokat

legelőnyösebben szerezheti be

Domján Valentin
butorüzemében
Subotica, Zrinjski trg 11

5297

D. M. C.

legnagyobb raktár

AVRAM KAJON
SARAJEVO, Pestolonasij. Petra 26. 1133

Zongorák
Hegedűk,
Csellók,
Fuvolák
Harmonikák

legnagyobb választékban és legolcsóbban

S. MACHNITZ
hangszeripartelepén.
Antunovićeva ul. 1.
(Reich-palota mellett.)

Asztalosmühely á helyezés

Értesitem a nb. vevőközönséget és megrendelőimet, hogy **asztalosmühelyemet saját házamba,** Petrogradska (Istvan) ul. 34. **helyeztem át.**

HADNAGY ISTVAN
asztalosmester

Szabótanonc felvétetik. Vidić i Abramić, Városháza.

1207

LIFKA

Csütörtöktől—vasárnapig

ASSISI FERENC

A nagy humanista szentté avatásának 700-ik évfordulójára készült milliós film

Minden előadáson

ÉNEKKISÉRET

Hétfőtől **HALÁLLÉGIÓ. Ronald Kolman világfilmje. Három fivér egy sors. Idegenlégiósták szenvedése. Beduinok rohama. A kék szafir titka.**

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és számos kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbítunk. Kérdezősködésekben válaszbélyeg mellékelendő.

VÁROSI MOZI

Egész hét a Világszenzáció!

DON JUAN

Egy világhírű nőcsábító élete.

Főszereplő:

JOHN BARYMORE

a filmművészet fejedelme és

ESTHELE TAYLOR

APOLLO, NOVISAD

Február 8—9-én

Ha én szeretlek — jól vigyázz!

Rendkívüli attrakció 10 felvonásban

Főszerepben: DOLORES del RIO, VICTOR Mc LAGLEN

HÁZASSÁG

Házasságot urikörökben ugy bel-, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. Marie Fejes, Vel.-Kikinda, Nikola Pašićeva ul. 1591. 11944

Nemzetközi házasságközvetitő iroda minden megbizásnak pontosan eleget tesz. »Ámor« házasságközvetitő iroda Temesvár, Románia, Kossuth Lajos ucca 21. 11993

Előkelő családból származó, 23 éves, csinosnak mondott hajadon vagyok, hozományom 2.000.000 készpénz és 5.000.000 ingatlan. Ismeretség hiányában ismételten megkisérlem ezuton megkeresni azt, aki elkisérne az életbe. Eddigi próbálkozásom ugyanis eredménytelen maradt, mert hirdetéseimre senki sem jelentkezett. Rendes existenciával rendelkező, képzett urak levelét közvetitők kizárásával kérem »Kisváros« jeligére a kiadóba. 980

FOGLALKOZÁS

Tanyára kisgyermek mellé keresek azonnali belépésre gyermekszerető megbizható nőt éves bizonyitványnyal, ki szakácsnő mellett házimunkáknál segit. Ajánlatot kérek Kafka Belišće cimre. 1147

Munkát keresünk hét évi gyakorlattal, vállalunk fehérneművarrást, géphimzést, mindenféle kézimunkát, gobelint, neccelést, magas és lapos himzést. Házhoz, esetleg üzletbe is megyünk. Cim a kiadóban. 1198

Agilis ügynökök és nyugdijasok nagy jutalékra felvétetnek állami értékpapirok eladására. Jelentkezés a vezérügynökségnél, Franjo Hauptmann, Boška Vujića ul. 14., az udvarban. 1171

Társalkodó vagy házvezetőnőnek, esetleg szanatóriumba elmenne, jómegjelenésü 32 éves elvált asszony. — Megkereséseket »Megbizható« jeligére Sztarakanizsa, poste restante kér. 1124

Házikisasszony, ki kézimunkához, varráshoz ért és könnyebb házimunkában segédkezik, felvétetik. Levelek »Komoly« jeligére a kiadóba. 1187

Fogtechnikus, önálló, szájban is dolgozó, 17 évi praxissal, megfelelő állást keres. Ajánlatok fizetési összeggel kér Valentić, Novi Bečej. 1204

Kertészt, tanyára gyümölcs és konyhakertészetre keresek. Érdeklődhető Thurzó cipésznél. 1098

Leányomat szeretném olyan hölgyfodrászterembe adni, ahonnan egy év mulva szakmájában mint képzett segéd kerülne ki, a tanitásért fizetnék Leveleket a feltételek megjelölésével »Bárhova« jeligére a noviszadi kiadóba kérek. 1103

Tégla- és cserépgyártásban, azok gépei felszerelésében nagy gyakorlattal biró összes gőzgép vezérművekről vizsgázott gépész alkalmazást keres »Gépész 94« jelige alatt Bodor Lajos, Vel.-Bečkerek, Begejski red 8. 1161

Ön állást keres? Tanuljon ki soffőrnek. Folytatólagos előadás szerb, német, magyar nyelven. Belépés bármikor. Eredményért garantálunk. Soffőriskola (keresk. és ipari miniszteri eng.) Novisad, Kralja Aleksandra 7. az udvarban.

Komoly, józan, volt önálló kereskedő keres megfelelő alkalmazást bármily szakmában. Cim a kiadóban. 20116

Emléktáblákat (Jahrzeitstafel) készit a legszebb kivitelben Weisz Mór, Jugovićeva ul. 22. Levelezőlapon is megrendelhető. Szivesked jék az elhunyt héber és magyar nevét, a halálozási évfordulót megirni és én a táblát azonnal elkészitem. 1089

BUTORALBUM

a legmodernebb és stilustervekkel most jelent meg. Kapható

SIPOS FIAI

lakásberendezők kiadásában

SUBOTICA, Zentai-ut 3.

Lakásberendezés és az asztalos szakmába vágó munkák a megrendelők teljes megelégedésére készülnek

Bačka-Topolán, a város központjában, a járásbiróság mellett, **ügyvédi irodának** vagy **orvosi rendelőnek** alkalmas

ötszobás lakás fürdőszobával

minden mellékhelyiséggel és ártézi kuttal **kiadó** és azonnal átvehető. Érdeklődni lehet **Ács Ferencnél** Topolán, vagy **Szenes Kálmánnál** Subotican

Keresek állandó alkalmazásra ügyes, önállóan dolgozni tudó hintókovácssegédet elömunkásnak, aki különösen a hintómunkákban és autórugós munkákban jártas és lehetőleg megfelelő gyakorlata van a lóvasalásban (patkolásban) is. Cim a kiadóban. 1080

VÉTEL-ELADÁS

Citroen gyártmányu autó, jó állapotban, eladó. Cim: Pavle Ripović asztalos, Petrovac. 1190

Sürgösen eladó Palicson uj négyszobás villaszerü épület. A földmüvesiskolával szemben, 163. szám. Bővebbet a Kosits borbélynál Palicson. 1196

Eladó Józovón a főtéren jóforgalmu bolt, korcsmahelyiségből, lakásból, összesen 9 helyiségből álló cseréptetős uj ház más vállalkozás miatt. Azonnal átvehető. Felvilágositást a tulajdonos Tóth Pál, Jazovo ad. 1201

Megvételre keresek egy »Gasse« traktort MÁV golyós csapágyas cséplővel. Kollár Sándor, Bajmok, Trumbićeva ul. 37. 1202

Villanyfejlesztő generátort 3000 V. 80—100 Kv. 42 pr. forgó áramra keresek megvételre, ujra használatra. — Ajánlatot kér Nagy Sándor, Bačka Topola. 1135

Félstabil gőzgépet (Wolf) 80—100 lóerőig Comp. Kondensatorral, kéménnyel complett, keresek megvételre. Nagy Sándor, Bačka Topola. 1134

Cirkusz-lakókocsit, legnagyobbat, keresek azonnali megvételre. Nagy Sándor, Bačka Topola. 1136

Sarokház vendéglővel, berendezéssel együtt eladó. — II., Oslobodjenja ul. 50. 1162

Éjjeli üzlet, jóforgalmu, eladó. Csak személyesen tárgyalok. Kis István, Nova Kanjiža. 1164

Eladó 5 éves Mayer 25 HP gyári szivógázmotor 54 colos körülgyürüs cséplővel és összes felszereléssel. — Rózsa András, Senta, Frankopanova 19. 1165

Nagyobb rőfösüzletberendezés eladó. Cim a kiadóban. 1186

Füszerüzlet pékséggel, jóforgalmu, 30 év óta fennálló, öregség miatt eladó. — Közvetitőt dijazok. Czabafi Lajos, Bačko Petrovoselo. 1200

20 HP »Hille« stabil szivógázmotor, 10 HP »Benz« stabil szivógázmotor hengeres darálóval eladó. — László Márton, Apatin. 1194

Eladó két 8 HP 18 éves Hofherr, továbbá 13 éves MÁV cséplőgarnitura. — Körtvélyesi József, Stari Bečej, Nikola Tesla 19. 1199

Hoffher-Schrantz gyári magánjárót megvételre keresek, használtat, 15 éves korig. Sklena József, Pančevo. 1173

Bánát egyik nagy magyar községében ház vegyeskereskedéssel, italmérési joggal, nagyon forgalmas helyen, a piac és a vásártér között, más vállalkozás miatt azonnal eladó. Felvilágositással szolgál Gavra Berković, Debeljača. 1127

Megvételre keresek 100—150 q buzaőrlő modern malomberendezést, öt-tiz évnél nem idősebbet. L. V. II., Oslobodjenje ul. 60. 1141

6 HP Első Magyar Gazdasági magánjáró MÁV cséplővel eladó. Megyeri Pál, Horgoš. 1052

8 HP Marschall gőzmagánjáró garnitura és egy 6 HP Marschall gőzmagánjáró garnitura, kifogástalan állapotban más vállalkozás miatt igen jutányosan eladó, esetleg gabonáért is. — Bővebb felvilágositást nyujt Agrikultura, Sombor. 1060

Komplett modern jávorfa hálóberendezés eladó. Obilićev venac 4. 1116

Keveset használt hintó eladó. Staszni József, Srpski Itebej. 20115

Primissima fávalégetett hófehér darabosmész, franko bácskai állomás 10.000 kg.-ként 4500 dinár Goldfahn Bertalan Sombor. 20117

Egyéves 6 lóerejü lánchajtásos gőzcséplő garnitura eladó. Bővebbet Raczkó gépraktárában, Subotica 1084

Gépész társaimnak! Ajánlom lokomobilhoz a szabadalmazott hőgyűjtőt. Szikra és tüzszekrény léghuzatgátló, husz százalék tüzelőanyagtakaritás. Igen olcsó garantált jó, helyben készithető, nincs öntvény. Vidékre képviselet bárkinek. Csonka Ferenc, Senta. 12037

Bácska, Baranya, Bánát népei! Menyasszonyok, vőlegények sietnek Eisler Izsóhoz Szuboticára, hol csudás szörmebundát, vőlegénykabátot, öltönyöket gazdászkabátot a farsangi kiárusitáson csekély pénzért vásárolhatnak. Eisler ruhaáruház olcsón és jól felruházl Barátok temploma mellett. 505

Eladó 48 colos MÁV-cséplő 4 éves átépités, 2 pár malomkövel, állvánnyal, Fordson traktorral, esetleg külön is. Müncz Márton, Sajan. 1002

Családi ház nagy gazdasági udvarral eladó. II., Masarikova 19. 1021

Fiatal motoros és gőzcséplőgépgarniturák eladók. — Veszek 48 és 38-as magános cséplőt. Rézöntő és gépjavitó mühelyemben vállalok mindenféle öntéseket kimunkálva vagy nyersen. Hengereket furok helyben vagy vidéken. Hengerfurógépet kikölcsönzök. Ugyanitt egy állatmérleg 1550 kgr-ig és egy motorfej eladó. Homolya Károly gépész, Senta. 1023

„VOLAN" cég

CITROEN

képviselet. Tel. 22-97.

Protić garage udvarban

NOVISZAD

Kralja Aleksandra ul. 7

012

Fordautó félteher, csukott karosszériával, kifogástalan állapotban olcsón eladó. Cim a novisadi kiadóban. 1106

KÜLÖNFÉLE

Háromszoba, előszobás lakás május 1-re kiadó. VIII. Željeznička ul. 12. 1208

Uri lakás négy lakószobával, előszobával és megfelelő mellékhelyiségekkel, teljesen különálló, közel a belterhez f. évi május 1-re kiadó. — Tudakozódhatni Schäffer Mihály tanárnál, Palicsi ut 126. Djački Dom. 1193

Gyümölcspiacon száraz, nagy mühely-, raktár- és pincehelyiség azonnalra kiadó. Zrinjski trg 11. 1185

Üzlethelyiség 3 szobás lakással és mellékhelyiségekkel, Černović és Kumanovska ul. sarok, azonnal kiadó. Érdeklődni Riesz fűszeresnél, 13. Novembra ul. 1211

Május elsejére keresek két szoba, előszoba és mellékhelyiségekből álló lakást. Hirth Aladár Minerva-nyomda. 909

Korcsolyapálya Aleksandrovo (Sándor) alatt nyitva. Szép tiszta, ecélos jég, korcsolyázás egész nap. 1183

Hirsch Pál szuboticai lakos élettársának hollétét és pontos cimét kérem a kiadóhivatal utján közölni. 1215

Szoba, butorral vagy anélkül, beltéren kiadó. Bővebbet Földes ruhaüzet. 1214

Lakást keres gyermektelen jobb házaspár 2 vagy 3 szobás lakást fürdőszobával és mellékhelyiséggel a központban, lehetőleg emeleten, május elsejére, esetleg előbb. Cim a kiadóban. 1209

Kiadó háromszobás uccai lakás fürdőszobával májusra, butorozott szoba azonnal. Aleksandrova ul. 11. 1132

Kiváló német gyártmányu

rádiókészülékek

és egyes alkatrészek gyári árakon

Kérje még ma legujabb illusztrált R. 6. sz. árjegyzékünket

RADIOBLAŽEK, BEOGRAD

Jakšićeva 11 Telefon 4185

RADIO BLAŽEK TRADE MARK

1273

CSIPKE-VÁSÁR

február 10-től

BRAĆA LITTMANN-nál SUBOTICÁN (HUSPIAC)

Csak 14 napig

Klöpli, valansze CSIPKE ½ dinártól.

Selyem, arany és ezüst csipke estélyi ruhára hihetetlen olcsó áron. Kesztyü, nyakkendő, harisnya teljesen leszállitott áron.

1217

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Szubotica.